

Analýza ukazovateľov finančnej výkonnosti malých a stredných podnikov v rokoch 2008 – 2012

(súčasťou materiálu je aj sekundárna analýza výsledkov prieskumu
„SMEs' Access to Finance Survey 2013“, ktorého realizátorom bola Európska komisia,
Generálne riaditeľstvo pre podnikanie a priemysel)

Bratislava, apríl 2014

Vydavateľ:
Slovak Business Agency

Vypracovali:
Ľubomír Lisičan
Patrik Hunya

© SBA, Bratislava, 2014

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

OBSAH

Úvod a metodické vysvetlivky	9
1 Analýza ukazovateľov finančnej výkonnosti MSP.....	11
1.1 Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom	11
1.2 Rentabilita tržieb (na základe EBITDA)	14
1.3 Rentabilita aktív	17
1.4 Celková zadlženosť aktív	20
1.5 Podiel MSP, ktoré vykazujú využívanie bankových úverov.....	23
1.6 Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch	26
1.7 Likvidita II. stupňa	29
1.8 Obrat aktív	32
1.9 Doba splatnosti záväzkov	35
1.10 Doba splatnosti pohľadávok.....	38
1.11 Finančná produktivita práce	42
1.12 Altmanov index finančného zdravia.....	45
2 Prístup malých a stredných podnikov k financiám.....	52
2.1 Najvýznamnejšie problémy malých a stredných podnikov.....	53
2.2 Zdroje financovania podnikov	54
2.3 Podmienky dostupnosti úverového financovania.....	60
2.4 Vývoj faktorov ovplyvňujúcich dostupnosť externého financovania	66
2.5 Výška, poskytovateľ a účel použitia poslednej získanej pôžičky	71
2.6 Očakávania podnikateľov v oblasti využívania externých zdrojov financovania.....	75
2.7 Vývoj celkovej zadlženosti v malých a stredných podnikoch	83
3 Záver.....	85

Zoznam tabuliek

Číslo tabuľky	Názov tabuľky
Tabuľka č. 1	Prehľad počtu účtovných jednotiek, za ktoré sa uskutočnilo spracovanie finančných ukazovateľov
Tabuľka č. 2	Prehľad jednotlivých pomerových ukazovateľov a spôsobu ich výpočtu
Tabuľka č. 3	Podiel podnikateľských subjektov s kladným hospodárskym výsledkom (HV) na celkovom počte podnikov
Tabuľka č. 4	Rentabilita tržieb spracovaná na základe EBITDA
Tabuľka č. 5	Rentabilita aktív
Tabuľka č. 6	Celková zadlženosť aktív
Tabuľka č. 7	Podiel podnikateľských subjektov s bankovými úvermi na celkovom počte podnikov
Tabuľka č. 8	Podiel nákladových úrokov na bankových úveroch
Tabuľka č. 9	Likvidita II. stupňa
Tabuľka č. 10	Obrat aktív
Tabuľka č. 11	Doba splatnosti záväzkov
Tabuľka č. 12	Doba splatnosti pohľadávok
Tabuľka č. 13	Finančná produktivita práce
Tabuľka č. 14	Pásma Altmanovho indexu finančného zdravia
Tabuľka č. 15	Štruktúra zaradenia podnikov (podľa veľkostných kategórií, odvetvia a kraja) v pásmach Altmanovho modelu v %
Tabuľka č. 16	Medziročné zmeny štruktúry zaradenia podnikov v pásmach Altmanovho modelu v p. b.
Tabuľka č. 17	Čo považujete za najvýznamnejší problém, s ktorým sa stretávate pri Vašom podnikaní?
Tabuľka č. 18	Prosím špecifikujte, aké zdroje financovania využívala Vaša firma v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov.
Tabuľka č. 19	Aké sú Vaše skúsenosti so žiadaním bankových úverov v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov?
Tabuľka č. 20	Do akej miery ste boli úspešní pri žiadaní o bankový úver v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov?
Tabuľka č. 21	Ako by ste zhodnotili dostupnosť bankových úverov v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov?
Tabuľka č. 22	Ako sa podľa Vás zmenili podmienky dostupnosti bankového úverového financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov - výška úrokovej miery?
Tabuľka č. 23	Ako sa podľa Vás zmenili podmienky dostupnosti bankového úverového financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov - úroveň ostatných nákladov na získanie bankových úverov?
Tabuľka č. 24	Ako sa podľa Vás zmenili podmienky dostupnosti bankového úverového financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov – disponibilné zdroje na poskytnutie úveru zo strany bánk?
Tabuľka č. 25	Ako sa podľa Vás zmenili podmienky dostupnosti bankového úverového financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov – disponibilné obdobie splatnosti úveru?
Tabuľka č. 26	Ako sa podľa Vás zmenili podmienky dostupnosti bankového úverového financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov –

	požiadavky na zabezpečenie úveru?
Tabuľka č. 27	Ako sa podľa Vás vyvíjali faktory ovplyvňujúce dostupnosť externého financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov - celkové hospodárske podmienky?
Tabuľka č. 28	Ako sa podľa Vás vyvíjali faktory ovplyvňujúce dostupnosť externého financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov - prístup k verejnej finančnej podpore (vrátane garancií)?
Tabuľka č. 29	Ako sa podľa Vás vyvíjali faktory ovplyvňujúce dostupnosť externého financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov - ekonomická výkonnosť Vašej firmy?
Tabuľka č. 30	Ako sa podľa Vás vyvíjali faktory ovplyvňujúce dostupnosť externého financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov - ochota bánk poskytovať bankové úvery?
Tabuľka č. 31	Aká bola výška poslednej pôžičky, ktorú Vaša firma získala v priebehu predchádzajúcich 2 rokov?
Tabuľka č. 32	Kto poskytol Vašej firme poslednú pôžičku?
Tabuľka č. 33	Na aký účel ste použili poslednú získanú pôžičku?
Tabuľka č. 34	Očakávate v budúcnosti pozitívny výsledok v komunikácii s bankami pri žiadaní o úver?
Tabuľka č. 35	Očakávate v budúcnosti pozitívny výsledok v komunikácii s equity investormi / firmami poskytujúcimi kapitálové financovanie?
Tabuľka č. 36	Aké zdroje externého financovania preferujete na zabezpečenie budúceho rozvoja Vašej firmy?
Tabuľka č. 37	Aká bude predpokladaná výška pôžičky, ktorú plánujete získať?
Tabuľka č. 38	Čo považujete za najviac limitujúci faktor pri získavaní bankového úverového financovania v budúcnosti?
Tabuľka č. 39	Aký predpokladáte vývoj v oblasti dostupnosti bankových úverov v priebehu nasledujúcich 6 mesiacov?
Tabuľka č. 40	Aký predpokladáte vývoj v oblasti dostupnosti kapitálového financovania v priebehu nasledujúcich 6 mesiacov?
Tabuľka č. 41	Mohli by ste uviesť či podiel cudzích zdrojov voči aktívam Vašej firmy sa priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov znížil, zostal nezmenený alebo sa zvýšil?

Zoznam grafov

Číslo grafu	Názov grafu
Graf č. 1	Podiel podnikov s kladným hospodárskym výsledkom podľa veľkostných kategórií
Graf č. 2	Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa jednotlivých odvetví
Graf č. 3	Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa jednotlivých krajov SR
Graf č. 4	Rentabilita tržieb (na základe EBITDA) podľa veľkostných kategórií podnikov
Graf č. 5	Rentabilita tržieb (na základe EBITDA) MSP podľa jednotlivých odvetví
Graf č. 6	Rentabilita tržieb (na základe EBITDA) MSP podľa jednotlivých krajov SR
Graf č. 7	Rentabilita aktív podľa veľkostných kategórií podnikov
Graf č. 8	Rentabilita aktív MSP podľa jednotlivých odvetví
Graf č. 9	Rentabilita aktív MSP podľa jednotlivých krajov SR
Graf č. 10	Celková zadlženosť aktív podľa veľkostných kategórií podnikov
Graf č. 11	Celková zadlženosť aktív MSP podľa jednotlivých odvetví
Graf č. 12	Celková zadlženosť aktív MSP podľa jednotlivých krajov SR
Graf č. 13	Podiel podnikov, ktoré vykazujú využívanie bankových úverov
Graf č. 14	Podiel MSP, ktoré vykazujú využívanie bankových úverov podľa jednotlivých odvetví
Graf č. 15	Podiel MSP, ktoré vykazujú využívanie bankových úverov podľa jednotlivých krajov SR
Graf č. 16	Podiel nákladových úrokov na bankových úveroch podľa veľkostných kategórií podnikov
Graf č. 17	Podiel nákladových úrokov na bankových úveroch MSP podľa jednotlivých odvetví
Graf č. 18	Podiel nákladových úrokov na bankových úveroch MSP podľa jednotlivých krajov SR
Graf č. 19	Likvidita II. stupňa podľa veľkostných kategórií podnikov
Graf č. 20	Likvidita II. stupňa MSP podľa jednotlivých odvetví
Graf č. 21	Likvidita II. stupňa MSP podľa jednotlivých krajov SR
Graf č. 22	Obrat aktív podľa veľkostných kategórií podnikov
Graf č. 23	Obrat aktív MSP podľa jednotlivých odvetví
Graf č. 24	Obrat aktív MSP podľa jednotlivých krajov SR
Graf č. 25	Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku podľa veľkostných kategórií podnikov (v dňoch)
Graf č. 26	Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku MSP podľa jednotlivých odvetví (v dňoch)
Graf č. 27	Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku MSP podľa jednotlivých krajov SR (v dňoch)
Graf č. 28	Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku podľa veľkosti podnikov (v dňoch)
Graf č. 29	Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku MSP podľa odvetví (v dňoch)

Graf č. 30	Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku MSP podľa krajov SR (v dňoch)
Graf č. 31	Vývoj splatnosti krátkodobých záväzkov a pohľadávok z obchodného styku MSP (v dňoch)
Graf č. 32	Finančná produktivita práce podľa veľkostných kategórií podnikov
Graf č. 33	Finančná produktivita práce MSP podľa jednotlivých odvetví
Graf č. 34	Finančná produktivita práce MSP podľa jednotlivých krajov SR
Graf č. 35	Podiel podnikov v dobrej finančnej situácii (Altmanov model) podľa veľkostných kategórií podnikov
Graf č. 36	Podiel podnikov v zlej finančnej situácii (Altmanov model) podľa veľkostných kategórií podnikov
Graf č. 37	Podiel podnikov v dobrej finančnej situácii (Altmanov model) podľa jednotlivých odvetví
Graf č. 38	Podiel podnikov v zlej finančnej situácii (Altmanov model) podľa jednotlivých odvetví
Graf č. 39	Podiel podnikov v dobrej finančnej situácii (Altmanov model) podľa jednotlivých krajov SR
Graf č. 40	Podiel podnikov v zlej finančnej situácii (Altmanov model) podľa jednotlivých krajov SR
Graf č. 41	Čo považujete za najvýznamnejší problém, s ktorým sa stretávate pri Vašom podnikaní?
Graf č. 42	Prosím špecifikujte, aké zdroje financovania využívala Vaša firma v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov.
Graf č. 43	Aké sú Vaše skúsenosti so žiadaním bankových úverov v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov?
Graf č. 44	Do akej miery ste boli úspešní pri žiadaní o bankový úver v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov?
Graf č. 45	Podiel plne uspokojených žiadateľov o bankový úver v krajinách EÚ
Graf č. 46	Ako by ste zhodnotili dostupnosť bankových úverov v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov?
Graf č. 47	Ako sa podľa Vás zmenili podmienky dostupnosti bankového úverového financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov – výška úrokovej miery?
Graf č. 48	Ako sa podľa Vás zmenili podmienky dostupnosti bankového úverového financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov – úroveň ostatných nákladov na získanie bankových úverov?
Graf č. 49	Ako sa podľa Vás zmenili podmienky dostupnosti bankového úverového financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov – disponibilné zdroje na poskytnutie úveru zo strany bánk?
Graf č. 50	Ako sa podľa Vás zmenili podmienky dostupnosti bankového úverového financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov – disponibilné obdobie splatnosti úver?
Graf č. 51	Ako sa podľa Vás zmenili podmienky dostupnosti bankového úverového financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov – požiadavky na zabezpečenie úveru?
Graf č. 52	Ako sa podľa Vás vyvíjali faktory ovplyvňujúce dostupnosť externého financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov – celkové hospodárske podmienky?
Graf č. 53	Ako sa podľa Vás vyvíjali faktory ovplyvňujúce dostupnosť

	externého financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov – prístup k verejnej finančnej podpore (vrátane garancií)?
Graf č. 54	Ako sa podľa Vás vyvíjali faktory ovplyvňujúce dostupnosť externého financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov – ekonomická výkonnosť Vašej firmy?
Graf č. 55	Ako sa podľa Vás vyvíjali faktory ovplyvňujúce dostupnosť externého financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov – ochota bánk poskytovať bankové úvery?
Graf č. 56	Aká bola výška poslednej pôžičky, ktorú Vaša firma získala v priebehu predchádzajúcich 2 rokov?
Graf č. 57	Kto poskytol Vašej firme poslednú pôžičku?
Graf č. 58	Na aký účel ste použili poslednú získanú pôžičku?
Graf č. 59	Očakávate v budúcnosti pozitívny výsledok v komunikácii s bankami pri žiadaní o úver?
Graf č. 60	Očakávate v budúcnosti pozitívny výsledok v komunikácii s equity investormi/firmami poskytujúcimi rozvojový kapitál pri žiadaní o úver?
Graf č. 61	Aké zdroje externého financovania preferujete na zabezpečenie budúceho rozvoja Vašej firmy?
Graf č. 62	Aká bude predpokladaná výška pôžičky, ktorú plánujete získať?
Graf č. 63	Čo považujete za najviac limitujúci faktor pri získavaní bankových úverov v budúcnosti?
Graf č. 64	Aký predpokladáte vývoj v oblasti dostupnosti bankových úverov v priebehu nasledujúcich 6 mesiacov?
Graf č. 65	Aký predpokladáte vývoj v oblasti dostupnosti kapitálového financovania v priebehu nasledujúcich 6 mesiacov?
Graf č. 66	Mohli by ste uviesť, či podiel cudzích zdrojov voči aktívam Vašej firmy sa v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov znížil, zostal nezmenený alebo zvýšil?

Úvod a metodické vysvetlivky

Slovak Business Agency v rámci svojich aktivít zameraných na podporu rozvoja a rastu malého a stredného podnikania na Slovensku vykonáva pravidelný monitoring a výskum podnikateľského prostredia s dôrazom na sektor malého a stredného podnikania. Vypracované analytické materiály slúžia ako informačné a analytické vstupy v súvislosti s prípravou a realizáciou politiky podpory a rozvoja podnikateľského prostredia.

Spracovaný materiál pozostáva z dvoch tematických celkov. Prvá časť materiálu prezentuje hodnotenie ukazovateľov finančnej výkonnosti malých a stredných podnikov (MSP) v priebehu rokov 2008 až 2012. V druhej časti materiálu je zaradená analýza výsledkov prieskumu „SMEs' Access to Finance Survey 2013“ (bližšie informácie o prieskume sú uvedené na strane 52).

Ukazovatele finančnej výkonnosti sú spracované na základe údajov z individuálnych anonymizovaných účtovných výkazov Súvaha a Výkaz ziskov a strát za účtovné jednotky v Slovenskej republike, ktorými disponuje SBA zo zdrojov DataCentra. Cieľom analýzy je na základe dostupných údajov zhodnotiť výsledky hospodárenia a finančnú situáciu podnikateľských subjektov z pohľadu veľkostných kategórií subjektov, odvetvového členenia a regionálnej príslušnosti.

Hodnoty jednotlivých pomerových ukazovateľov boli kalkulované ako stredná hodnota (medián) radu hodnôt usporiadaných podľa veľkosti z dostupných finančných výkazov. Spracované pomerové ukazovatele poskytujú informácie týkajúce sa štyroch základných oblastí finančnej situácie podnikateľských subjektov, ako je rentabilita, aktivita, likvidita a zadlženosť. V tohtoročnej analýze boli zaradené tri nové finančné ukazovatele, a to finančná produktivita práce, podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch a Altmanov index finančného zdravia. Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom a podiel MSP, ktoré vykazujú využívanie bankových úverov vyjadrujú zastúpenie podnikateľských subjektov s príslušnými kladnými nenulovými položkami finančných výkazov (Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie pred zdanením, Bankové úvery) k celkovému počtu podnikateľských subjektov.

Výpočet jednotlivých ukazovateľov sa vykonal na súbore podnikateľských subjektov, ktorých početnosť je uvedená v nižšie uvedenej tabuľke č.1. Výpočet ukazovateľov za rok 2012 sa uskutočnil na celkovom počte 151 146 podnikateľských subjektov účtujúcich v podvojnom účtovníctve, čo predstavuje 91,3 % podiel z celkového počtu aktívnych podnikov (právnických osôb) evidovaných v registri organizácií Štatistického úradu SR k 31.12.2012.

Tabuľka č. 1: Prehľad počtu účtovných jednotiek, za ktoré sa uskutočnilo spracovanie finančných ukazovateľov

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012
Mikro	79 481	102 365	111 113	113 464	135 430
Malé	17 110	9 421	13 236	10 257	12 153
Stredné	3 000	2 822	2 920	2 608	2 917
MSP spolu	99 591	114 608	127 269	126 329	150 500
Veľké	698	575	609	599	646
Spolu	100 289	115 183	127 878	126 928	151 146

Veľkostná kategorizácia podnikateľských subjektov uplatnená v tomto materiály je v súlade s odporúčaním Európskej komisie č. 2003/361/EC platným od 1. januára 2005. Kategóriu MSP tvoria podniky, ktoré zamestnávajú menej ako 250 osôb a ktorých ročný obrat nepresahuje 50 miliónov Euro. Kategóriu veľkých podnikov tvoria podniky s počtom zamestnancov 250 a viac a s ročným obratom vyšším ako 50 miliónov Euro.

V rámci kategórie MSP sú rozlíšené mikropodniky (0 - 9 zamestnancov, ročný obrat od 0 do 2 miliónov Eur), malé podniky (10 - 49 zamestnancov, ročný obrat od 2 miliónov Eur do 10 miliónov Eur) a stredné podniky (50 – 249 zamestnancov, ročný obrat od 10 miliónov Eur do 50 miliónov Eur). Odvetvové členenie subjektov je vymedzené prostredníctvom klasifikácie SK NACE na pôdohospodárstvo (sekcia SK NACE A), priemysel (sekcia SK NACE B až E), stavebníctvo (sekcia SK NACE F), obchod (sekcia SK NACE G) a služby (sekcia SK NACE H až S). Regionálne členenie subjektov je vymedzené na úrovni NUTS 3 (kraje) na základe Klasifikácie štatistických územných jednotiek, ktorá bola vydaná Vyhláškou Štatistického úradu SR č. 438/2004 Z. z. z 19. júla 2004 pre potreby regionálnej štatistiky. Výpočet ukazovateľov sa uskutočnil podľa algoritmov uvedených v tabuľke č.2.

Tabuľka č. 2: Prehľad jednotlivých pomerových ukazovateľov a spôsobu ich výpočtu

Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom (v %)	počet subjektov s kladným výsledkom hospodárenia pred zdanením	*100
	celkový počet podnikateľských subjektov	
Rentabilita tržieb (na základe EBITDA, v %)	výsledok hospodárenia za účtovné obdobie pred zdanením + odpisy + nákladové úroky	*100
	tržby	
Rentabilita aktív (v %)	výsledok hospodárenia za účtovné obdobie pred zdanením	*100
	aktíva	
Celková zadlženosť aktív (v %)	cudzie zdroje (vrátane časového rozlíšenia)	*100
	aktíva	
Podiel MSP s bankovými úvermi (v %)	počet subjektov s nenulovými bankovými úvermi	*100
	celkový počet subjektov	
Likvidita II. stupňa (koef.)	obežné aktíva bez zásob	
	krátkodobé záväzky	
Obrat aktív (koef.)	tržby	
	aktíva	
Doba splatnosti záväzkov (deň)	záväzky	*360
	tržby	
Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku (deň)	krátkodobé záväzky z obchodného styku	*360
	tržby	
Doba splatnosti pohľadávok (deň)	pohľadávky	*360
	tržby	
Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku (deň)	krátkodobé pohľadávky z obchodného styku	*360
	tržby	
Finančná produktivita práce (v Eur)	pridaná hodnota	*100
	osobné náklady	
Podiel nákladových úrokov na bankových úveroch (v %)	nákladové úroky	
	bankové úvery	
Altmanov index finančného zdravia	výpočet na základe Z-skóre (popis na strane 45)	

1 Analýza ukazovateľov finančnej výkonnosti MSP

1.1 Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom

Ukazovateľ vyjadruje podiel podnikateľských subjektov s kladným hospodárskym výsledkom pred zdanením (vrátane nulového HV) na celkovom počte podnikov.

Tabuľka č. 3: Podiel podnikateľských subjektov s kladným hospodárskym výsledkom (HV) na celkovom počte podnikov

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011 v p. b.	rozdiel rokov 2012 a 2008 v p. b.
Mikro	57,7%	52,7%	53,7%	54,5%	54,6%	↑ 0,1	↓ -3,1
Malé	70,4%	63,2%	67,3%	68,8%	67,8%	↓ -1,0	↓ -2,6
Stredné	77,4%	66,0%	73,9%	76,0%	74,3%	↓ -1,7	↓ -3,1
MSP spolu	60,5%	53,9%	55,6%	56,1%	56,1%	→ 0,0	↓ -4,4
Veľké	76,6%	72,2%	81,0%	79,8%	83,1%	↑ 3,3	↑ 6,5
Odvetvie (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011 v p. b.	rozdiel rokov 2012 a 2008 v p. b.
Pôdohospodárstvo	64,5%	56,9%	62,1%	66,6%	67,1%	↑ 0,5	↑ 2,6
Priemysel	62,3%	53,5%	56,1%	58,9%	58,8%	↓ -0,1	↓ -3,5
Stavebníctvo	64,5%	55,1%	55,9%	55,1%	54,3%	↓ -0,8	↓ -10,2
Obchod	60,4%	53,0%	54,6%	55,1%	54,9%	↓ -0,2	↓ -5,5
Služby	59,2%	54,1%	55,1%	55,6%	55,9%	↑ 0,3	↓ -3,3
Kraj SR (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011 v p. b.	rozdiel rokov 2012 a 2008 v p. b.
Bratislavský kraj	57,7%	50,7%	51,6%	51,8%	52,6%	↑ 0,8	↓ -5,1
Trnavský kraj	60,8%	54,7%	57,1%	57,9%	57,8%	↓ -0,1	↓ -3,0
Trenčiansky kraj	62,5%	54,5%	57,6%	58,1%	58,1%	→ 0,0	↓ -4,4
Nitriansky kraj	61,0%	56,0%	57,6%	58,1%	57,8%	↓ -0,3	↓ -3,2
Žilinský kraj	62,0%	55,7%	56,8%	57,4%	56,7%	↓ -0,7	↓ -5,3
Banskobystrický kraj	60,2%	53,5%	55,9%	56,9%	56,9%	→ 0,0	↓ -3,3
Prešovský kraj	63,5%	56,9%	58,4%	60,8%	60,3%	↓ -0,5	↓ -3,2
Košický kraj	62,3%	55,5%	56,4%	57,1%	57,1%	→ 0,0	↓ -5,2

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

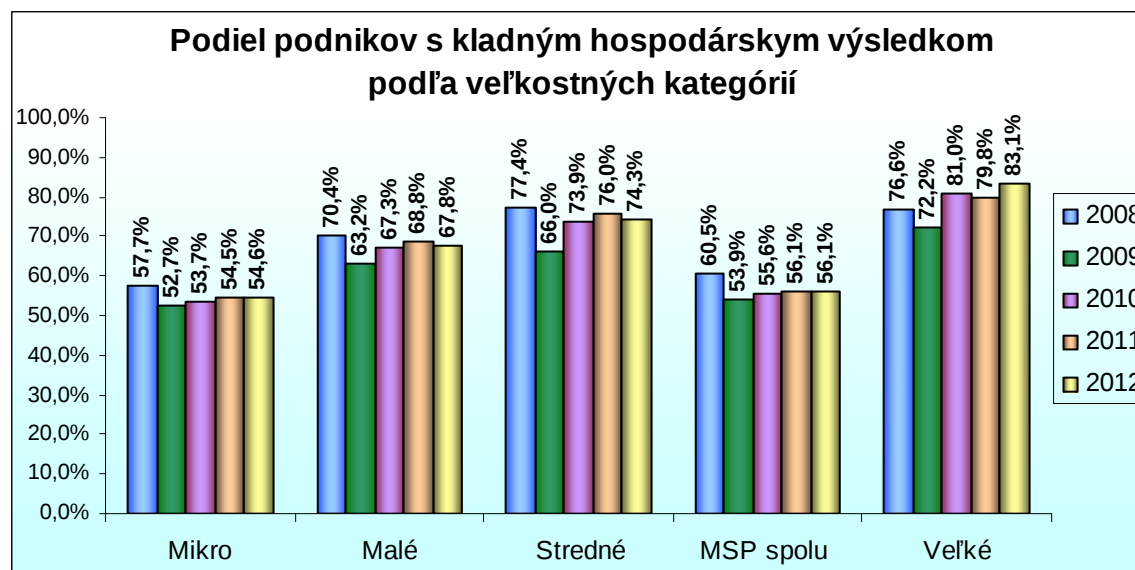
V roku 2012 sa podiel malých a stredných podnikov s kladným hospodárskym výsledkom medziročne nezmenil (56,1 %). V rámci jednotlivých veľkostných kategórií MSP dosiahlo kladný hospodársky výsledok takmer tri štvrtiny (74,3 %) stredných podnikov, viac ako dve tretiny (67,8 %) malých podnikov a viac ako polovica (54,6 %) mikropodnikov.

V medziročnom porovnaní sa mierne zvýšil podiel subjektov s kladným hospodárskym výsledkom len v prípade mikropodnikov (o 0,1 percentuálneho bodu), v prípade malých a stredných podnikov sa medziročne znížil (o 1,0 p. b., resp. o 1,7 p. b.). **V porovnaní s predkrízovým rokom 2008 zaznamenávajú všetky veľkostné kategórie MSP nižší podiel subjektov s kladným hospodárskym výsledkom** (súhrnne za sektor MSP o 4,4 p. b.).

Podiel veľkých podnikov s kladným hospodárskym výsledkom dosiahol 83,1 %, pri medziročnom náraste o 3,3 p.b. Veľké podniky ako jediná veľkostná kategória zaznamenáva vyššie hodnoty uvedeného podielu ako v roku 2008. Z uvedených údajov je zrejmé, že výkyvy slovenského hospodárstva mali výraznejší dopad na sektor malých a stredných podnikov ako na veľké podniky.

V roku 2012 dosiahol medián kladného hospodárskeho výsledku pred zdanením MSP v absolútnom vyjadrení 3 342 Eur, čo však bolo menej oproti roku 2011 (o 26,7 %), aj roku 2008 (o 55,8 %).

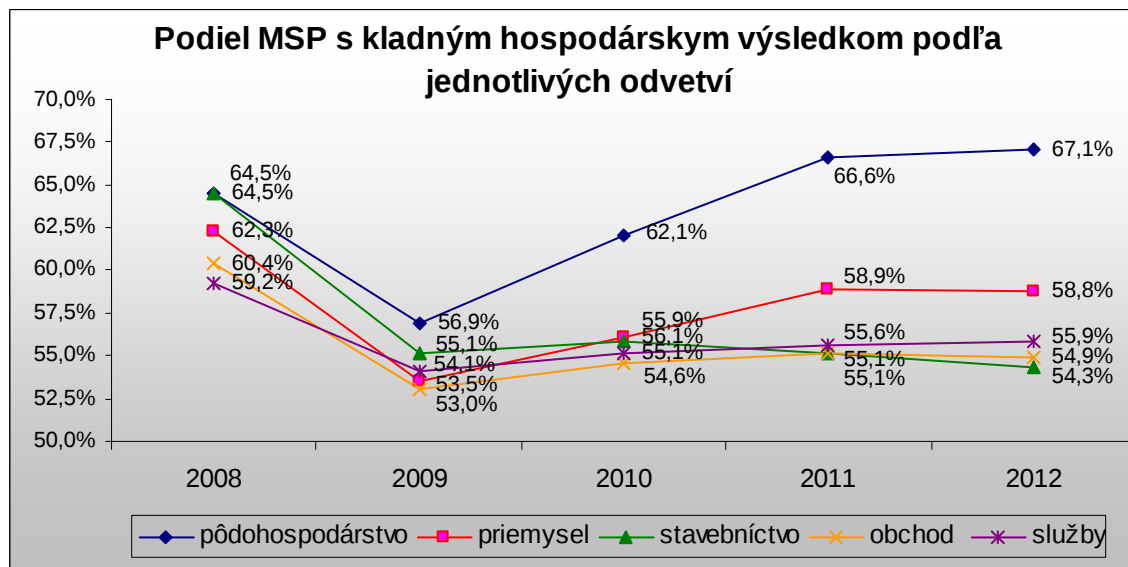
Graf č. 1

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z pohľadu odvetvovej príslušnosti MSP zostáva pôdohospodárstvo sektorom s najvyšším podielom MSP s kladným hospodárskym výsledkom (67,1 %). Naopak najmenej ziskových MSP je etablovaných v oblasti stavebníctva (54,3 %). V medziročnom porovnaní došlo k nárastu podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom iba v pôdohospodárstve (rast o 0,5 p. b.) a v službách (rast o 0,3 p. b.). Pôdohospodárstvo ako jediné vykazuje vyššiu hodnotu uvedeného ukazovateľa v porovnaní s rokom 2008.

Graf č. 2

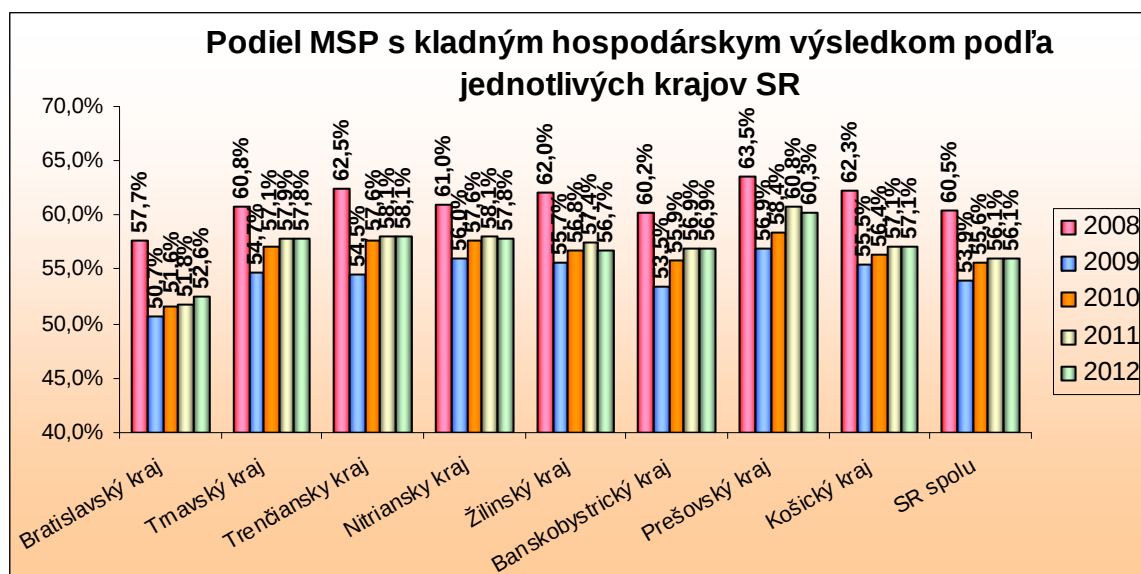

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Napriek medziročnému nárastu podielu ziskových MSP v Bratislavskom kraji (o 0,8 p.b.), dosahuje tento región najnižší podiel ziskových MSP (52,6 %). V ostatných krajoch sa uvedený podiel medziročne znížil, prípadne nezmenil. Najvyšší podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom bol zaznamenaný v Prešovskom kraji (60,3 %). Jedným z možných vysvetlení najhoršieho postavenia Bratislavského kraja môže byť aj skutočnosť, že Bratislavský kraj sa vyznačuje najvyšším podielom neaktívnych MSP. Taktiež možno predpokladať, že subjekty v Bratislavskom kraji využívajú opatrenia v oblasti daňovej optimalizácie vo väčšej miere ako v ostatných krajoch SR (takmer jedna tretina firiem poskytujúcich právne a účtovnícke služby má sídlo v Bratislavskom kraji).

V roku 2012 nedosiahol podiel ziskových MSP ani v jednom kraji pôvodné hodnoty z roku 2008.

Graf č. 3

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

1.2 Rentabilita tržieb (na základe EBITDA)

Ukazovateľ Rentabilita tržieb vypovedá o zhodnotení spotrebovaných vstupov tým, že kvantifikuje výšku zisku v eure tržieb¹. Ukazovateľ dáva do pomeru zisk upravený o daň, odpisy a nákladové úroky k tržbám. Tržby zahŕňajú tržby za predaj tovaru, vlastných výrobkov a služieb.

Tabuľka č. 4: Rentabilita tržieb spracovaná na základe EBITDA

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011 v p. b.	rozdiel rokov 2012 a 2008 v p. b.
Mikro	2,9%	1,8%	1,7%	1,4%	0,7%	↓ -0,7	↓ -2,2
Malé	6,3%	4,5%	5,1%	4,5%	4,0%	↓ -0,5	↓ -2,3
Stredné	7,4%	6,3%	6,8%	6,4%	5,4%	↓ -1,0	↓ -2,0
MSP spolu	4,0%	2,4%	2,4%	2,0%	1,3%	↓ -0,7	↓ -2,7
Veľké	6,2%	5,6%	6,5%	5,9%	5,4%	↓ -0,5	↓ -0,8
Odvetvie (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011 v p. b.	rozdiel rokov 2012 a 2008 v p. b.
Pôdohospodárstvo	14,4%	10,3%	15,7%	16,6%	13,7%	↓ -2,9	↓ -0,7
Priemysel	4,8%	3,2%	3,3%	3,3%	2,6%	↓ -0,7	↓ -2,2
Stavebníctvo	3,5%	1,7%	1,6%	1,1%	0,5%	↓ -0,6	↓ -3,0
Obchod	2,4%	0,9%	1,0%	0,7%	0,2%	↓ -0,5	↓ -2,2
Služby	5,9%	3,8%	3,6%	3,1%	2,0%	↓ -1,1	↓ -3,9
Kraj SR (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011 v p. b.	rozdiel rokov 2012 a 2008 v p. b.
Bratislavský kraj	4,4%	1,8%	1,8%	1,9%	0,9%	↓ -1,0	↓ -3,5
Trnavský kraj	4,9%	3,1%	3,1%	2,4%	1,9%	↓ -0,5	↓ -3,0
Trenčiansky kraj	4,1%	2,6%	3,0%	2,3%	1,8%	↓ -0,5	↓ -2,3
Nitriansky kraj	3,7%	2,5%	2,6%	2,2%	1,4%	↓ -0,8	↓ -2,3
Žilinský kraj	4,4%	3,0%	2,7%	2,1%	1,4%	↓ -0,7	↓ -3,0
Banskobystrický kraj	3,9%	2,5%	2,7%	2,3%	1,4%	↓ -0,9	↓ -2,5
Prešovský kraj	4,1%	2,7%	2,8%	2,2%	1,4%	↓ -0,8	↓ -2,7
Košický kraj	2,9%	1,7%	1,2%	1,0%	0,7%	↓ -0,3	↓ -2,2

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

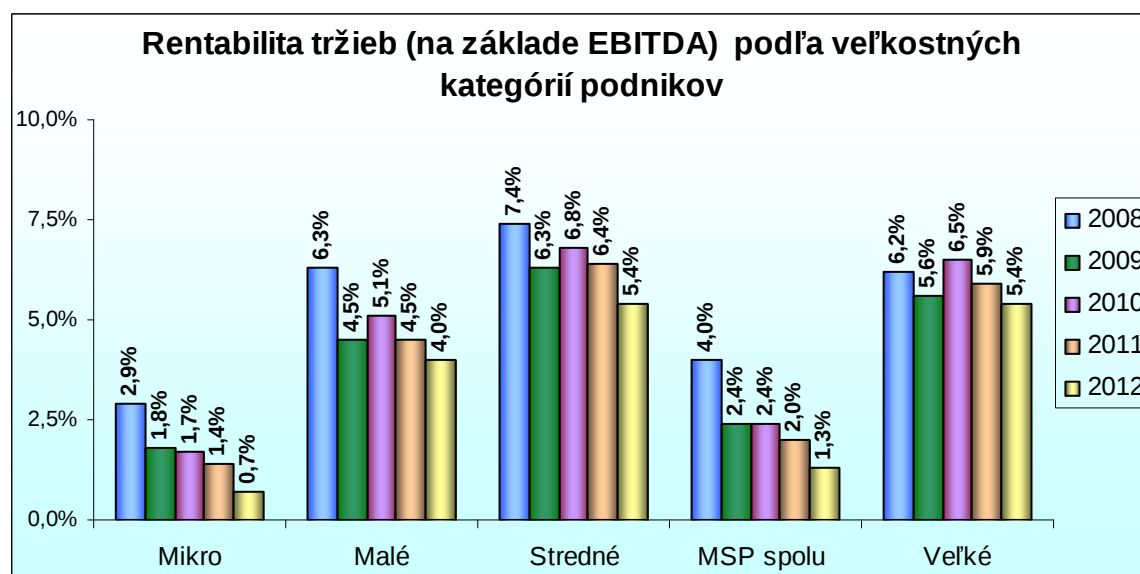
Podľa spracovaných údajov pokračoval v roku 2012 pokles rentability tržieb (spracovanej na základe EBITDA) v rámci všetkých veľkostných kategórií podnikov. Malým a stredným podnikom sa medziročne súhrnne znížila mediánová hodnota rentability tržieb o 0,7 p. b. na úroveň 1,3 %. Najnižšia hodnota mediánu rentability tržieb je naďalej dosahovaná v kategórii mikropodnikov (0,7 %)

¹ Zdroj: Karol Zalai a kol: Finančno-ekonomická analýza podniku, 2010

V medziročnom porovnaní sa znížila o polovicu. Malé podniky dosiahli medián rentability tržieb 4,0 %, pri medziročnom znížení o 0,5 p. b. a stredné podniky 5,4 %, pri medziročnom poklese o 1,0 p. b. Veľkým podnikom poklesla prostredná hodnota rentability tržieb o 0,5 p. b. na 5,4 %.

V roku 2012 dosahujú malé a stredné podniky úroveň jednej tretiny rentability tržieb (pokles z 4,0 % na 1,3 %) v porovnaní s rokom 2008.

Graf č. 4

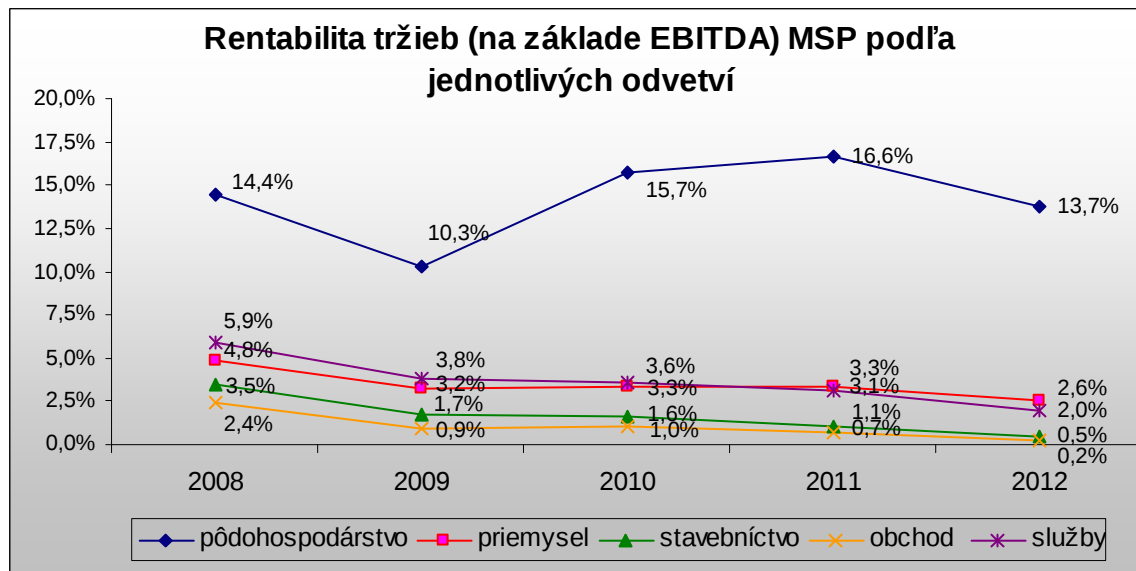

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Rentabilita tržieb MSP sa v roku 2012 znížila v rámci celého spektra odvetví. Najnižšiu hodnotu dosahuje medián rentability tržieb MSP naďalej v obchode (0,2 %) a v stavebníctve (0,5 %). Najvyššiu úroveň rentability tržieb dosahujú MSP v priemysle (2,6 %). Na predchádzajúci pozitívny vývoj nenadviazala ani rentabilita tržieb v pôdohospodárstve, ktorá sa taktiež medziročne znížila (o 2,9 p.b.; pokles ekonomickej výkonnosti poľnohospodárstva v roku 2012 je konštatovaný aj v Správe o poľnohospodárstve a potravinárstve v SR za rok 2012²).

² Zdroj: Zdroj: Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Správa o poľnohospodárstve a potravinárstve v SR za rok 2012, <http://www.mpsr.sk/index.php?navID=122>

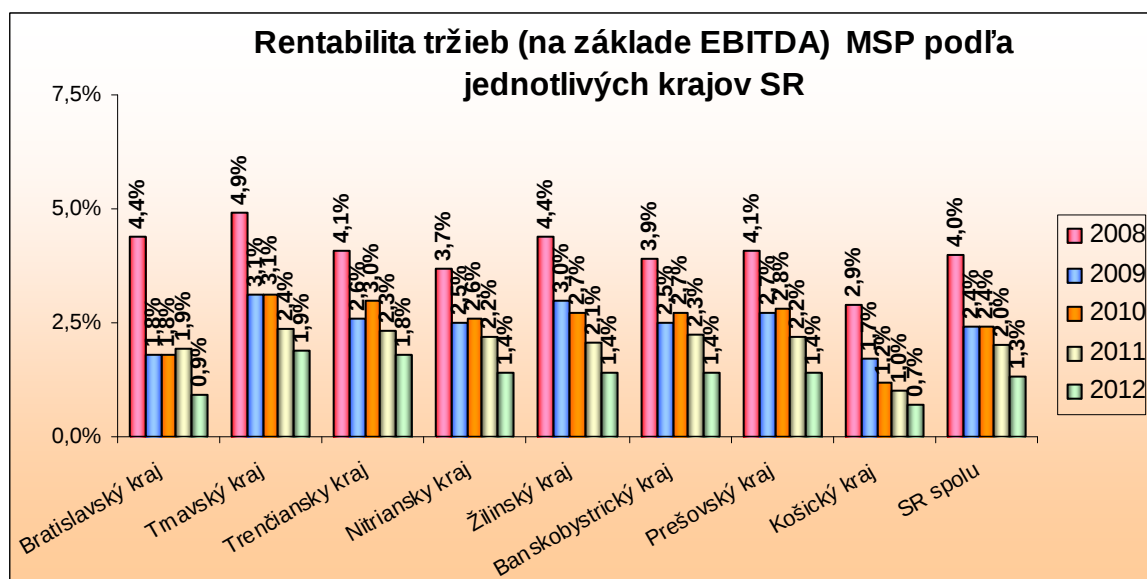
Graf č. 5

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V medziročnom porovnaní sa rentabilita tržieb MSP znížila vo všetkých krajoch SR, pričom najvýraznejšie v Bratislavskom (o takmer polovicu, resp. o 1,0 p. b.). Najnižšia úroveň je dosahovaná v Košickom (0,7 %) a Bratislavskom kraji (0,9 %). Naopak najvyššia v Trnavskom (1,9 %) a Trenčianskom kraji (1,8 %).

Graf č. 6

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

1.3 Rentabilita aktív

Ukazovateľ rentabilita aktív charakterizuje zhodnotenie celkových aktív podniku. Ukazovateľ je zostavený ako pomer dosiahnutého zisku pred zdanením k celkovým aktívam³.

Tabuľka č. 5: Rentabilita aktív

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011 v p. b.	rozdiel rokov 2012 a 2008 v p. b.
Mikro	0,22%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	⇒ 0,00	↓ -0,22
Malé	2,89%	0,92%	1,49%	1,51%	1,13%	↓ -0,38	↓ -1,76
Stredné	3,48%	1,33%	2,58%	2,87%	2,26%	↓ -0,61	↓ -1,22
MSP spolu	0,79%	0,00%	0,04%	0,03%	0,00%	↓ -0,03	↓ -0,79
Veľké	3,09%	2,34%	3,36%	3,72%	4,01%	↑ 0,29	↑ 0,92
Odvetvie (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011 v p. b.	rozdiel rokov 2012 a 2008 v p. b.
Pôdohospodárstvo	0,61%	0,01%	0,46%	0,87%	0,84%	↓ -0,03	↑ 0,23
Priemysel	0,94%	0,01%	0,31%	0,32%	0,14%	↓ -0,18	↓ -0,80
Stavebníctvo	1,44%	0,01%	0,06%	0,00%	0,00%	⇒ 0,00	↓ -1,44
Obchod	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	⇒ 0,00	↓ -0,50
Služby	0,92%	0,01%	0,11%	0,11%	0,00%	↓ -0,11	↓ -0,92
Kraj SR (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011 v p. b.	rozdiel rokov 2012 a 2008 v p. b.
Bratislavský kraj	0,72%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	⇒ 0,00	↓ -0,72
Trnavský kraj	1,17%	0,08%	0,25%	0,19%	0,10%	↓ -0,09	↓ -1,07
Trenčiansky kraj	0,86%	0,00%	0,23%	0,17%	0,07%	↓ -0,10	↓ -0,79
Nitriansky kraj	0,78%	0,09%	0,27%	0,19%	0,04%	↓ -0,15	↓ -0,74
Žilinský kraj	1,07%	0,07%	0,17%	0,10%	0,00%	↓ -0,10	↓ -1,07
Banskobystrický kraj	0,64%	0,00%	0,08%	0,07%	0,00%	↓ -0,07	↓ -0,64
Prešovský kraj	0,99%	0,05%	0,24%	0,14%	0,05%	↓ -0,09	↓ -0,94
Košický kraj	0,48%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	⇒ 0,00	↓ -0,48

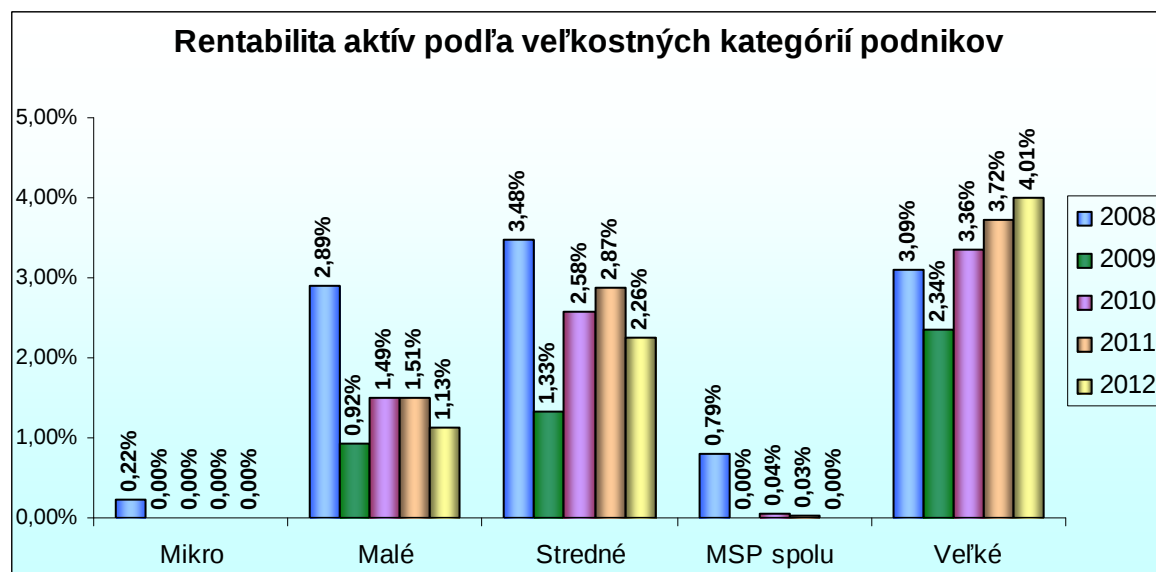
Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Obdobne ako v prípade rentability tržieb MSP, negatívny vývoj je zreteľný aj v oblasti zhodnotenia majetku. **Po prvýkrát od recesie v roku 2009 zaznamenal medián rentability aktív nulovú hodnotu.** Nulová hodnota bola opätovne zaznamenaná aj v kategórii mikropodnikov. V kategórii malých podnikov sa oproti roku 2011 znížila prostredná hodnota rentability aktív o jednu štvrtinu (resp. o 0,38 p. b.) a v kategórii stredných podnikov o približne jednu pätinu (resp. o 0,61 p.b.).

³ Zdroj: Karol Zalai a kol: Finančno-ekonomická analýza podniku, 2010

Jedinou kategóriou, v rámci ktorej dochádza každoročne k nárastu rentability aktív sú veľké podniky.

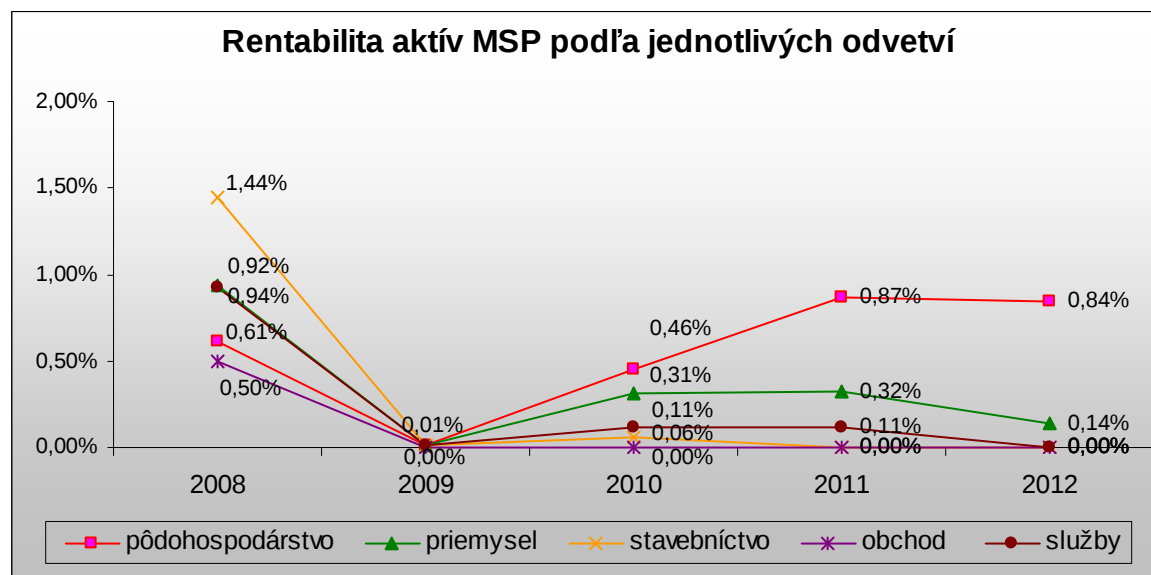
Graf č. 7

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Napriek medziročnému poklesu si medián rentability aktív MSP v roku 2012 udržal kladné nenulové hodnoty len v prípade pôdohospodárstva (0,84 %) a priemyslu (0,14 %). V ostatných odvetviach dosiahol nulovú hodnotu. Oproti roku 2008 dosahuje rentabilita aktív MSP vyššiu úroveň len v prípade pôdohospodárstva (rast o 0,23 p.b.).

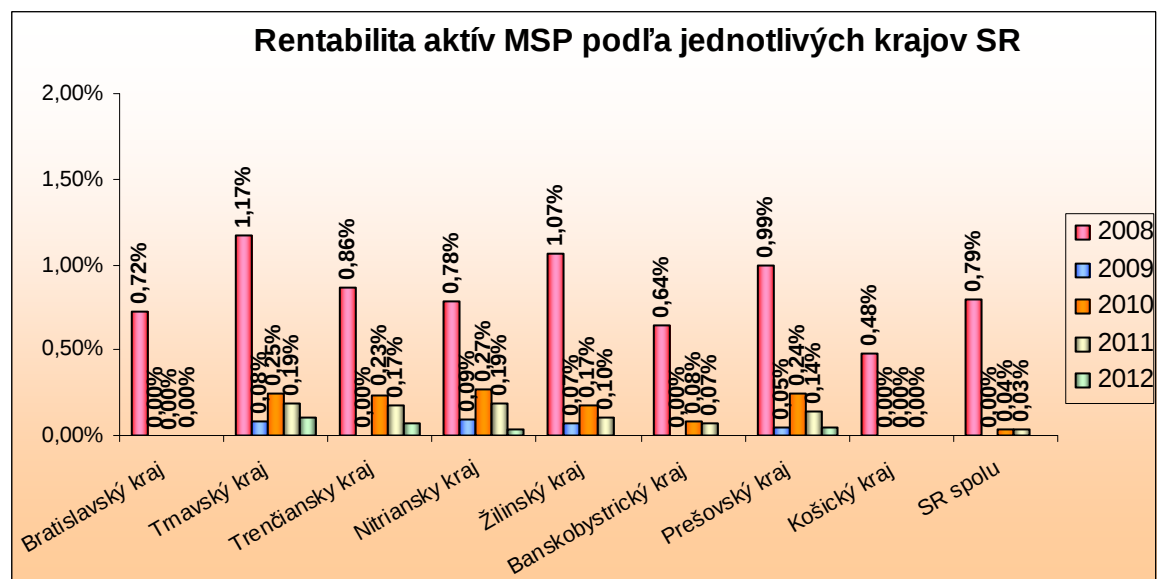
Graf č. 8

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Rentabilita MSP sa v medziročnom porovnaní nezlepšila ani v jednotlivých regiónoch SR. Vplyvom medziročného poklesu si rentabilita aktív MSP zachovala kladné nenulové hodnoty len v Trnavskom kraji (0,10 %), v Trenčianskom kraji (0,07 %), v Prešovskom kraji (0,05 %) a v Nitrianskom kraji (0,04 %).

Graf č. 9

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

1.4 Celková zadlženosť aktív

Ukazovateľ miery zadlženosti aktív vyjadruje podiel záväzkov (vrátane časového rozlíšenia) na vlastnom imaní a záväzkoch spolu, resp. na aktívach. Ukazovateľ môže nadobúdať hodnoty od 0 % po 100 %. 0 % znamená, že ekonomický proces firmy pracuje len s využitím vlastného kapitálu a na druhej strane 100 % znamená využívanie len cudzieho kapitálu v ekonomickom procese firmy. Odporúčané hodnoty ukazovateľa sa pohybujú od 30 % až po 70 %⁴.

Tabuľka č. 6: Celková zadlženosť aktív

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011 v p. b.	rozdiel rokov 2012 a 2008 v p. b.
Mikro	59,7%	65,2%	65,8%	65,4%	63,7%	↓ -1,7	↑ 4,0
Malé	76,1%	75,7%	76,5%	74,4%	76,8%	↑ 2,4	↑ 0,7
Stredné	67,5%	65,4%	68,1%	67,1%	70,2%	↑ 3,1	↑ 2,7
MSP spolu	64,4%	66,6%	67,6%	66,8%	65,7%	↓ -1,1	↑ 1,3
Veľké	66,2%	64,9%	65,4%	66,6%	66,2%	↓ -0,4	↓ 0,0
Odvetvie (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011 v p. b.	rozdiel rokov 2012 a 2008 v p. b.
Pôdohospodárstvo	56,0%	55,8%	55,2%	53,3%	45,6%	↓ -7,7	↓ -10,4
Priemysel	69,9%	71,4%	70,7%	71,5%	70,2%	↓ -1,3	↑ 0,3
Stavebníctvo	70,5%	72,9%	74,0%	74,7%	73,5%	↓ -1,2	↑ 3,0
Obchod	71,2%	73,9%	73,8%	73,3%	72,4%	↓ -0,9	↑ 1,2
Služby	57,3%	59,9%	61,7%	60,7%	60,4%	↓ -0,3	↑ 3,1
Kraj SR (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011 v p. b.	rozdiel rokov 2012 a 2008 v p. b.
Bratislavský kraj	64,7%	67,3%	68,3%	67,3%	67,6%	↑ 0,3	↑ 2,9
Trnavský kraj	64,3%	66,4%	67,6%	67,9%	67,1%	↓ -0,8	↑ 2,8
Trenčiansky kraj	65,5%	66,4%	66,2%	65,7%	63,0%	↓ -2,7	↓ -2,5
Nitriansky kraj	62,6%	65,5%	66,1%	65,9%	64,1%	↓ -1,8	↑ 1,5
Žilinský kraj	65,2%	67,7%	67,6%	68,0%	66,2%	↓ -1,8	↑ 1,0
Banskobystrický kraj	65,2%	66,6%	67,2%	66,4%	64,3%	↓ -2,1	↓ -0,9
Prešovský kraj	62,8%	64,6%	65,9%	63,0%	62,6%	↓ -0,4	↓ -0,2
Košický kraj	65,2%	67,1%	67,2%	67,2%	65,9%	↓ -1,3	↓ -0,7

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

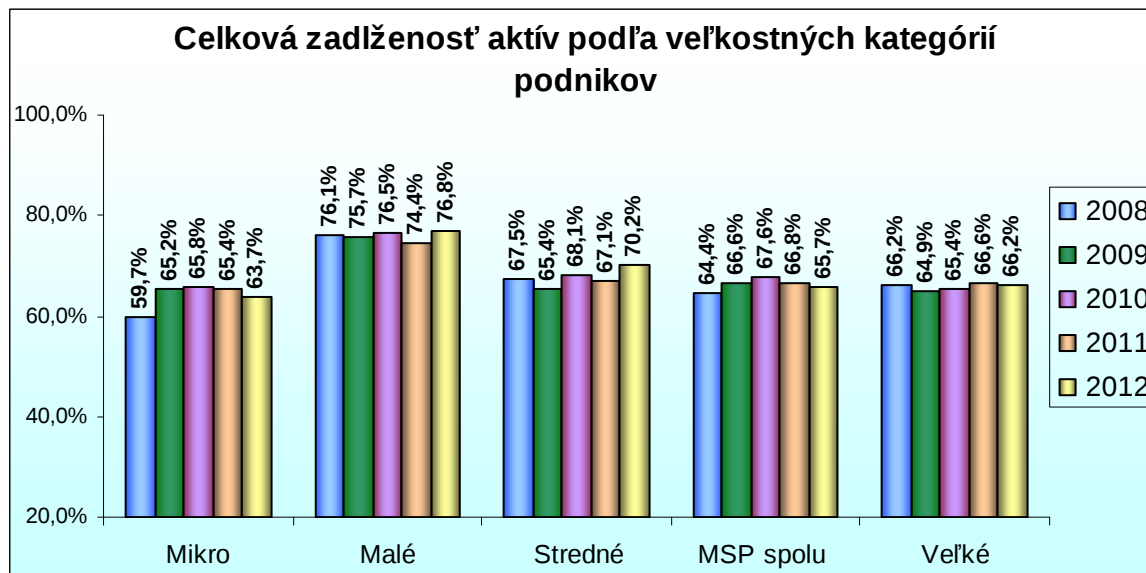
Medián celkovej zadlženosti aktív MSP v roku 2012 mierne poklesol na hodnotu 65,7 % (pokles o 1,1 p. b.). Uvedený pokles miery zadlženosti aktív MSP súvisel

⁴ Zdroj: Jozef Chajdiak: Pomerové ukazovatele ekonomiky firmy, 2010

hlavne s poklesom v kategórii mikropodnikov (o 1,7 p. b. na 63,7 %). Nad úroveň odporúčanej hodnoty sa naopak zvýšila mediánová hodnota celkovej zadlženosti aktív malých (o 2,4 p. b. na 76,8 %) a stredných podnikov (o 3,1 p. b. na 70,2 %).

Ako naznačujú výsledky prieskumu „SMEs' Access to Finance Survey 2013“ pokles celkovej zadlženosti aktív MSP by mal pokračovať aj v roku 2013 (strana 83).

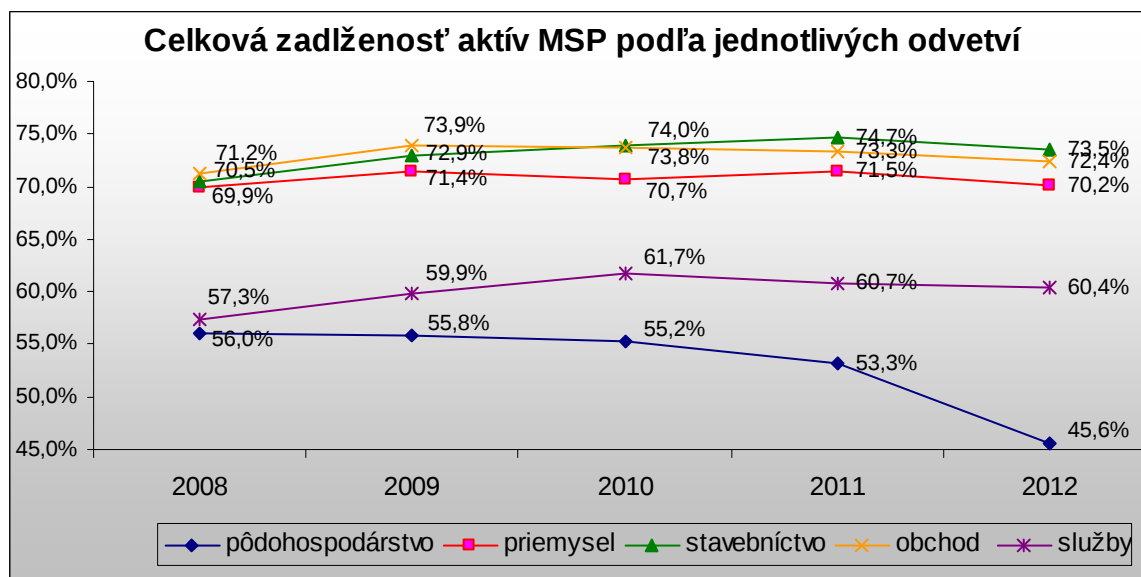
Graf č. 10

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Pokles miery zadlženosti MSP je zreteľný aj v jednotlivých odvetviach, pričom najvýraznejšie sa znížila v prípade pôdohospodárstva (o 7,7 p. b. na úroveň 45,6 %). Najvyššiu mieru zadlženosti aktív dosahujú MSP v oblasti stavebníctva (73,5 %), obchodu (72,4 %) a priemyslu (70,2 %). V porovnaní s rokom 2008 je miera zadlženosti MSP mierne vyššia vo všetkých odvetviach, okrem pôdohospodárstva (pokles o 10,4 p. b.).

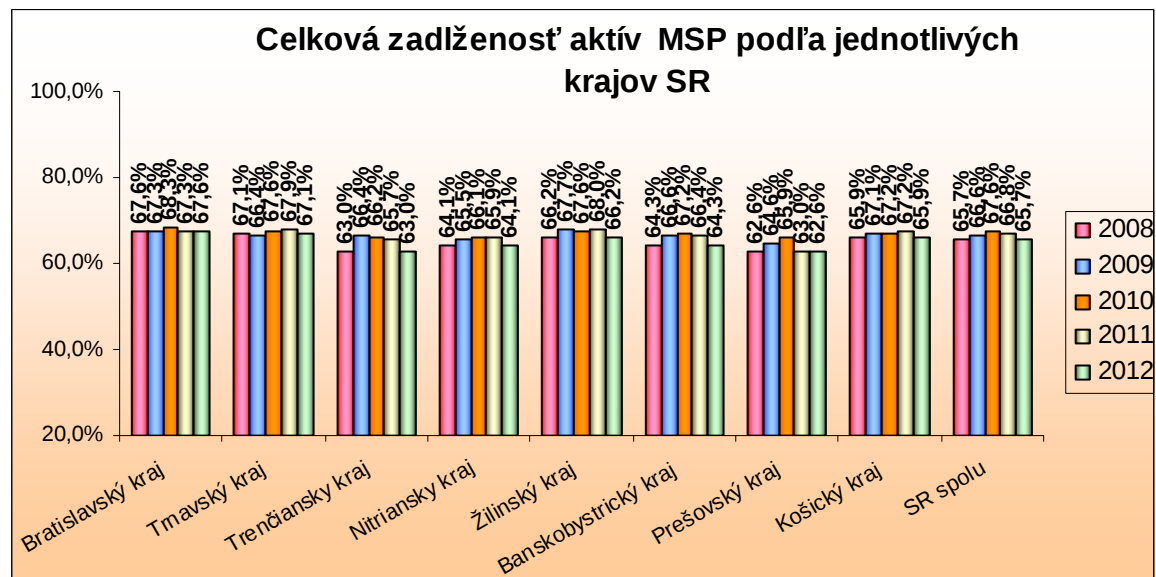
Graf č. 11

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z regionálneho hľadiska zaznamenala mediánová hodnota miery zadlženosti MSP medziročný pokles vo všetkých krajoch SR, okrem Bratislavského kraja (rast o 0,3 p. b.). Najnižšia miera zadlženosti MSP je dosahovaná v Prešovskom (62,6%) a v Trenčianskom kraji (63,0%), naopak najvyššia v Bratislavskom (67,6%) a Trnavskom kraji (67,1%).

Graf č. 12

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

1.5 Podiel MSP, ktoré vykazujú využívanie bankových úverov

Ukazovateľ vyjadruje podiel podnikateľských subjektov, ktoré vo finančných výkazoch vykazujú využívanie bankových úverov na celkovom počte podnikov.

Tabuľka č. 7: Podiel podnikateľských subjektov s bankovými úvermi na celkovom počte podnikov

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011 v p. b.	rozdiel rokov 2012 a 2008 v p. b.
Mikro	10,1%	14,8%	13,9%	13,5%	13,4%	↓ -0,1	↑ 3,3
Malé	36,2%	43,5%	41,4%	40,6%	40,2%	↓ -0,4	↑ 4,0
Stredné	57,8%	57,1%	54,5%	53,0%	51,4%	↓ -1,6	↓ -6,4
MSP spolu	16,0%	18,2%	17,7%	16,5%	16,3%	↓ -0,2	↑ 0,3
Veľké	60,0%	56,7%	54,2%	55,3%	56,7%	↑ 1,4	↓ -3,3
Odvetvie (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011 v p. b.	rozdiel rokov 2012 a 2008 v p. b.
Pôdohospodárstvo	38,5%	34,1%	32,5%	29,9%	24,2%	↓ -5,7	↓ -14,3
Priemysel	26,8%	29,4%	27,5%	26,0%	25,2%	↓ -0,8	↓ -1,6
Stavebníctvo	17,1%	21,5%	19,7%	18,5%	18,0%	↓ -0,5	↑ 0,9
Obchod	16,5%	19,8%	18,9%	17,4%	17,3%	↓ -0,1	↑ 0,8
Služby	12,1%	14,4%	13,8%	13,1%	13,5%	↑ 0,4	↑ 1,4
Kraj SR (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011 v p. b.	rozdiel rokov 2012 a 2008 v p. b.
Bratislavský kraj	11,5%	13,5%	12,7%	11,9%	12,5%	↑ 0,6	↑ 1,0
Trnavský kraj	17,6%	20,7%	19,3%	18,3%	18,2%	↓ -0,1	↑ 0,6
Trenčiansky kraj	18,9%	21,7%	20,1%	18,7%	18,4%	↓ -0,3	↓ -0,5
Nitriansky kraj	16,8%	18,7%	17,8%	16,9%	16,3%	↓ -0,6	↓ -0,5
Žilinský kraj	19,8%	21,7%	20,8%	19,0%	18,6%	↓ -0,4	↓ -1,2
Banskobystrický kraj	20,0%	22,7%	21,4%	20,2%	19,7%	↓ -0,5	↓ -0,3
Prešovský kraj	18,7%	23,2%	22,2%	18,8%	19,6%	↑ 0,8	↑ 0,9
Košický kraj	16,3%	19,5%	18,9%	17,4%	16,9%	↓ -0,5	↑ 0,6

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Obdobne ako ukazovateľ zadlženosti aktív MSP sa medziročne znížila aj miera využívania bankových úverov MSP (o 0,2 p. b. na 16,3 %). Pokles podielu podnikateľských subjektov, ktoré využívajú bankové úvery sa medziročne znížil vo všetkých veľkostných kategóriách MSP. Dlhodobo najnižší podiel podnikateľských subjektov s bankovými úvermi je v kategórii mikropodnikov (13,4 %, pokles 0,1 p. b.). Viac ako 40 % subjektov vykazuje využívanie bankových úverov v kategórii malých podnikov (pokles o 0,4 p.b.) a viac ako polovica v kategórii stredných podnikov (51,4 %, pokles o 1,6 p. b.).

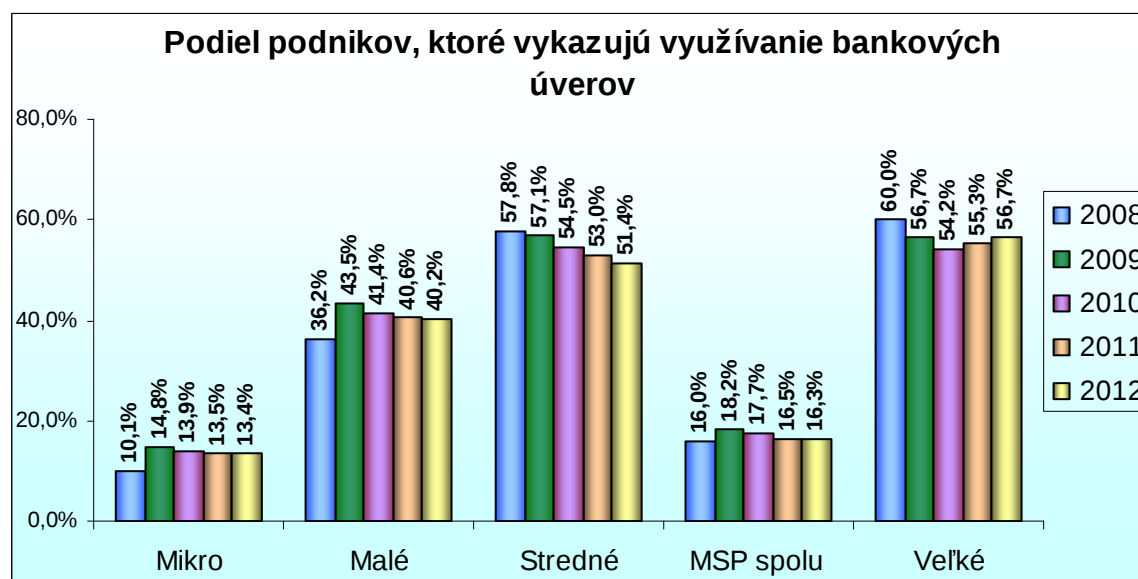
Výsledky prieskumu „SMEs' Access to Finance Survey 2013“ indikujú aj pre rok 2013 ďalší pokles miery využívania bankových úverov MSP na Slovensku (strana 55).

V kategórii veľkých podnikov sa naopak medziročne zvýšil podiel subjektov s bankovými úvermi o 1,4 p. b. na úroveň 56,7 %.

Oproti roku 2008 je vyššia miera využívania bankových úverov zaznamenaná v prípade mikropodnikov (o 3,3 p. b.) a malých podnikov (o 4,0 p. b.).

Medián absolútnej hodnoty vykazovaného bankového úveru MSP dosiahol hodnotu 20 578 Eur, čo bolo medziročne menej o 15,4 % a oproti roku 2008 menej o 63,7 %.

Graf č. 13

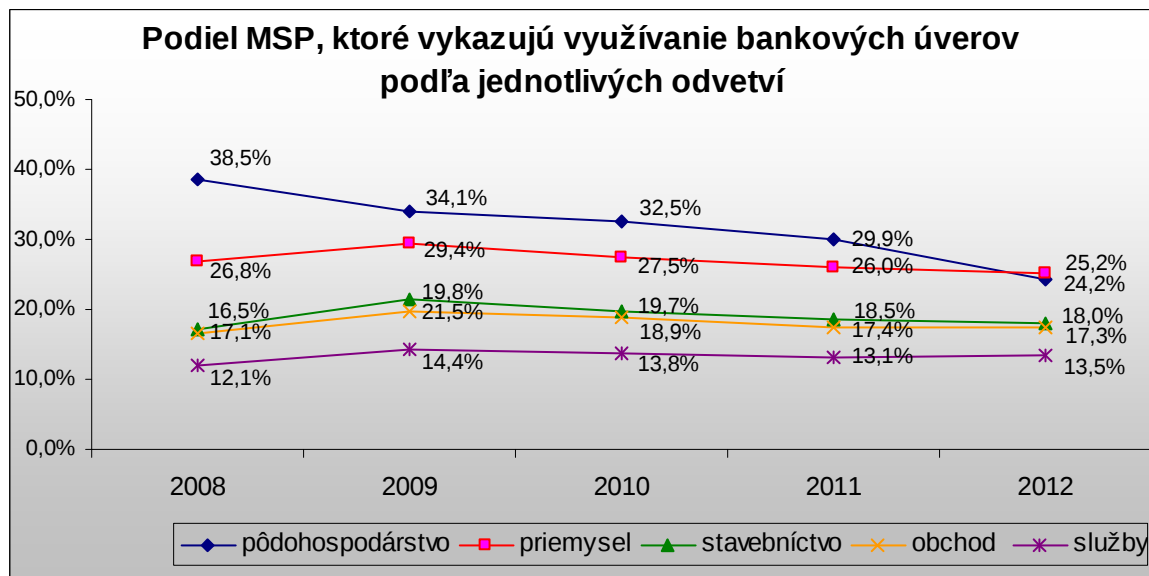

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V rámci jednotlivých odvetví došlo k poklesu podielu subjektov, ktoré vykazujú využívanie bankových úverov vo všetkých odvetviach, okrem služieb (nárast o 0,4 p. b.). Najväčší medziročný pokles bol dosiahnutý v pôdohospodárstve (o jednu štvrtinu, resp. o 5,7 p.b.). Najnižšia miera využívania bankových úverov pretrváva v odvetví služieb (13,5 %) a najvyšší podiel podnikateľských subjektov, ktoré využívajú bankové úvery bol zaznamenaný v priemysle (25,2 %).

Ako vyplýva z grafu č. 14, vývoj využívania bankových úverov po roku 2009 je v rámci odvetvového zamerania pomerne stabilný a neprechádza výraznými zmenami až na odvetvie pôdohospodárstva, v ktorom uvedený ukazovateľ každoročne klesá.

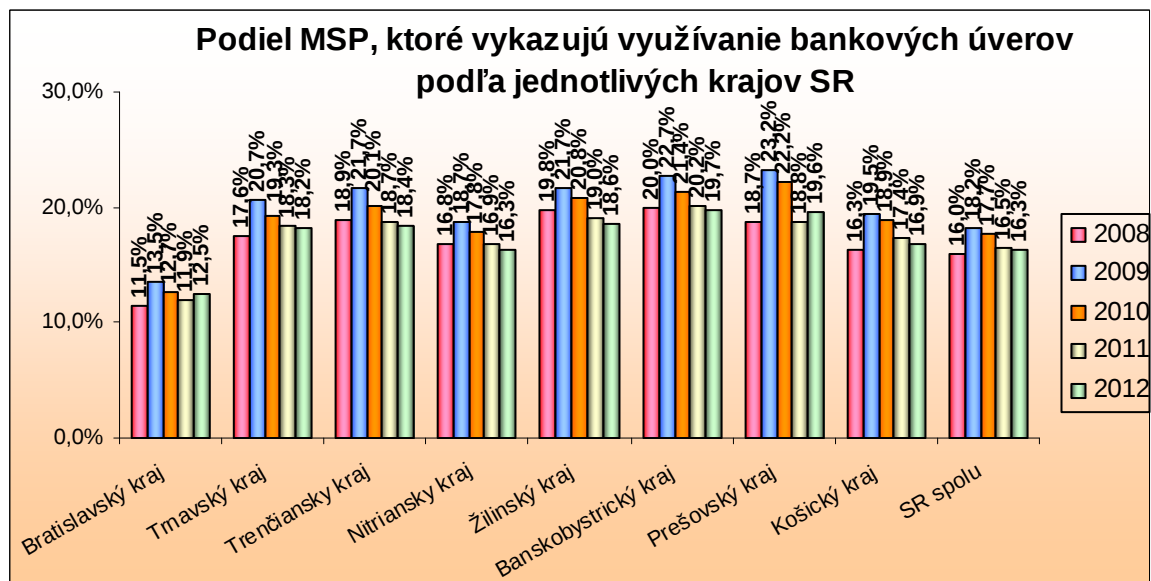
Graf č. 14

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V roku 2012 sa mierne zvýšil podiel MSP, ktoré vykazujú využívanie bankových úverov len v Bratislavskom (o 0,6 p. b.) a Prešovskom kraji (o 0,8 p. b.). V ostatných krajoch SR sa mierne znížil. Najnižší podiel je stále dosahovaný v Bratislavskom kraji (12,5 %) a najvyšší v Prešovskom kraji (19,6 %).

Graf č. 15

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

1.6 Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch

Ukazovateľ vyjadruje podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch jednotlivých podnikateľských subjektov.

Tabuľka č. 8: Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch

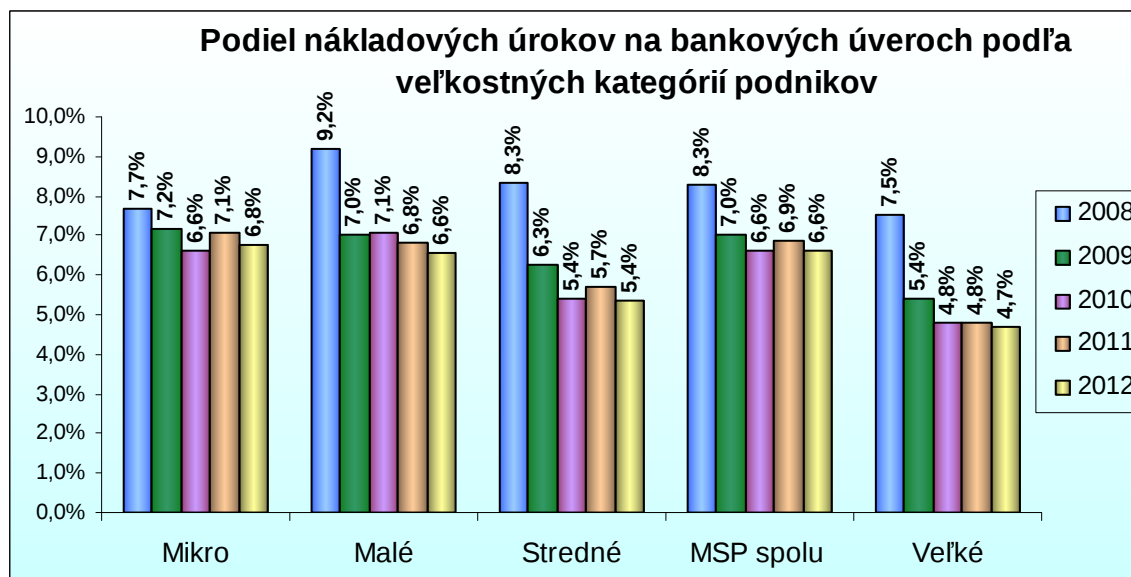
Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011 v p. b.	rozdiel rokov 2012 a 2008 v p. b.
Mikro	7,7%	7,2%	6,6%	7,1%	6,8%	↓ -0,3	↓ -0,9
Malé	9,2%	7,0%	7,1%	6,8%	6,6%	↓ -0,2	↓ -2,6
Stredné	8,3%	6,3%	5,4%	5,7%	5,4%	↓ -0,4	↓ -2,9
MSP spolu	8,3%	7,0%	6,6%	6,9%	6,6%	↓ -0,3	↓ -1,7
Veľké	7,5%	5,4%	4,8%	4,8%	4,7%	↓ -0,1	↓ -2,8
Odvetvie (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011 v p. b.	rozdiel rokov 2012 a 2008 v p. b.
Pôdohospodárstvo	9,2%	7,1%	7,5%	7,3%	7,9%	↑ 0,6	↓ -1,3
Priemysel	8,8%	7,2%	6,6%	6,8%	6,6%	↓ -0,2	↓ -2,2
Stavebníctvo	8,7%	7,3%	7,1%	7,4%	6,7%	↓ -0,7	↓ -2,0
Obchod	8,4%	7,2%	6,7%	7,0%	6,7%	↓ -0,3	↓ -1,7
Služby	7,8%	6,7%	6,2%	6,6%	6,4%	↓ -0,3	↓ -1,4
Kraj SR (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011 v p. b.	rozdiel rokov 2012 a 2008 v p. b.
Bratislavský kraj	7,7%	6,5%	6,0%	6,4%	6,1%	↓ -0,3	↓ -1,6
Trnavský kraj	8,6%	6,8%	6,7%	6,8%	6,7%	↓ -0,1	↓ -1,9
Trenčiansky kraj	8,7%	7,4%	7,1%	7,4%	7,1%	↓ -0,3	↓ -1,6
Nitriansky kraj	8,3%	7,1%	6,9%	6,8%	6,8%	⇒ 0,0	↓ -1,5
Žilinský kraj	8,5%	7,1%	6,8%	6,9%	6,6%	↓ -0,3	↓ -1,9
Banskobystrický kraj	8,3%	7,1%	6,6%	6,9%	6,7%	↓ -0,2	↓ -1,6
Prešovský kraj	8,6%	7,4%	6,7%	7,0%	6,6%	↓ -0,5	↓ -2,0
Košický kraj	8,6%	7,2%	6,9%	7,1%	6,8%	↓ -0,3	↓ -1,8

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V roku 2012 sa medián podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch v jednotlivých veľkostných kategóriách podnikov pohyboval v intervale od 4,7 % (veľké podniky) po 6,8 % (mikropodniky). **Najvyššie hodnoty podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch v kategórii mikropodnikov sú spôsobené vyššou mierou zaťaženia nákladovými úrokmi, čo do veľkej miery súvisí s vyššou rizikovosťou ich podnikania.**

Z medziročného porovnania je zjavný pokles mediánového podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov (pokles v intervale od 0,1 p. b. v stredných podnikoch po 0,4 p. b. vo veľkých podnikoch).

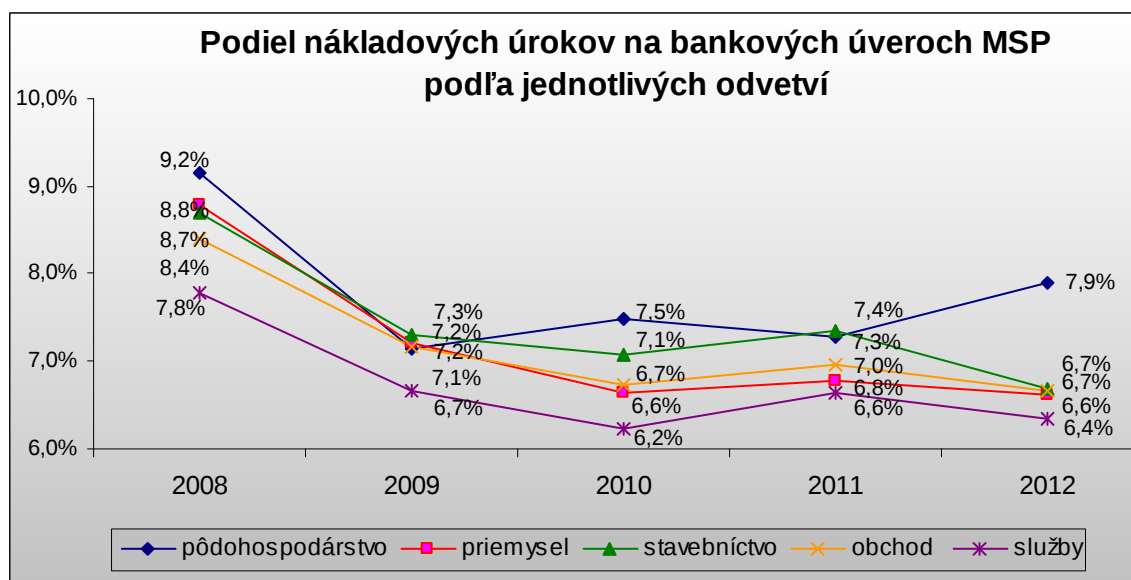
Graf č. 16

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Klesajúci trend podielu nákladových úrokov na bankových úveroch bol zaznamenaný vo všetkých veľkostných kategóriách aj v porovnaní rokov 2012 a 2008. Najvyšší pokles v roku 2012 oproti roku 2008 bol v kategórii stredných podnikov (pokles o 3 p. b.). Naopak v kategórii mikropodnikov došlo v horizonte daných piatich rokov len k miernemu poklesu o 0,9 p. b.

Graf č. 17

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

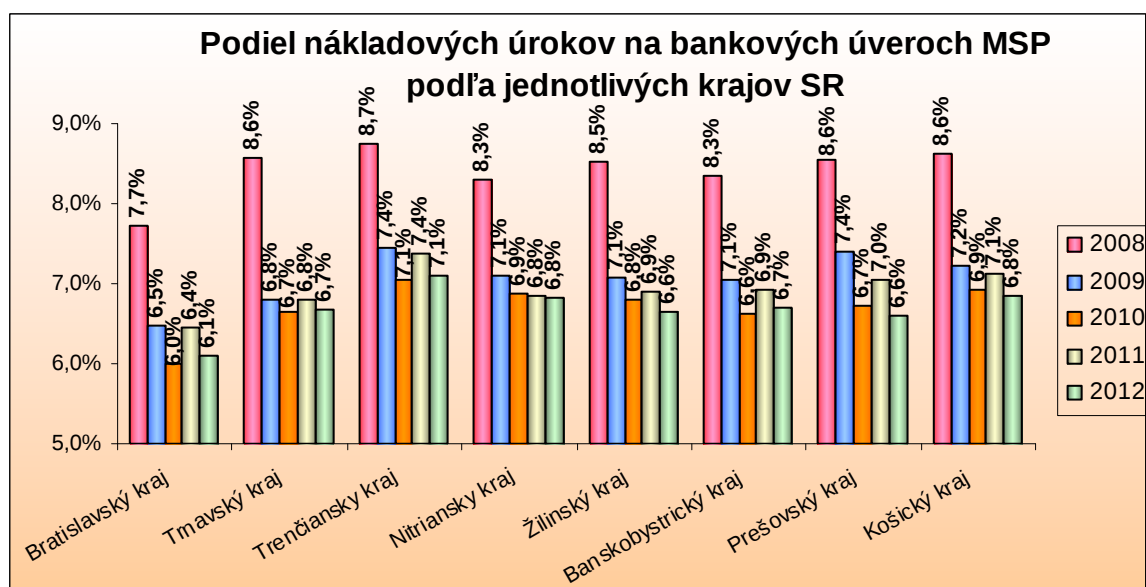
Z pohľadu odvetví sa medián podielu nákladových úrokov na bankových úveroch v roku 2012 pohyboval od hodnoty 6,4 % (služby) po 7,9 % (pôdohospodárstvo). **Najvyšší podiel**

nákladových úrokov na bankových úveroch v pôdohospodárstve bol spôsobený väčšou mierou využívania krátkodobých bankových úverov, ktoré sú zaťažené vyššími úrokovými sadzbami.

Pri porovnaní rokov 2012 a 2011 podiel nákladových úrokov na bankových úveroch vo všetkých odvetviach klesol, okrem pôdohospodárstva. K najvyššiemu medziročnému poklesu došlo v stavebníctve, a to o 0,7 p. b. V prípade pôdohospodárstva bol trend vývoja podielu nákladových úrokov na bankových úveroch opačný, teda rastúci. Daný ukazovateľ medziročne rástol o 0,6 p. b.

Pri porovnaní rokov 2012 a 2008 bola vo všetkých odvetviach zaznamenaná tendencia poklesu podielu nákladových úrokov na bankových úveroch. Pokles daného ukazovateľa môžeme ohraničiť intervalom od 2,2 p. b. (priemysel) po 1,3 p. b. (pôdohospodárstvo).

Graf č. 18

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z regionálneho hľadiska bol medián podielu nákladových úrokov na bankových úveroch v roku 2012 rozvrstvený v úzkom intervale hodnôt od 6,1 % (Bratislavský kraj) po 7,1 % (Trenčiansky kraj).

V medziročnom porovnaní došlo k poklesu podielu nákladových úrokov na bankových úveroch vo všetkých krajoch, okrem Nitrianskeho kraja, v ktorom si daný ukazovateľ v roku 2012 udržal svoju úroveň z roku 2011. K najvyššiemu medziročnému poklesu došlo v Prešovskom kraji, a to o 0,5 p. b.

V roku 2012 oproti roku 2008 podiel nákladových úrokov na bankových úveroch poklesol vo všetkých krajoch. Najvyšší pokles zaznamenal Prešovský kraj (2,0 p. b.) a na druhej strane najnižší pokles bol v Nitrianskom kraji (1,5 p. b.).

1.7 Likvidita II. stupňa

Likvidita predstavuje dôležitý ekonomický pojem v trhovom hospodárstve nakoľko vyjadruje mieru schopnosti firiem uhrádzať záväzky v krátkodobom časovom horizonte. Veľmi nízke hodnoty likvidity svedčia o neschopnosti uhrádzať záväzky a naopak príliš vysoké hodnoty signalizujú nedostatočne racionálne využívanie viazaných zdrojov. Likvidita II. stupňa vyjadruje podiel obežných aktív bez zásob k celkovým krátkodobým záväzkom. Odporúčané hodnoty ukazovateľa sú od 1 po 1,5. Hodnoty pod 1 svedčia o problémoch v oblasti uhrádzania krátkodobých záväzkov⁵.

Tabuľka č. 9: Likvidita II. stupňa

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011	rozdiel rokov 2012 a 2008
Mikro	1,20	1,09	1,11	1,07	1,13	↑ 0,06	↓ -0,07
Malé	0,84	0,85	0,82	0,85	0,84	↓ -0,01	→ 0,00
Stredné	0,84	0,86	0,91	0,88	0,92	↑ 0,04	↑ 0,08
MSP spolu	1,07	1,05	1,05	1,03	1,07	↑ 0,04	→ 0,00
Veľké	0,78	0,83	0,82	0,86	0,89	↑ 0,03	↑ 0,11
Odvetvie (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011	rozdiel rokov 2012 a 2008
Pôdohospodárstvo	0,79	0,95	0,99	0,98	1,34	↑ 0,36	↑ 0,55
Priemysel	0,74	0,84	0,84	0,84	0,88	↑ 0,04	↑ 0,15
Stavebníctvo	1,23	1,04	1,04	1,00	1,03	↑ 0,03	↓ -0,20
Obchod	0,90	0,87	0,88	0,85	0,89	↑ 0,04	↓ -0,01
Služby	1,33	1,27	1,24	1,24	1,26	↑ 0,02	↓ -0,07
Kraj SR (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011	rozdiel rokov 2012 a 2008
Bratislavský kraj	1,15	1,11	1,10	1,11	1,11	→ 0,00	↓ -0,04
Trnavský kraj	1,05	1,02	1,01	0,99	1,02	↑ 0,03	↓ -0,03
Trenčiansky kraj	1,04	1,01	1,03	1,02	1,09	↑ 0,07	↑ 0,05
Nitriansky kraj	1,08	1,05	1,04	1,03	1,07	↑ 0,04	↓ -0,01
Žilinský kraj	1,03	1,02	1,03	1,00	1,04	↑ 0,04	↑ 0,01
Banskobystrický kraj	1,00	0,97	1,00	1,00	1,03	↑ 0,03	↑ 0,03
Prešovský kraj	1,06	1,06	1,04	1,05	1,08	↑ 0,03	↑ 0,02
Košický kraj	1,02	1,01	1,02	1,00	1,05	↑ 0,05	↑ 0,03

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V roku 2012 sa podľa spracovaných údajov zlepšila schopnosť malých a stredných podnikov uhrádzať krátkodobé záväzky pohotovostnými prostriedkami a peniazmi viazanými v krátkodobých pohľadávkach. Medián likvidity II. stupňa MSP dosiahol

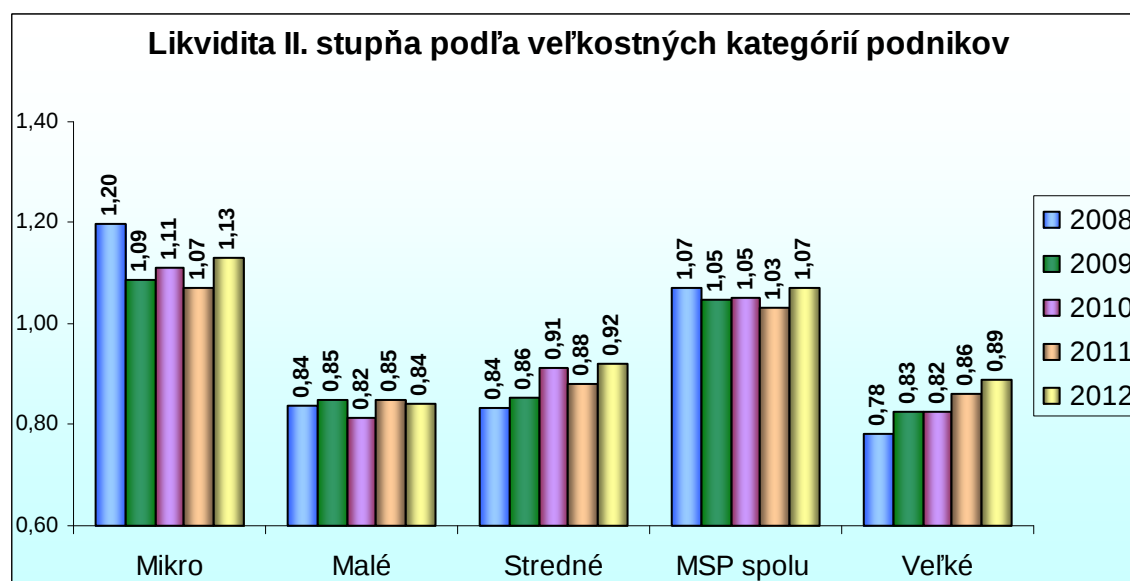
⁵ Zdroj: Jozef Chajdiak: Pomerové ukazovatele ekonomiky firmy, 2010

hodnotu 1,07, čo je medziročne viac o 0,04 bodu. Dosiadnutá úroveň likvidity II. stupňa MSP sa vyrovnala hodnote z predkrízového roku 2008.

Schopnosť uhrádzať krátkodobé záväzky sa medziročne zlepšila vo všetkých veľkostných kategóriách, okrem malých podnikov, v rámci ktorých sa medziročne mierne znížila o 0,01 bodu. Najvyššiu hodnotu mediánu likvidity II. stupňa si stále udržujú mikropodniky (1,13). Naopak medián likvidity II. stupňa pod odporúčanú hranicu dosahujú malé a stredné podniky (0,84, resp. 0,92).

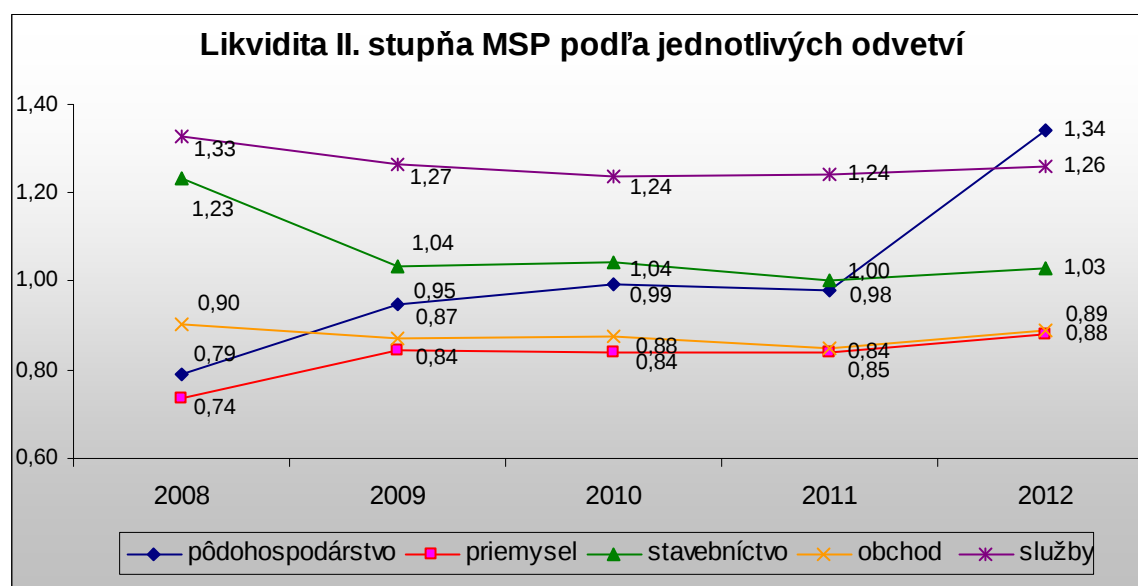
Z celkového rozdelenia MSP podľa hraničnej hodnoty likvidity II. stupňa vyplýva, že 47,2 % MSP dosahuje likviditu II. stupňa pod odporúčanú hodnotu 1 svedčiacu o problémoch v oblasti uhrádzania krátkodobých záväzkov.

Graf č. 16

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Graf č. 20

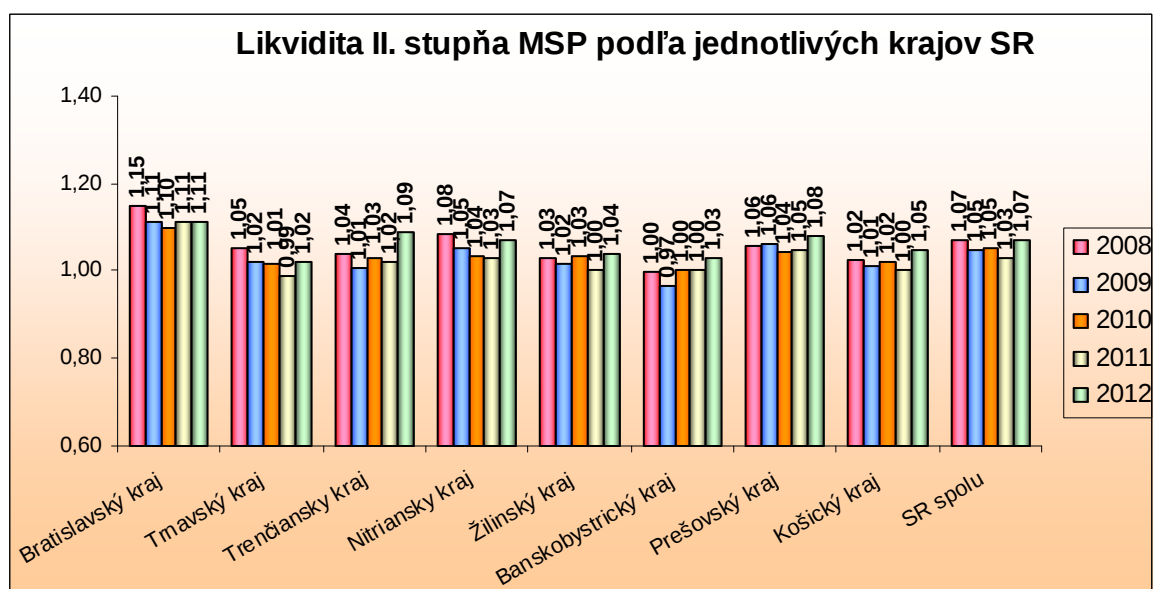

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Vývoj likvidity II. stupňa MSP v rámci odvetvového členenia je charakterizovaný pomerne výrazným zlepšením schopnosti uhrádzať krátkodobé záväzky v odvetví pôdohospodárstva (nárast o 0,36 bodu) a miernym zlepšením v ostatných odvetviach.

Okrem Bratislavského kraja sa vo všetkých ostatných regiónoch SR likvidita II. stupňa mierne zvýšila. Medián likvidity II. stupňa je stále najvyšší v Bratislavskom kraji (1,11) a naopak najnižšiu úroveň dosahuje Trnavský kraj (1,02).

Graf č. 17

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

1.8 Obrat aktív

Ukazovateľ obrat aktív vyjadruje pomer tržieb k celkovým aktívam podniku. Ukazovateľ umožňuje posúdiť ako účinne podniky využívajú svoj majetok. Vypovedá o skutočnosti, koľkokrát sa celkové aktíva vrátia vo forme tržieb za rok⁶.

Tabuľka č. 10: Obrat aktív

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011	rozdiel rokov 2012 a 2008
Mikro	0,85	0,88	0,85	0,87	0,78	↓ -0,09	↓ -0,07
Malé	1,82	1,50	1,57	1,60	1,61	↑ 0,01	↓ -0,21
Stredné	1,67	1,41	1,52	1,61	1,70	↑ 0,09	↑ 0,03
MSP spolu	1,05	0,95	0,95	0,96	0,88	↓ -0,08	↓ -0,17
Veľké	1,80	1,63	1,78	1,82	1,98	↑ 0,17	↑ 0,18
Odvetvie (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011	rozdiel rokov 2012 a 2008
Pôdohospodárstvo	0,44	0,37	0,41	0,46	0,47	↑ 0,01	↑ 0,03
Priemysel	1,32	1,08	1,07	1,15	1,06	↓ -0,09	↓ -0,26
Stavebníctvo	1,46	1,25	1,18	1,18	1,03	↓ -0,15	↓ -0,43
Obchod	1,18	1,03	1,19	1,04	0,93	↓ -0,11	↓ -0,25
Služby	0,92	0,88	0,88	0,90	0,83	↓ -0,07	↓ -0,09
Kraj SR (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011	rozdiel rokov 2012 a 2008
Bratislavský kraj	0,91	0,84	0,80	0,81	0,74	↓ -0,07	↓ -0,17
Trnavský kraj	1,17	1,02	1,00	1,03	0,97	↓ -0,06	↓ -0,20
Trenčiansky kraj	1,15	1,05	1,08	1,09	1,00	↓ -0,09	↓ -0,15
Nitriansky kraj	1,04	0,97	0,97	1,00	0,91	↓ -0,09	↓ -0,13
Žilinský kraj	1,21	1,06	1,07	1,07	0,98	↓ -0,09	↓ -0,23
Banskobystrický kraj	1,07	0,97	0,97	0,98	0,90	↓ -0,08	↓ -0,17
Prešovský kraj	1,19	1,03	1,06	1,05	0,95	↓ -0,10	↓ -0,24
Košický kraj	1,19	0,94	0,96	0,98	0,92	↓ -0,06	↓ -0,27

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

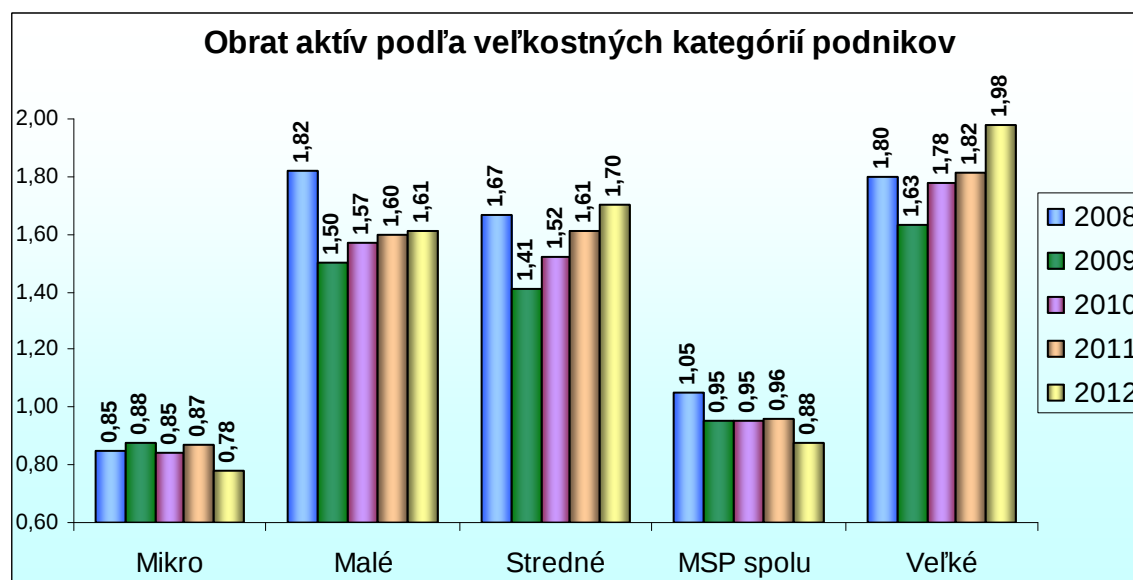
Obdobne ako ukazovateľ rentability aktív, zaznamenal negatívny vývoj aj obrat aktív MSP. **Medián obratu aktív ako finančného ukazovateľa, ktorý hodnotí účinnosť využívania majetku medziročne poklesol v rámci sektora MSP na úroveň 0,88 bodu (o 0,08 bodu).** Uvedený pokles súvisel hlavne s negatívnym vývojom v rámci kategórie mikropodnikov (pokles o 0,09 bodu). Medián obratu aktív sa naopak mierne zlepšil v rámci malých a stredných podnikov (o 0,01 bodu, resp. o 0,09 bodu).

⁶ Zdroj: Jozef Chajdiak: Pomerové ukazovatele ekonomiky firmy, 2010

Z hľadiska veľkostných kategórií podnikov platí pravidlo, čím väčší podnik, tým je účinnejšie využívaný majetok. Najnižšia miera účinnosti využívania majetku pretrváva u mikropodnikov (0,78 bodu). Malé podniky dosiahli medián obratu aktív 1,61 bodu a stredné podniky 1,70 bodu. Medián obratu aktív veľkých podnikov dosiahol hodnotu 1,98 bodu.

Oproti roku 2008 sa v rámci MSP zvýšila hodnota ukazovateľa len v prípade stredných podnikov (o 0,03 bodu).

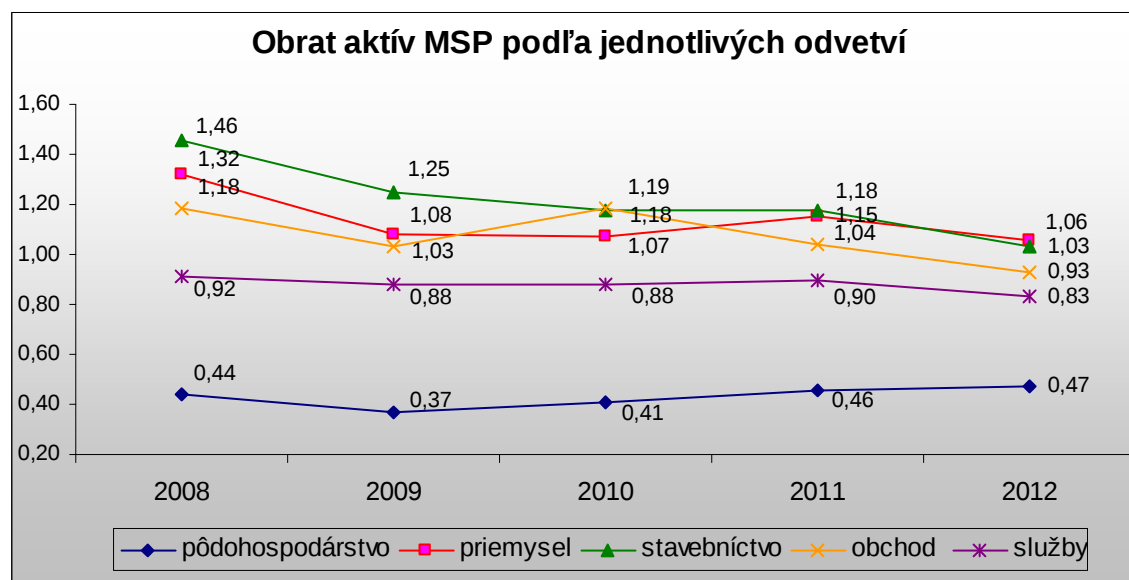
Graf č. 22

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V rámci odvetvovej štruktúry dosahuje medián obratu aktív MSP najnižšie hodnoty v pôdohospodárstve (0,47 bodu) a naopak najvyššie v priemysle (1,06 bodu). V porovnaní s rokom 2008 je hodnota obratu aktív MSP nižšia vo všetkých odvetviach okrem pôdohospodárstva.

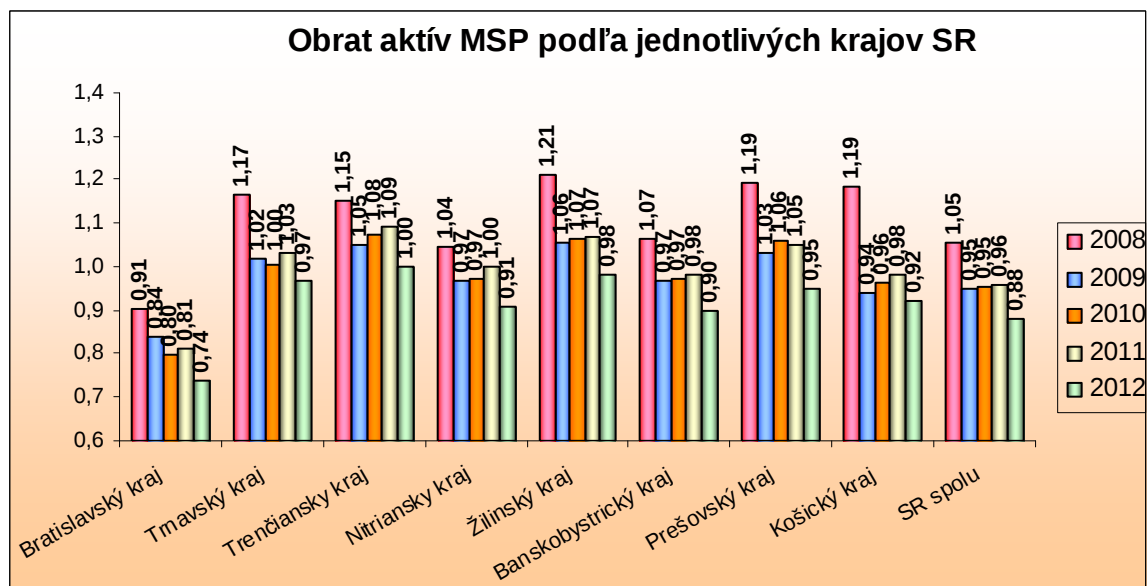
Graf č. 23

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Medziročne sa znížila hodnota ukazovateľa vo všetkých krajoch SR. Najnižšia mediánová hodnota obratu aktív MSP je dosahovaná v Bratislavskom kraji (0,74 bodu) a najvyššia v Trenčianskom kraji (1,0 bodu).

Graf č. 18

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

1.9 Doba splatnosti záväzkov

Ukazovateľ doba splatnosti (úhrady) záväzkov kvantifikuje dobu trvania úhrady záväzku od momentu jeho vzniku⁷.

Tabuľka č. 11: Doba splatnosti záväzkov

Doba splatnosti celkových záväzkov (v dňoch)							
Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011	rozdiel rokov 2012 a 2008
Mikro	136,4	152,4	153,9	141,5	145,9	↑ 4,4	↑ 9,5
Malé	104,2	116,3	116,9	108,4	110,8	↑ 2,4	↑ 6,6
Stredné	87,9	101,8	95,3	88,8	89,0	↑ 0,2	↑ 1,1
MSP spolu	123,4	144,7	143,9	133,5	137,5	↑ 4,0	↑ 14,1
Veľké	78,5	79,7	77,5	74,2	67,5	↓ -6,7	↓ -11,0
Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku (v dňoch)							
Veľkostná kategória	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011	rozdiel rokov 2012 a 2008
Mikro	15,8	21,7	20,3	16,2	16,4	↑ 0,2	↑ 0,6
Malé	36,9	48,0	44,6	42,0	41,0	↓ -1,0	↑ 4,1
Stredné	39,3	43,8	43,7	41,6	39,5	↓ -2,1	↑ 0,2
MSP spolu	22,0	25,7	24,8	19,8	20,0	↑ 0,2	↓ -2,0
Veľké	37,9	39,9	42,5	38,7	36,5	↓ -2,2	↓ -1,4
Odvetvie (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011	rozdiel rokov 2012 a 2008
Pôdohospodárstvo	53,2	46,5	39,9	30,0	16,4	↓ -13,6	↓ -36,8
Priemysel	32,0	38,2	38,4	31,5	32,7	↑ 1,2	↑ 0,7
Stavebníctvo	27,9	33,2	32,6	28,3	27,3	↓ -1,0	↓ -0,6
Obchod	28,3	32,4	31,5	24,4	25,6	↑ 1,2	↓ -2,7
Služby	14,2	16,9	16,9	13,8	14,4	↑ 0,6	↑ 0,2
Kraj SR (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011	rozdiel rokov 2012 a 2008
Bratislavský kraj	23,4	26,6	26,7	20,4	21,4	↑ 1,0	↓ -2,0
Trnavský kraj	19,7	25,1	22,2	19,6	20,0	↑ 0,4	↑ 0,3
Trenčiansky kraj	24,2	27,1	24,3	20,7	20,3	↓ -0,4	↓ -3,9
Nitriansky kraj	19,0	23,2	23,0	18,7	19,2	↑ 0,5	↑ 0,2
Žilinský kraj	23,0	26,8	24,7	20,3	20,2	↓ -0,1	↓ -2,8
Banskobystrický kraj	23,2	27,7	26,9	20,8	20,4	↓ -0,4	↓ -2,8
Prešovský kraj	19,6	23,7	23,5	16,5	16,8	↑ 0,3	↓ -2,8
Košický kraj	21,2	23,4	23,8	18,3	19,3	↑ 1,0	↓ -1,9

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

⁷ Zdroj: Karol Zalai a kol: Finančno-ekonomická analýza podniku, 2010

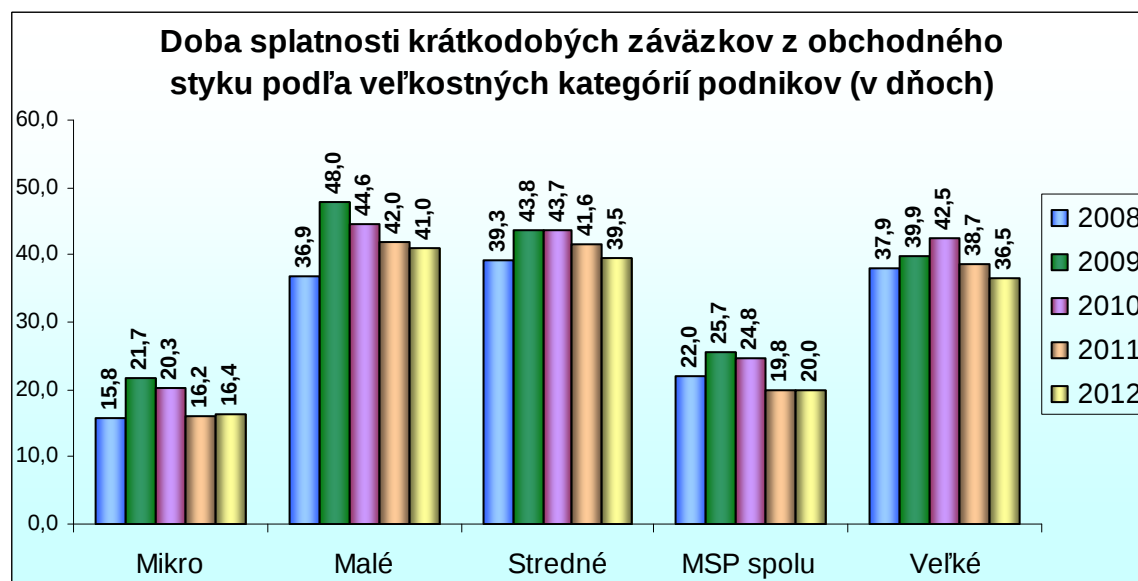
Variantný ukazovateľ doba splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku vypovedá o dobe vysporiadania krátkodobých záväzkov voči obchodným partnerom.

V roku 2012 došlo k nárastu doby splatnosti tak celkových záväzkov, ako aj krátkodobých záväzkov z obchodného styku MSP. Prostredná hodnota doby úhrady celkových záväzkov MSP sa medziročne zvýšila o 4 dni na 137,5 dní a krátkodobých záväzkov z obchodného styku o 0,2 dňa na 20 dní.

Mierny nárast doby splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku MSP (o 0,2 dňa) súvisel s nárastom doby splatnosti v kategórii mikropodnikov (o 0,2 dňa). V kategórii malých podnikov sa medziročne znížila mediánová hodnota doby splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku o jeden deň a v prípade stredných podnikov o 2,1 dňa.

Najnižšiu prostrednú hodnotu doby úhrady krátkodobých záväzkov dosahujú stále mikropodniky (16,4 dňa) a najvyššiu malé podniky (41,0 dňa). Rýchlejšie vyrovnanie záväzkov v rámci mikropodnikov napriek ich slabšej ekonomickej výkonnosti súvisí aj so skutočnosťou, že mikropodniky evidujú oproti ostatným kategóriám podnikov záväzky v podstatne nižších objemoch. Mediánová hodnota krátkodobého záväzku z obchodného styku v rámci mikropodnikov bola 1 150 Eur, ale v rámci malých podnikov už dosiahla úroveň 131 650 Eur.

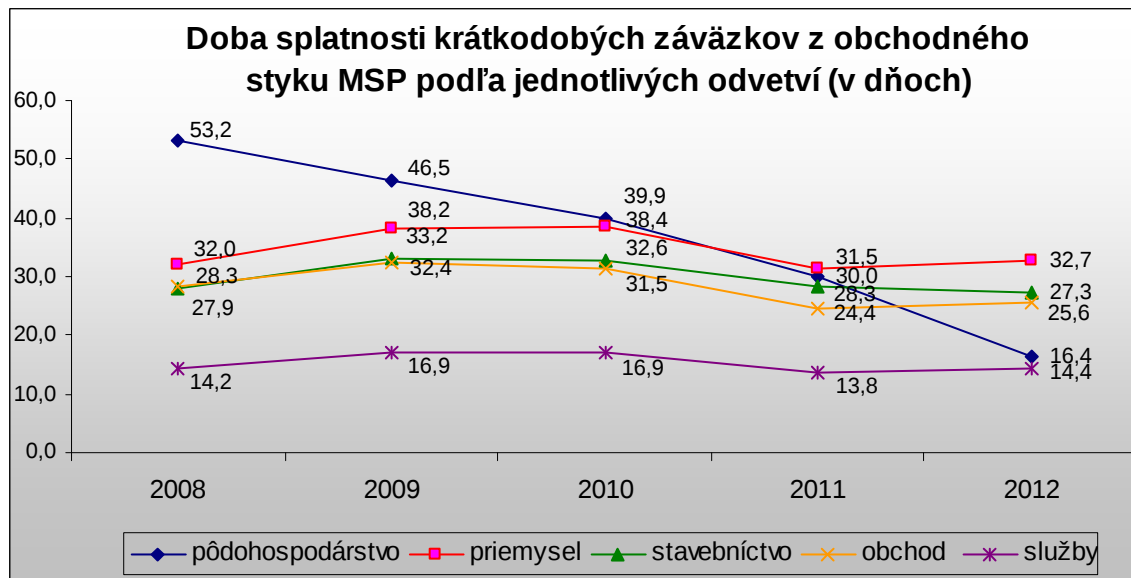
Graf č. 25

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z pohľadu odvetvovej štruktúry je vývoj daného ukazovateľa charakterizovaný pomerne rýchlym skracovaním obdobia splatnosti v prípade pôdohospodárstva (medziročne o takmer polovicu na 16,4 dňa) a stagnáciou, resp. miernym nárastom v prípade ostatných odvetví.

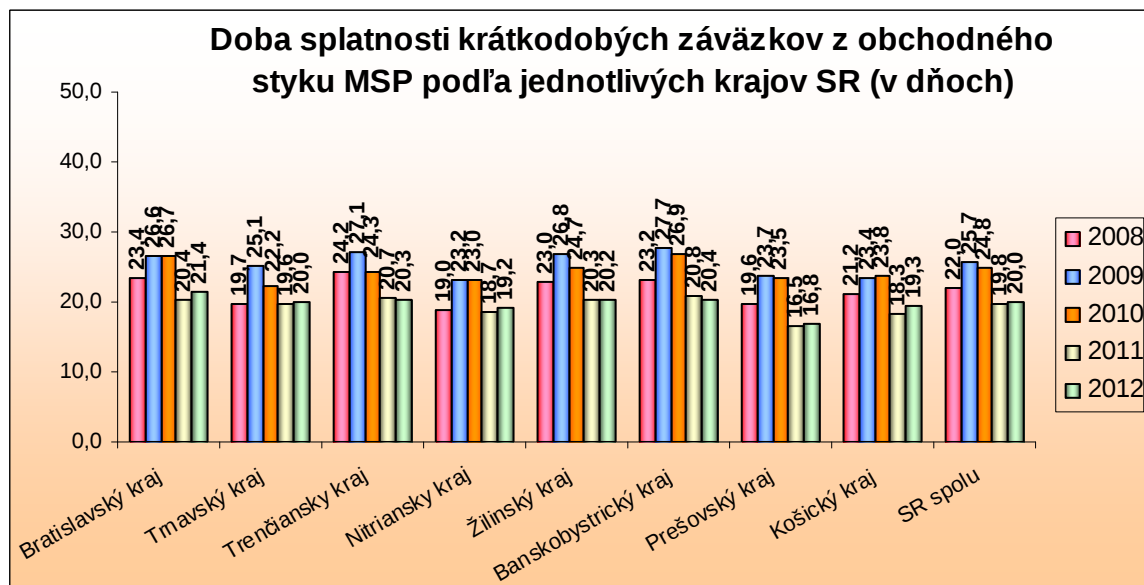
Graf č. 26

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z regionálneho hľadiska je mediánová hodnota doby splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku MSP dosahovaná v intervale od 16,8 dňa v Prešovskom kraji, po 21,4 dňa v Bratislavskom kraji.

Graf č. 27

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

1.10 Doba splatnosti pohľadávok

Doba splatnosti (inkasa) pohľadávok vyjadruje, koľko trvá, kým od vzniku nároku na platbu dôjde k inkasu.

Tabuľka č. 12: Doba splatnosti pohľadávok

Doba splatnosti celkových pohľadávok (v dňoch)							
Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011	rozdiel rokov 2012 a 2008
Mikro	44,8	52,6	52,2	47,2	46,6	↓ -0,6	↑ 1,8
Malé	53,2	68,7	66,3	64,5	63,8	↓ -0,7	↑ 10,6
Stredné	57,6	70,3	70,0	64,2	63,8	↓ -0,4	↑ 6,2
MSP spolu	47,7	55,2	55,1	50,0	49,5	↓ -0,5	↑ 1,8
Veľké	53,4	46,5	62,0	60,6	59,2	↓ -1,4	↑ 5,8
Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku (v dňoch)							
Veľkostná kategória	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011	rozdiel rokov 2012 a 2008
Mikro	15,7	22,9	21,8	20,3	19,6	↓ -0,7	↑ 3,9
Malé	40,9	50,9	50,9	49,7	48,6	↓ -1,1	↑ 7,7
Stredné	45,1	53,8	54,9	50,2	49,7	↓ -0,5	↑ 4,6
MSP spolu	24,1	28,1	28,1	25,3	24,5	↓ -0,8	↑ 0,4
Veľké	40,0	61,9	46,9	45,2	44,7	↓ -0,5	↑ 4,7
Odvetvie (MSP spolu)							
	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011	rozdiel rokov 2012 a 2008
Pôdohospodárstvo	33,1	36,6	32,8	27,4	17,3	↓ -10,1	↓ -15,8
Priemysel	33,9	40,5	42,3	37,9	37,5	↓ -0,4	↑ 3,6
Stavebníctvo	31,1	35,7	38,4	33,9	32,0	↓ -1,9	↑ 0,9
Obchod	18,7	21,3	21,0	17,7	18,0	↑ 0,3	↓ -0,7
Služby	23,1	27,5	27,8	26,1	25,1	↓ -1,0	↑ 2,0
Kraj SR (MSP spolu)							
	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011	rozdiel rokov 2012 a 2008
Bratislavský kraj	21,6	24,9	25,2	23,9	21,8	↓ -2,1	↑ 0,2
Trnavský kraj	25,4	30,7	28,9	27,0	27,9	↑ 0,9	↑ 2,5
Trenčiansky kraj	27,0	30,6	31,1	28,5	27,5	↓ -1,0	↑ 0,5
Nitriansky kraj	21,7	24,8	25,2	22,6	22,9	↑ 0,3	↑ 1,2
Žilinský kraj	29,9	34,5	33,5	29,1	28,4	↓ -0,7	↓ -1,5
Banskobystrický kraj	23,2	27,4	26,4	25,0	24,7	↓ -0,3	↑ 1,5
Prešovský kraj	28,1	33,2	33,8	27,8	28,3	↑ 0,5	↑ 0,2
Košický kraj	20,9	25,0	26,3	21,7	21,7	→ 0,0	↑ 0,8

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Po dosadení pohľadávok z obchodného styku, ukazovateľ následne vypovedá o platobnej disciplíne odberateľov, teda koľko času uplynie od dátumu realizácie (fakturácie) po úhradu.

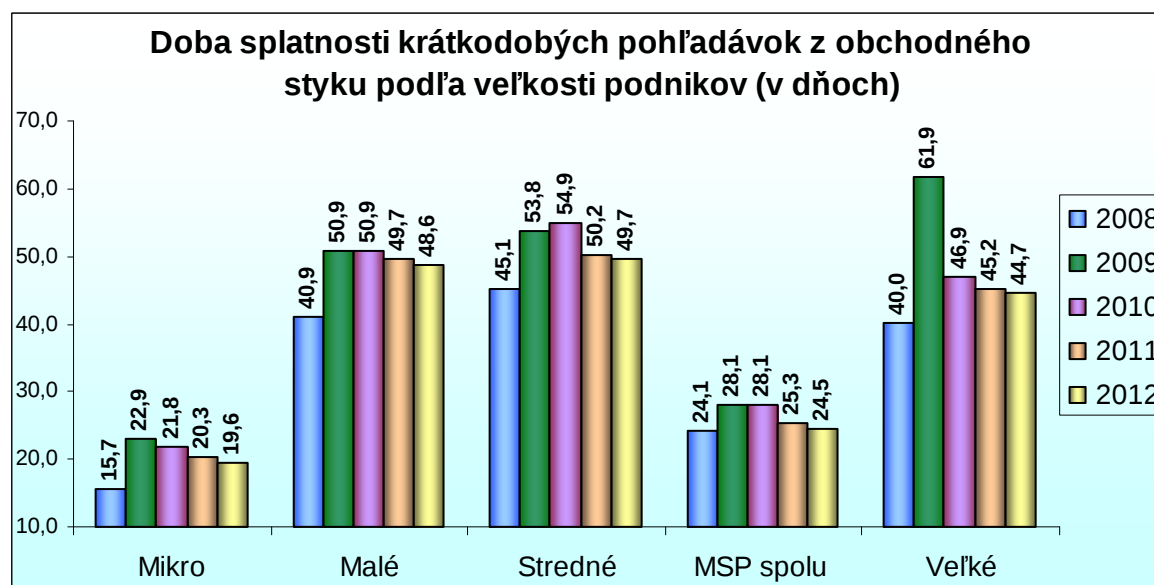
V rámci porovnania doby splatnosti krátkodobých pohľadávok a záväzkov z obchodného styku príliš veľký rozdiel medzi oboma splatnosťami vypovedá o nekonsolidovaných hospodárskych vzťahoch medzi podnikmi. Ak je tento jav priestorový, môže spôsobovať spomalenie peňažných tokov v ekonomike⁸.

Doba splatnosti pohľadávok MSP sa na rozdiel od doby úhrady záväzkov medziročne znížila. Pokles doby splatnosti pohľadávok MSP je zreteľný každoročne od roku 2009.

V roku 2012 sa mediánová hodnota doby splatnosti celkových pohľadávok MSP medziročne znížila na úroveň 49,5 dňa (o 0,5 dňa) a doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku na 24,5 dní (o 0,8 dňa).

Pokles doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku je zaznamenaný v rámci všetkých veľkostných kategórií podnikov. Najlepšia platobná disciplína odberateľov je v rámci mikropodnikov (medián dosiahol 19,6 dňa) a najhoršia v rámci stredných podnikov (medián dosiahol 49,7 dňa).

Graf č. 19

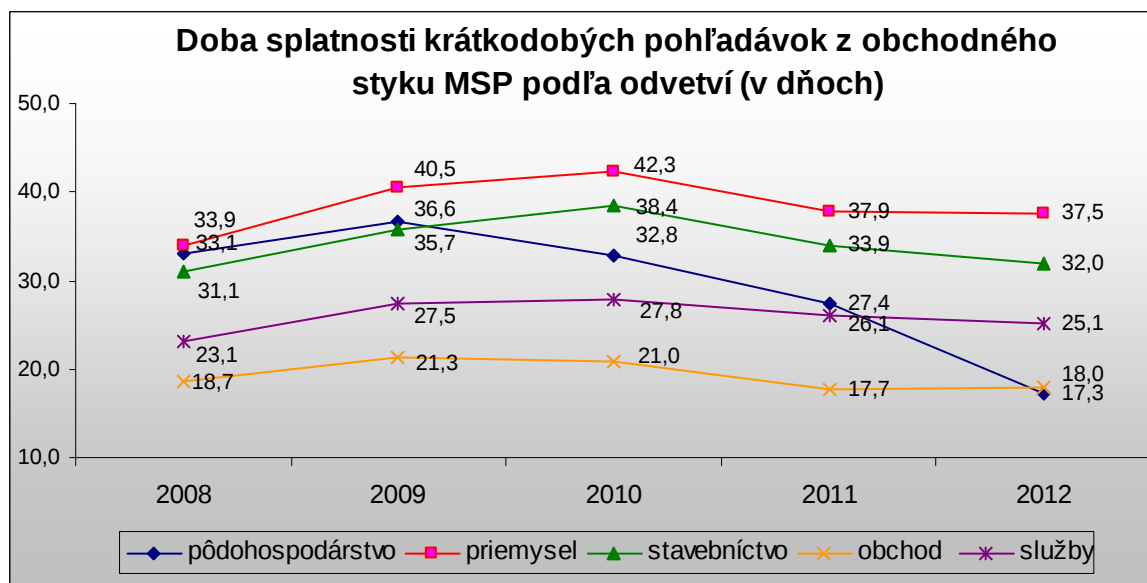

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Vo všetkých odvetviach okrem obchodu (nárast o 0,3 dňa) sa doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku medziročne znížila, pričom najvýraznejšie v pôdohospodárstve (o 10,1 dňa). Pôdohospodárstvo je zároveň odvetvím, v ktorom dochádza k pomerne k razantnému znižovaniu doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku kontinuálne od roku 2009. Najvyššia doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku je dosahovaná v priemysle (medián dosahuje 37,5 dňa).

⁸ Zdroj: Karol Zalai a kol: Finančno-ekonomická analýza podniku, 2010

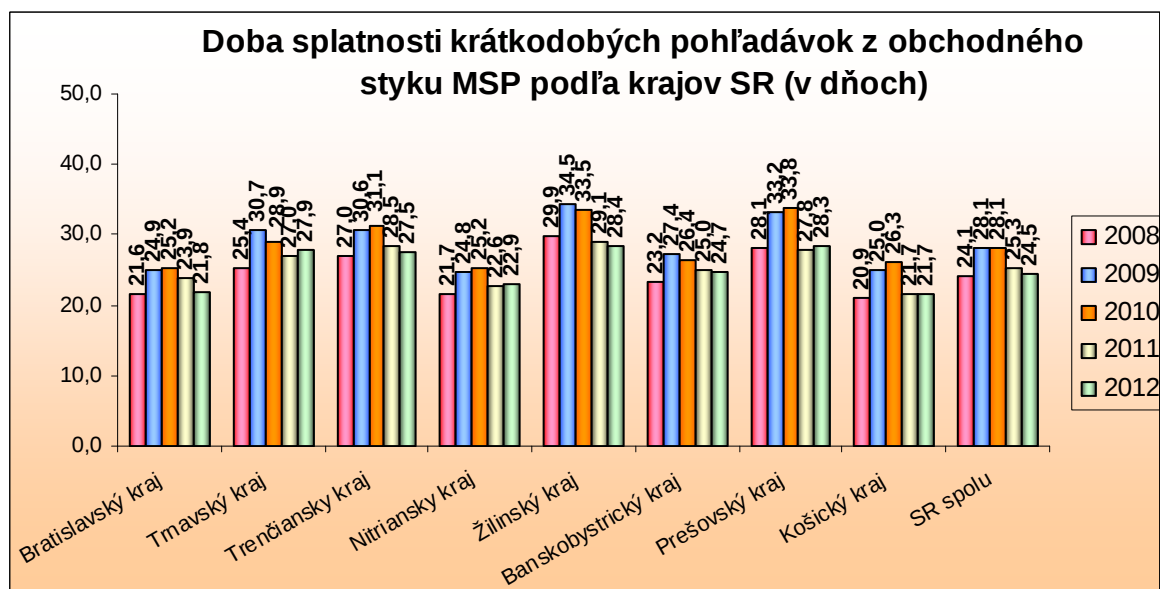
Graf č. 20

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Najnižšia doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku MSP bola v roku 2012 zaznamenaná v rámci Bratislavského kraja (21,8 dňa) a naopak najvyššia v Žilinskom (28,4 dňa) a v Prešovskom kraji (28,3 dňa).

Graf č. 30

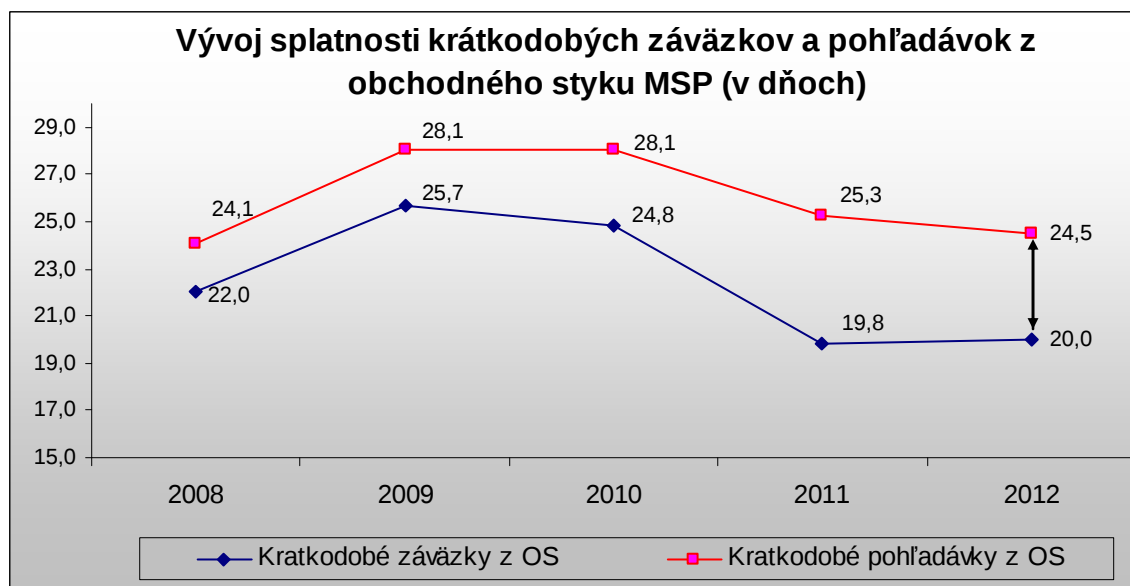
Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V grafe č. 31 je znázornený vývoj mediánovej hodnoty doby splatnosti krátkodobých záväzkov a pohľadávok z obchodného styku MSP. Za optimálny vývoj sa považuje stav, keď dĺžka doby úhrady záväzkov sa výrazne neodlišuje od doby inkasa pohľadávok.

Od predkrízového roku 2008 dochádzalo každoročne k zväčšovaniu rozdielu medzi platobnou disciplínou odberateľov a vlastnou platobnou schopnosťou podniku až na úroveň 5,5 dňa v roku 2011. V roku 2012 sa však uvedený trend zastavil, nakoľko sa rozdiel medzi oboma ukazovateľmi medziročne znížil o jeden deň, na 4,5 dňa. K zníženiu diferencie medzi

oboma ukazovateľmi najviac prispelo medziročné zlepšenie doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku (zníženie o 0,8 dňa). Do roku 2011 sa z pohľadu priestorovej dimenzie sledovaného javu uvedený trend zvýšenej diferencie medzi oboma ukazovateľmi prejavoval v celom spektre krajov SR, ale v roku 2012 nastal inverzný vývoj voči predchádzajúcemu obdobiu vo väčšine krajov, s výnimkou Trnavského a Prešovského kraja. Skracovanie uvedeného rozdielu je nevyhnutným predpokladom k tomu, aby nedochádzalo k narušeniu finančnej rovnováhy v podnikoch a s tým spojenému spomaleniu vzájomných peňažných tokov.

Graf č. 31

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

1.11 Finančná produktivita práce

Finančná produktivita práce predstavuje vzťah výstupu zodpovedajúci pridanej hodnote k spotrebe viazaných produktívnych zdrojov na vstupe. V podmienkach trhovej ekonomiky spotrebu viazaných produktívnych zdrojov vyjadruje aj objem osobných nákladov, ktorý bol použitý v algoritme výpočtu finančnej produktivity práce. Rozumná hodnota finančnej produktivity práce je viac ako jedna⁹.

Tabuľka č. 13: Finančná produktivita práce

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011 v Eur	rozdiel rokov 2012 a 2008 v Eur
Mikro	1,27	1,15	1,18	1,15	1,08	↓ -0,07	↓ -0,19
Malé	1,37	1,29	1,33	1,34	1,30	↓ -0,04	↓ -0,07
Stredné	1,37	1,30	1,37	1,38	1,35	↓ -0,03	↓ -0,02
MSP spolu	1,31	1,19	1,22	1,20	1,13	↓ -0,07	↓ -0,18
Veľké	1,36	1,37	1,42	1,47	1,41	↓ -0,06	↑ 0,05
Odvetvie (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011 v Eur	rozdiel rokov 2012 a 2008 v Eur
Pôdohospodárstvo	0,56	0,33	0,71	0,91	0,94	↑ 0,03	↑ 0,38
Priemysel	1,27	1,17	1,22	1,21	1,16	↓ -0,05	↓ -0,11
Stavebníctvo	1,37	1,18	1,22	1,18	1,08	↓ -0,10	↓ -0,29
Obchod	1,27	1,10	1,14	1,09	1,01	↓ -0,08	↓ -0,26
Služby	1,40	1,29	1,31	1,29	1,21	↓ -0,08	↓ -0,19
Kraj SR (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	rozdiel rokov 2012 a 2011 v Eur	rozdiel rokov 2012 a 2008 v Eur
Bratislavský kraj	1,30	1,14	1,16	1,18	1,10	↓ -0,08	↓ -0,20
Trnavský kraj	1,44	1,29	1,31	1,29	1,23	↓ -0,06	↓ -0,21
Trenčiansky kraj	1,30	1,19	1,25	1,19	1,16	↓ -0,03	↓ -0,14
Nitriansky kraj	1,35	1,27	1,32	1,28	1,20	↓ -0,08	↓ -0,15
Žilinský kraj	1,35	1,23	1,26	1,21	1,13	↓ -0,08	↓ -0,22
Banskobystrický kraj	1,26	1,17	1,22	1,20	1,13	↓ -0,07	↓ -0,13
Prešovský kraj	1,28	1,16	1,23	1,16	1,10	↓ -0,06	↓ -0,18
Košický kraj	1,25	1,13	1,16	1,09	1,06	↓ -0,03	↓ -0,19

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

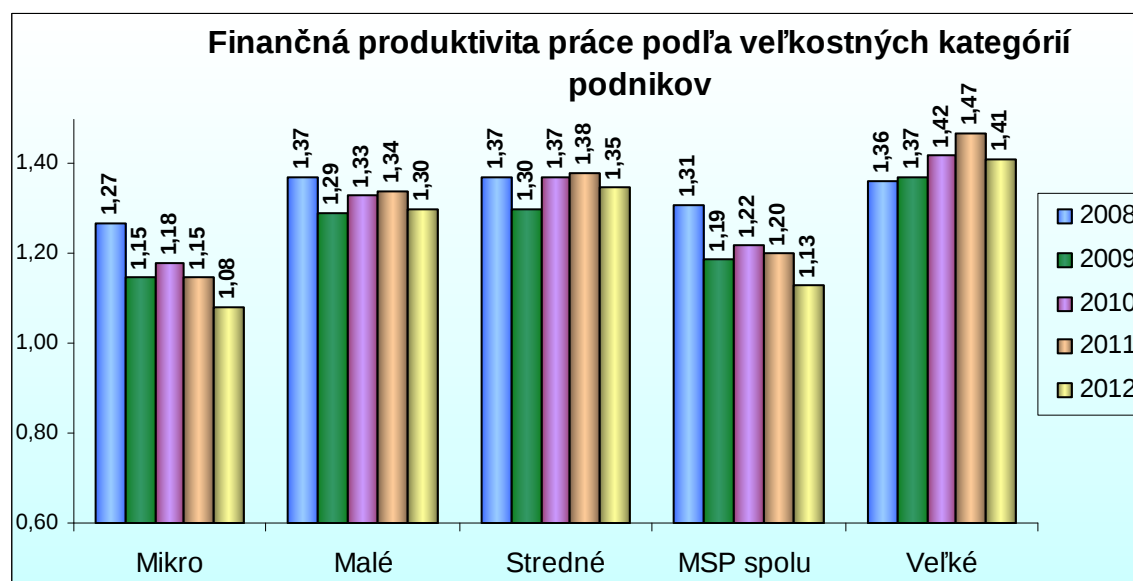
V roku 2012 bol medián finančnej produktivity práce z pohľadu veľkostných kategórií podnikov v intervale od 1,08 Eur (mikropodniky) po 1,41 Eur (veľké podniky). Prostredná hodnota finančnej produktivity práce prislúchajúca MSP (1,13 Eur) znamená, že z 1 Eur osobných nákladov sa vyprodukovalo 1,13 Eur pridanej hodnoty.

⁹ Zdroj: Jozef Chajdiak: Pomerové ukazovatele ekonomiky firmy, 2010

Z pohľadu medziročných zmien je zrejмый pokles všetkých veľkostných kategórií podnikov. K najvyššiemu medziročnému poklesu došlo v kategórii mikropodnikov (pokles o 0,07 Eur, teda o 6,1 %). K najnižšiemu medziročnému poklesu prišlo v kategórii stredných podnikov (pokles o 0,03 Eur, teda o 2,2 %).

Pri porovnaní rokov 2012 a 2008 klesla finančná produktivita práce najviac v kategórii mikropodnikov, v absolútnom vyjadrení klesla o 0,19 Eur, čo predstavovalo 4 %-tný priemerný ročný pokles. Jediná kategória podnikov, ktorá v porovnaní rokov 2012 a 2008 vzrástla, bola kategória veľkých podnikov (rast o 0,05 Eur, teda 0,9 %-tný priemerný ročný rast). **Vo všeobecnosti je od roku 2008 zrejмый trend zvyšovania diferenciácie finančnej produktivity práce mikropodnikov v porovnaní s ostatnými veľkostnými kategóriami.**

Graf č. 32

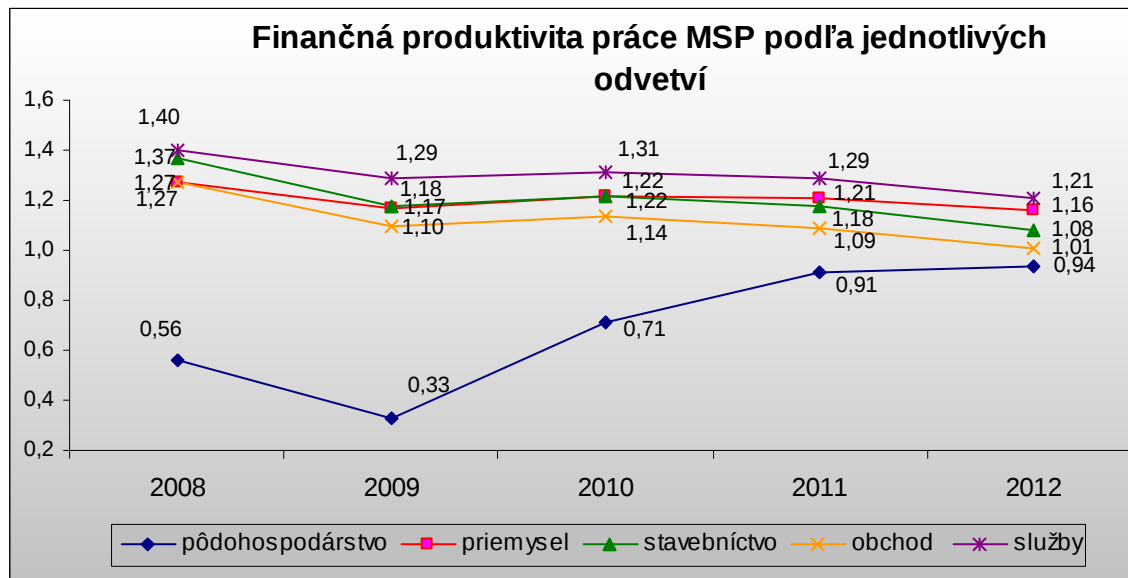
Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z pohľadu odvetví bol medián finančnej produktivity práce v roku 2012 rozptýlený v intervale od 0,94 Eur (pôdohospodárstvo) po 1,21 Eur (služby). Najnižšia hodnota finančnej produktivity práce v pôdohospodárstve bola spôsobená oproti ostatným odvetviám vyššími osobnými nákladmi a nižšou pridanou hodnotou.

V medziročnom porovnaní finančnej produktivity práce podľa jednotlivých odvetví je zrejмый pokles vo všetkých odvetviach (okrem pôdohospodárstva). V roku 2012 oproti roku 2011 najviac poklesla finančná produktivita práce v stavebníctve, a to o 0,10 Eur, čo predstavuje relatívny pokles o takmer 8,5 %. Jediné odvetvie, ktoré medziročne rástlo bolo pôdohospodárstvo, a to o 0,03 Eur, čo predstavuje 3,3 %-tný rast.

V horizonte rokov 2008 až 2012 klesol medián finančnej produktivity práce vo všetkých odvetviach (okrem pôdohospodárstva). K najvyššiemu poklesu v roku 2012 oproti roku 2008 prišlo v stavebníctve. Medián finančnej produktivity práce v stavebníctve klesol o 0,29 Eur, teda o 21,2 % (5,8 %-tný priemerný ročný pokles). Pôdohospodárstvo bolo jediné odvetvie, ktorého medián finančnej produktivity práce rástol v porovnaní rokov 2008 a 2012 (rast o 67,9 %, teda 13,8 %-tný priemerný ročný rast).

Graf č. 33

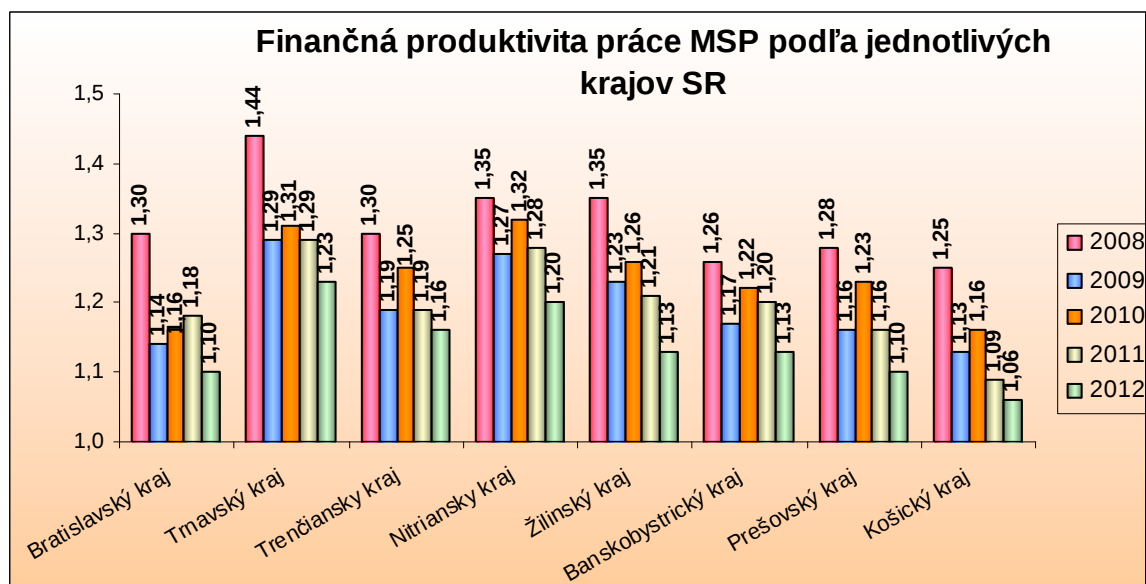

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V roku 2012 sa hodnoty finančnej produktivity práce z regionálneho hľadiska pohybovali v intervale od 1,06 Eur (Košický kraj) po 1,23 Eur (Trnavský kraj).

V roku 2012 oproti roku 2008 poklesli hodnoty finančnej produktivity práce vo všetkých krajoch. V porovnaní daných rokov najviac klesla hodnota finančnej produktivity práce v Žilinskom kraji, o 0,22 Eur, čo predstavuje pokles o 16,3 % (4,3 %-tný priemerný ročný pokles). Najmenší pokles finančnej produktivity práce v roku 2012 oproti 2008 nastal v Banskobystrickom kraji, o 0,13 Eur, čo predstavuje pokles o 10,3 % (2,7 %-tný priemerný ročný pokles).

Graf č. 34

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

1.12 Altmanov index finančného zdravia

Typickým príkladom súhrnného indexu hodnotenia je Altmanov index finančného zdravia podniku. Zámerom pôvodného Altmanovho modelu bolo zistiť, ako by bolo možné odlišiť bankrotujúce firmy od tých, u ktorých je pravdepodobnosť bankrotu minimálna. Altman použil k prognózovaniu podnikateľského rizika diskriminačnú metódu, čo je priama štatistická metóda spočívajúca v triedení pozorovaných objektov do dvoch alebo viacerých definovaných skupín podľa určitých charakteristík. Na základe tejto metódy určil váhu jednotlivých pomerových ukazovateľov, ktoré sú zahrnuté ako premenné daného modelu. Je možné povedať, že rovnako ako sa mení ekonomická situácia v jednotlivých firmách a krajinách, musel sa i tento model v priebehu svojej existencie prispôbovať¹⁰.

Pôvodný Altmanov model bol určený pre zaradenie podnikov, ktoré patria do skupiny podnikov verejne obchodovateľných na burze. Vychádza z prepočtu globálnych indexov, respektíve indexov celkového hodnotenia. Je stanovený ako súčet hodnôt piatich bežných pomerových ukazovateľov, ktorým je priradená rôzna váha, pričom najväčšiu váhu má rentabilita celkového kapitálu. V našom prípade bol použitý revidovaný model (Z-skóre predstavuje Altmanov index finančného zdravia), pretože nepredpokladá znalosť trhovej hodnoty a považuje hodnoty z účtovných výkazov za dostatočné:

$$Z \text{ (Z-skóre)}^{11} = 0,717 \cdot X_1 + 0,847 \cdot X_2 + 3,107 \cdot X_3 + 0,420 \cdot X_4 + 0,998 \cdot X_5$$

kde	X_1	čistý pracovný kapitál / celkový kapitál (celkový majetok)
	X_2	nerozdelený zisk / celkový kapitál (celkový majetok)
	X_3	EBIT / celkový kapitál (celkový majetok)
	X_4	základné imanie / celkové záväzky
	X_5	tržby / celkový kapitál (celkový majetok)

Tabuľka č. 14: Pásma Altmanovho indexu finančného zdravia

Intervaly pásiem	Pásmo finančnej situácie
$Z\text{-skóre} < 1,2$	pásmo zlej finančnej situácie
$1,2 \leq Z\text{-skóre} \leq 2,9$	pásmo sivej zóny
$Z\text{-skóre} > 2,9$	pásmo dobrej finančnej situácie

V tabuľke č. 13. je zobrazená štruktúra zaradenia podnikov (na základe veľkostných kategórií, odvetvia a kraja) v jednotlivých pásmach Altmanovho modelu v rokoch 2008 až 2012.

V tabuľke č. 14 sú popísané medziročné zmeny štruktúry zaradenia podnikov v jednotlivých pásmach Altmanovho modelu, ktoré sú vyjadrené v percentuálnych bodoch.

¹⁰ Ing. Petra Růčková PhD. , Finanční analýzy – metody, ukazovatele, využití v praxi, 2011

¹¹ Edward I. Altman, Max L. Heine, Predicting Financial Distress of Companies: Revisiting the Z-Score and ZETA ® Models, 2010

Tabuľka č. 15: Štruktúra zaradenia podnikov (podľa veľkostných kategórií, odvetvia a kraja) v pásmach Altmanovho modelu v %

Charakter finančnej situácie	Dobrá finančná situácia					Sivá zóna					Zlá finančná situácia				
Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Mikro	43,0%	38,3%	39,1%	39,6%	38,3%	19,3%	20,8%	19,8%	19,7%	20,3%	37,7%	40,9%	41,1%	40,6%	41,4%
Malé	45,2%	37,1%	38,0%	40,3%	38,5%	29,7%	31,0%	32,5%	32,1%	33,3%	25,0%	32,0%	29,5%	27,5%	28,2%
Stredné	41,8%	33,9%	37,2%	40,6%	42,6%	40,8%	42,0%	41,6%	41,4%	38,6%	17,4%	24,1%	21,2%	18,0%	18,8%
MSP spolu	43,4%	38,1%	38,9%	39,7%	38,4%	21,9%	22,2%	21,8%	21,3%	21,8%	34,7%	39,7%	39,3%	39,0%	39,7%
Veľké	45,4%	41,9%	47,7%	46,8%	51,0%	42,0%	39,6%	38,9%	40,7%	36,0%	12,6%	18,6%	13,4%	12,5%	12,9%
Charakter finančnej situácie	Dobrá finančná situácia					Sivá zóna					Zlá finančná situácia				
Odvetvie (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Pôdohospodárstvo	23,5%	24,4%	26,3%	28,8%	32,5%	33,4%	26,0%	28,2%	28,9%	28,2%	43,1%	49,6%	45,5%	42,3%	39,3%
Priemysel	38,7%	29,9%	31,8%	34,4%	33,2%	30,1%	30,0%	30,0%	28,3%	28,9%	31,2%	40,1%	38,1%	37,3%	37,9%
Stavebníctvo	45,0%	36,1%	36,0%	35,1%	34,0%	25,4%	27,4%	26,1%	26,2%	25,1%	29,6%	36,5%	37,9%	38,7%	41,0%
Obchod	45,7%	39,7%	40,6%	41,3%	39,6%	20,3%	21,3%	20,7%	20,1%	20,7%	34,0%	39,0%	38,7%	38,6%	39,6%
Služby	43,8%	40,1%	40,6%	41,2%	39,9%	20,3%	20,3%	19,9%	19,6%	20,4%	36,0%	39,7%	39,5%	39,1%	39,7%
Charakter finančnej situácie	Dobrá finančná situácia					Sivá zóna					Zlá finančná situácia				
Kraj SR (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Bratislavský kraj	43,1%	38,6%	38,3%	39,7%	37,7%	19,8%	19,9%	19,7%	19,3%	19,9%	37,1%	41,5%	42,0%	41,0%	42,4%
Trnavský kraj	43,1%	37,7%	38,4%	38,9%	38,0%	24,1%	24,2%	23,2%	22,7%	23,5%	32,9%	38,2%	38,4%	38,4%	38,5%
Trenčiansky kraj	43,2%	36,8%	39,9%	40,3%	39,8%	24,4%	24,9%	23,4%	23,1%	23,2%	32,4%	38,3%	36,7%	36,6%	36,9%
Nitriansky kraj	44,0%	38,5%	39,3%	40,0%	39,4%	22,6%	23,2%	23,1%	22,7%	22,7%	33,3%	38,3%	37,7%	37,4%	37,9%
Žilinský kraj	44,3%	38,0%	39,3%	40,1%	38,5%	22,9%	23,9%	23,1%	22,2%	22,8%	32,7%	38,1%	37,6%	37,7%	38,8%
Banskobystrický kraj	42,0%	37,2%	37,9%	38,9%	38,0%	23,5%	23,2%	23,6%	22,3%	22,9%	34,5%	39,6%	38,5%	38,8%	39,1%
Prešovský kraj	44,9%	38,9%	40,2%	41,5%	39,5%	23,4%	23,8%	23,4%	21,8%	23,3%	31,7%	37,2%	36,5%	36,7%	37,1%
Košický kraj	43,1%	37,8%	40,1%	39,4%	38,8%	21,9%	21,6%	21,1%	21,5%	22,2%	35,0%	40,7%	38,9%	39,1%	39,0%

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Tabuľka č. 16: Medziročné zmeny štruktúry zaradenia podnikov v pásmach Altmanovho modelu v p. b.

Charakter finančnej situácie	Dobrá finančná situácia v p. b.					Sivá zóna v p. b.					Zlá finančná situácia v p. b.				
Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Mikro		↓ -4,7	↑ 0,8	↑ 0,5	↓ -1,3		↑ 1,5	↓ -1,0	↓ -0,1	↑ 0,6		↑ 3,2	↑ 0,2	↓ -0,5	↑ 0,8
Malé		↓ -8,1	↑ 0,9	↑ 2,3	↓ -1,8		↑ 1,3	↑ 1,5	↓ -0,4	↑ 1,2		↑ 7,0	↓ -2,5	↓ -2,0	↑ 0,7
Stredné		↓ -7,9	↑ 3,3	↑ 3,4	↑ 2,0		↑ 1,2	↓ -0,4	↓ -0,2	↓ -2,8		↑ 6,7	↓ -2,9	↓ -3,2	↑ 0,8
MSP spolu		↓ -5,3	↑ 0,8	↑ 0,8	↓ -1,3		↑ 0,3	↓ -0,4	↓ -0,5	↑ 0,5		↑ 5,0	↓ -0,4	↓ -0,3	↑ 0,7
Veľké		↓ -3,5	↑ 5,8	↓ -0,9	↑ 4,2		↓ -2,4	↓ -0,7	↑ 1,8	↓ -4,7		↑ 6,0	↓ -5,2	↓ -0,9	↑ 0,4
Charakter finančnej situácie	Dobrá finančná situácia v p. b.					Sivá zóna v p. b.					Zlá finančná situácia v p. b.				
Odvetvie (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Pôdohospodárstvo		↑ 0,9	↑ 1,9	↑ 2,5	↑ 3,7		↓ -7,4	↑ 2,2	↑ 0,7	↓ -0,7		↑ 6,5	↓ -4,1	↓ -3,2	↓ -3,0
Priemysel		↓ -8,8	↑ 1,9	↑ 2,6	↓ -1,2		↓ -0,1	↑ 0,0	↓ -1,7	↑ 0,6		↑ 8,9	↓ -2,0	↓ -0,8	↑ 0,6
Stavebníctvo		↓ -8,9	↓ -0,1	↓ -0,9	↓ -1,1		↑ 2,0	↓ -1,3	↑ 0,1	↓ -1,1		↑ 6,9	↑ 1,4	↑ 0,8	↑ 2,3
Obchod		↓ -6,0	↑ 0,9	↑ 0,7	↓ -1,7		↑ 1,0	↓ -0,6	↓ -0,6	↑ 0,6		↑ 5,0	↓ -0,3	↓ -0,1	↑ 1,0
Služby		↓ -3,7	↑ 0,5	↑ 0,6	↓ -1,3		↑ 0,0	↓ -0,4	↓ -0,3	↑ 0,8		↑ 3,7	↓ -0,2	↓ -0,4	↑ 0,6
Charakter finančnej situácie	Dobrá finančná situácia v p. b.					Sivá zóna v p. b.					Zlá finančná situácia v p. b.				
Kraj SR (MSP spolu)	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Bratislavský kraj		↓ -4,5	↓ -0,3	↑ 1,4	↓ -2,0		↑ 0,1	↓ -0,2	↓ -0,4	↑ 0,6		↑ 4,4	↑ 0,5	↓ -1,0	↑ 1,4
Trnavský kraj		↓ -5,4	↑ 0,7	↑ 0,5	↓ -0,9		↑ 0,1	↓ -1,0	↓ -0,5	↑ 0,8		↑ 5,3	↑ 0,2	↑ 0,0	↑ 0,1
Trenčiansky kraj		↓ -6,4	↑ 3,1	↑ 0,4	↓ -0,5		↑ 0,5	↓ -1,5	↓ -0,3	↑ 0,1		↑ 5,9	↓ -1,6	↓ -0,1	↑ 0,3
Nitriansky kraj		↓ -5,5	↑ 0,8	↑ 0,7	↓ -0,6		↑ 0,6	↓ -0,1	↓ -0,4	↑ 0,0		↑ 5,0	↓ -0,6	↓ -0,3	↑ 0,5
Žilinský kraj		↓ -6,3	↑ 1,3	↑ 0,8	↓ -1,6		↑ 1,0	↓ -0,8	↓ -0,9	↑ 0,6		↑ 5,4	↓ -0,5	↑ 0,1	↑ 1,1
Banskobystrický kraj		↓ -4,8	↑ 0,7	↑ 1,0	↓ -0,9		↓ -0,3	↑ 0,4	↓ -1,3	↑ 0,6		↑ 5,1	↓ -1,1	↑ 0,3	↑ 0,3
Prešovský kraj		↓ -6,0	↑ 1,3	↑ 1,3	↓ -2,0		↑ 0,4	↓ -0,4	↓ -1,6	↑ 1,5		↑ 5,5	↓ -0,7	↑ 0,2	↑ 0,4
Košický kraj		↓ -5,3	↑ 2,3	↓ -0,7	↓ -0,6		↓ -0,3	↓ -0,5	↑ 0,4	↑ 0,7		↑ 5,7	↓ -1,8	↑ 0,2	↓ -0,1

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Nasledujúci text je venovaný analýze štruktúry zaradenia podnikov (podľa veľkostných kategórií, odvetví a krajov) do jednotlivých pásiem Altmanovho modelu v horizonte rokov 2008 až 2012.

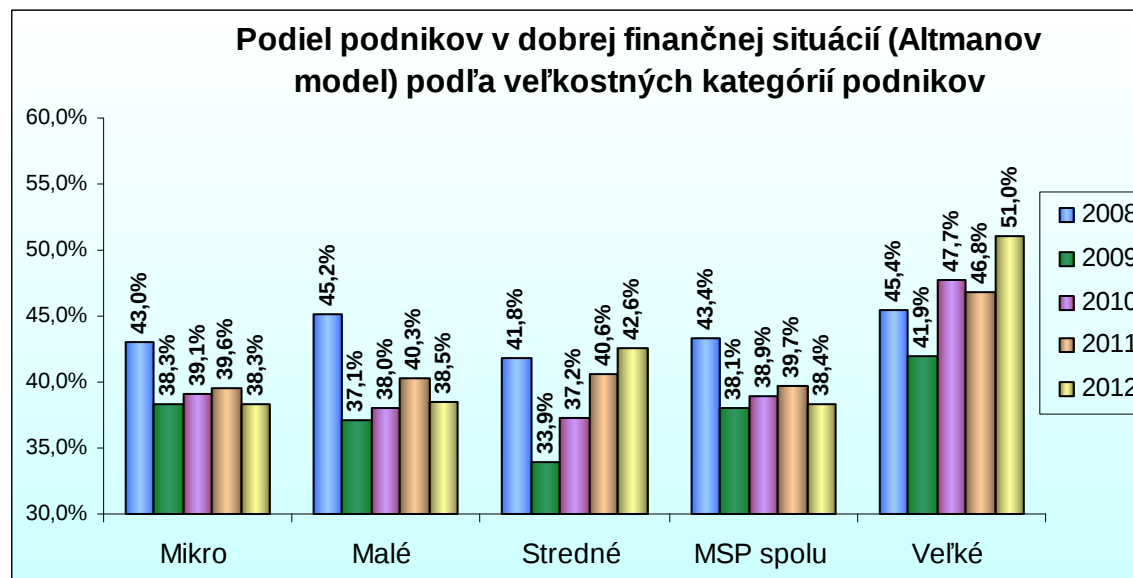
Rok 2009 oproti roku 2008 sa prejavoval identickým trendom vývoja podielu všetkých veľkostných kategórií podnikov v pásmach Altmanovho modelu. Znamená to, že vo všetkých veľkostných kategóriách v roku 2009 oproti roku 2008 nastal značný pokles podielu podnikov v dobrej finančnej situácii a ich presunu do pásma sivej zóny resp. zlej finančnej situácie.

V nasledujúcich rokoch (2010 a 2011) bol vývoj podielu v pásme dobrej finančnej situácie v mikropodnikoch, malých podnikoch a celkovo za MSP mierne rastúci.

V roku 2012 podiel MSP (okrem stredných podnikov) poklesol na predošlú úroveň z roku 2009. Iný vývoj bol však v kategórií stredných a veľkých podnikov. Od roku 2009 ich podiel v kategórií dobrej finančnej situácie každoročne rástol. V roku 2012 oproti roku 2008 vzrástol ich podiel o približne 9 p. b.

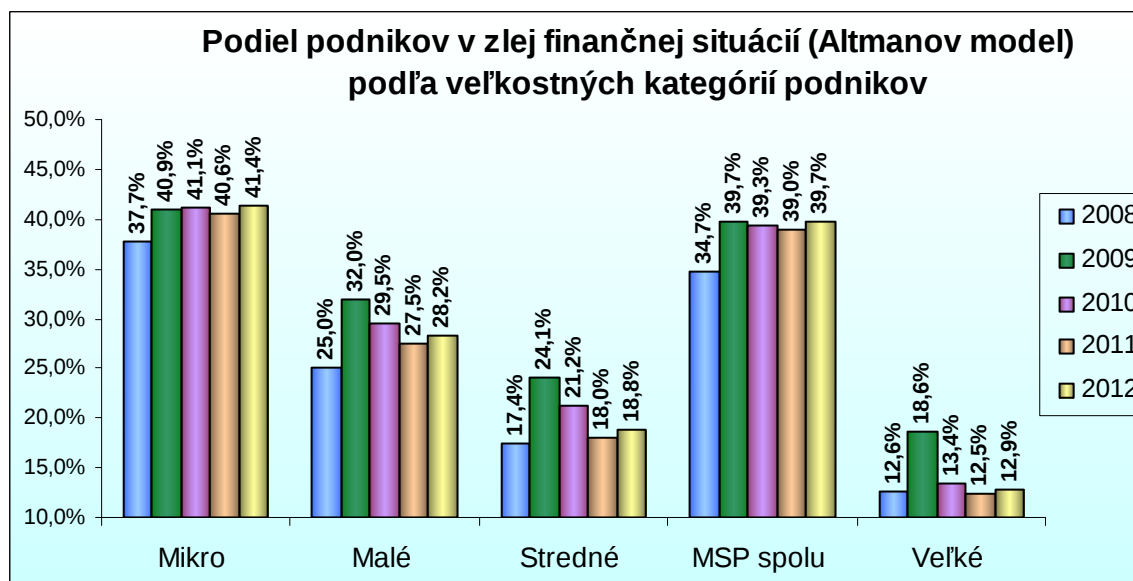
Tendencie zaradenia jednotlivých veľkostných kategórií podnikov v pásme zlej finančnej situácie boli inverzné predošlému vývoju v pásme dobrej finančnej situácie. Znamená to, že v roku 2012 oproti roku 2008 dochádza v rámci MSP k rastu podielu podnikov v pásme zlej finančnej situácie.

Graf č. 35

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

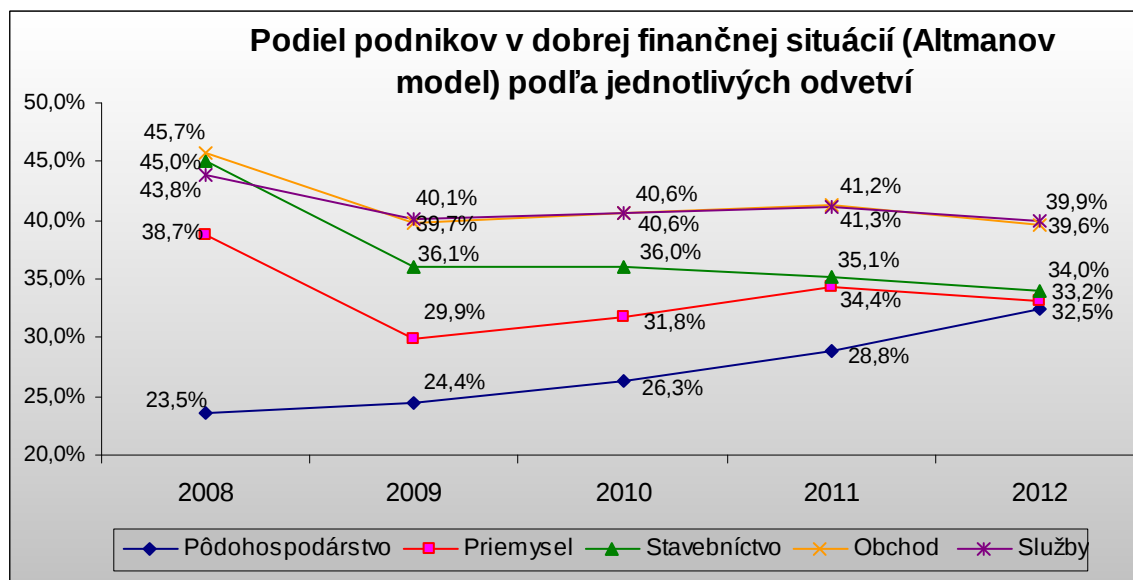
Graf č. 36

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

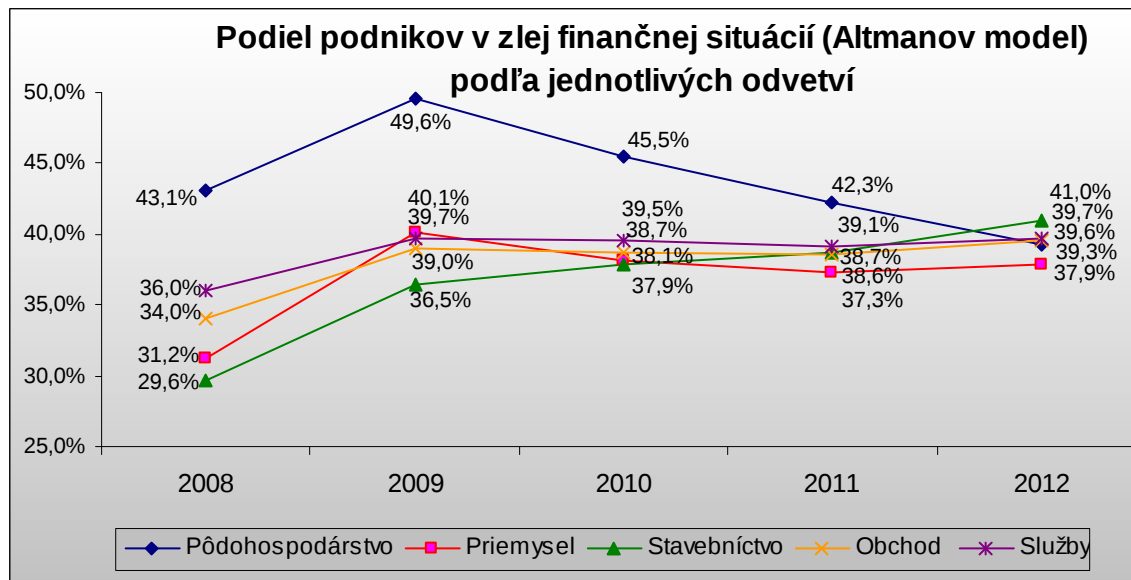
Z odvetvového hľadiska bol vývoj podielu podnikov v jednotlivých pásmach Altmanovho modelu obdobný ako podľa veľkostných kategórií. Znamená to, že **všetky odvetvia (okrem pôdohospodárstva) zaznamenali v horizonte rokov 2008 až 2012 prepad podielu v pásme dobrej finančnej situácii, naopak ich vývoj sprevádzal rast zaradenia do pásma zlej finančnej situácie**. Jediným odvetvím bolo pôdohospodárstvo, ktorého podiel v pásme dobrej finančnej situácii rástol približne o 9 p. b. (v období rokov 2008-2012), a tým klesal podiel v pásme zlej finančnej situácie.

Graf č. 37

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

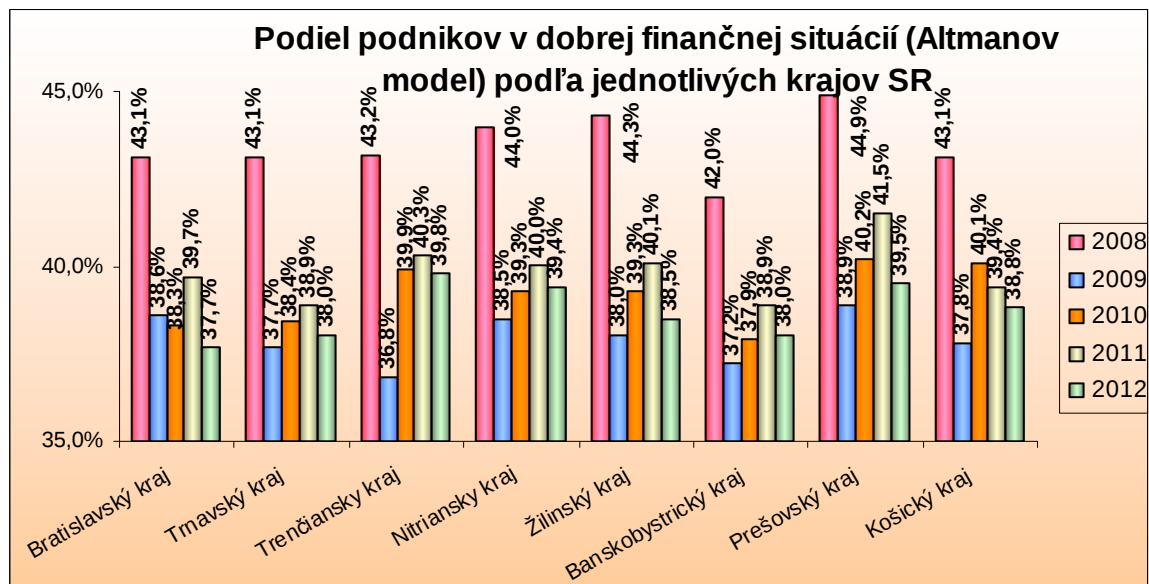
Graf č. 38

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

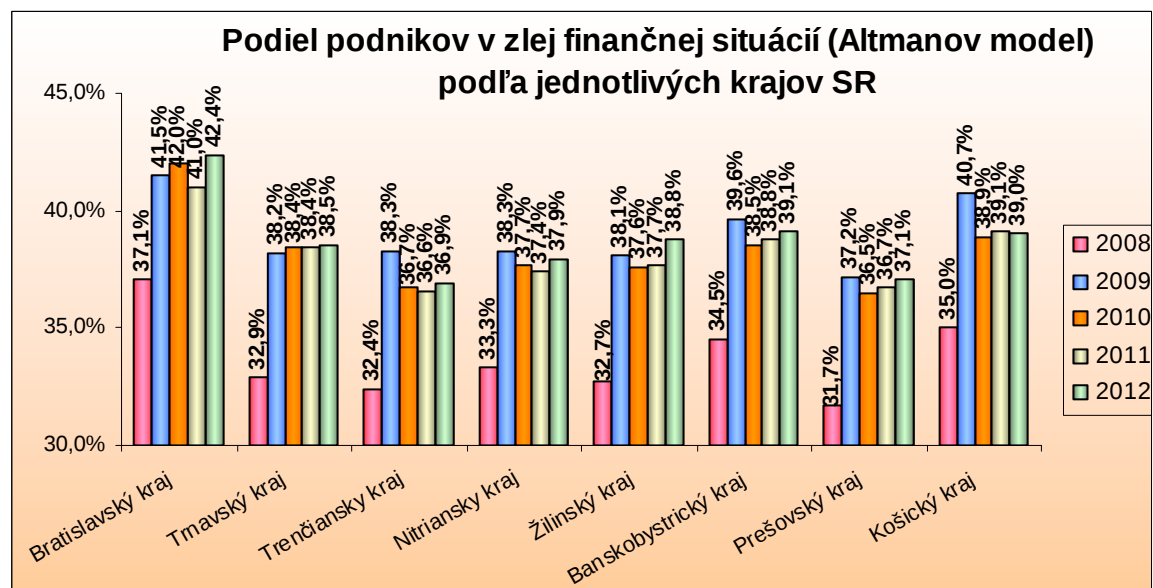
Z regionálneho pohľadu bola situácia zaradenia podnikov do jednotlivých pásiem taktiež obdobná ako v predošlých prípadoch, až na jednu výnimku (Bratislavský kraj). **Podiel podnikov v pásme dobrej finančnej situácie (v porovnaní rokov 2008 až 2012) mal klesajúci trend. Naopak bol trend rastu zastúpenia podnikov v zlej finančnej situácii v danom rozmedzí rokov.** Z pohľadu Bratislavského kraja mali podniky z daného kraja najvyššie zastúpenie v pásme zlej finančnej situácii oproti ostatným krajom. Je to spôsobené ich menším začlenením podnikov v pásme sivej zóny, každoročne približne menej o 3 - 5 p. b.

Graf č. 39

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Graf č. 40

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

2 Prístup malých a stredných podnikov k financiám

Prieskum „SMEs' Access to Finance Survey 2013¹²“ hodnotiaci prístup malých a stredných podnikov k financiám bol realizovaný Európskou komisiou - Generálne riaditeľstvo pre podnikanie a priemysel v spolupráci s Európskou centrálnou bankou a nadväzoval na predchádzajúce prieskumy z roku 2011 a 2009.

Prieskum sa uskutočnil na vzorke takmer 14 900 podnikateľských subjektov (z toho 13 900 v rámci krajín EÚ - 28) a pokrýval celkovo 37 krajín – krajiny EÚ - 28 a ďalšie krajiny zapojené do Programu podpory podnikania a inovácií – EIP. Zo Slovenska bolo do prieskumu zapojených 300 podnikateľských subjektov, z toho 270 malých a stredných podnikov s počtom zamestnancov menej ako 250. Zber údajov prieskumu sa uskutočnil v čase od 28. augusta do 14. októbra 2013, pričom finálne výsledky prieskumu boli zo strany Európskej komisie publikované 14. novembra 2013.

Parciálne ciele zrealizovaného prieskumu boli nasledovné:

- preskúmať finančnú situáciu a potrebu využitia externého financovania v sektore malých a stredných podnikov
- vyhodnotiť mieru využívania interných a externých zdrojov financovania malými a strednými podnikmi
- zmapovať skúsenosti so žiadaním rôznych foriem externého financovania
- popísať účel použitia získaných finančných prostriedkov
- preskúmať faktory ovplyvňujúce dostupnosť externého financovania
- vyhodnotiť očakávania podnikateľov v oblasti externého financovania do budúcnosti.

Z celkového počtu podnikateľských subjektov zapojených do prieskumu (14 900) bolo 30 % mikro podnikov (s počtom zamestnancov 1 až 9), 30 % malých podnikov (s počtom zamestnancov 10 až 49), 30 % stredných podnikov (s počtom zamestnancov 50 až 249) a 10 % veľkých podnikov (s počtom zamestnancov 250 a viac). V nasledujúcich častiach kapitoly sú vyhodnotené výsledky prieskumu za kategóriu malých a stredných podnikov (s počtom zamestnancov 1 až 249).

¹² Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs' Access to Finance Survey 2013“
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/finance/files/2013-safe-analytical-report_en.pdf

2.1 Najvýznamnejšie problémy malých a stredných podnikov

Tabuľka č. 17

Čo považujete za najvýznamnejší problém, s ktorým sa stretávate pri Vašom podnikaní?				
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %	2011		2013	
	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Hľadanie zákazníkov / nedostatočný dopyt	36,1	24,1	43,6	22,4
Prístup k financiám	16,5	15,1	17,6	15,4
Dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily a skúseného manažmentu	5,9	13,6	11,2	14,2
Regulačné prostredie	4,2	7,7	9,7	14,2
Vysoké výrobné náklady a náklady na pracovnú silu	5,8	12,2	7,9	12,9
Konkurencia	17,6	14,6	7,8	13,8
Iné	12,4	9,7	2,2	7,1
Otázka nie je použiteľná	1,5	1,1	0	0
Nevedeli sa vyjadriť / neodpovedali	0	1,8	0	0

Zdroj: Európska komisia 2013: "SMEs' Access to Finance Survey", spracované SBA

43,6 % oslovených predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska označilo **nedostatočný dopyt a hľadanie zákazníkov** za najvýznamnejší problém, s ktorým sa stretávajú pri podnikaní. Uvedený problém označilo na Slovensku takmer dva krát viac respondentov ako v krajinách EÚ – 28. Oproti roku 2011 sa zastúpenie uvedeného problému zvýšilo o 7,5 p. b., v rámci EÚ sa naopak zastúpenie znížilo o 1,7 p. b.

Zastúpenie malých a stredných podnikov, ktorí v prieskume označili za najzávažnejší problém **prístup k finančným zdrojom** sa na Slovensku zvýšilo výraznejšie ako u respondentov v rámci celej EÚ. **Prístup k finančným zdrojom** označilo za najzávažnejší problém 17,6 % respondentov zapojených do prieskumu zo Slovenska (v roku 2011 16,5 %), čo bolo o 2,2 p. b. viac ako u respondentov EÚ – 28 (15,4 %).

Dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily a skúseného manažmentu označilo za najzávažnejší problém súhrnne 11,2 % respondentov zo Slovenska (v roku 2011 len 5,9 %) a 14,2 % respondentov EÚ - 28, čo je o 3 p. b. viac ako u podnikateľov SR.

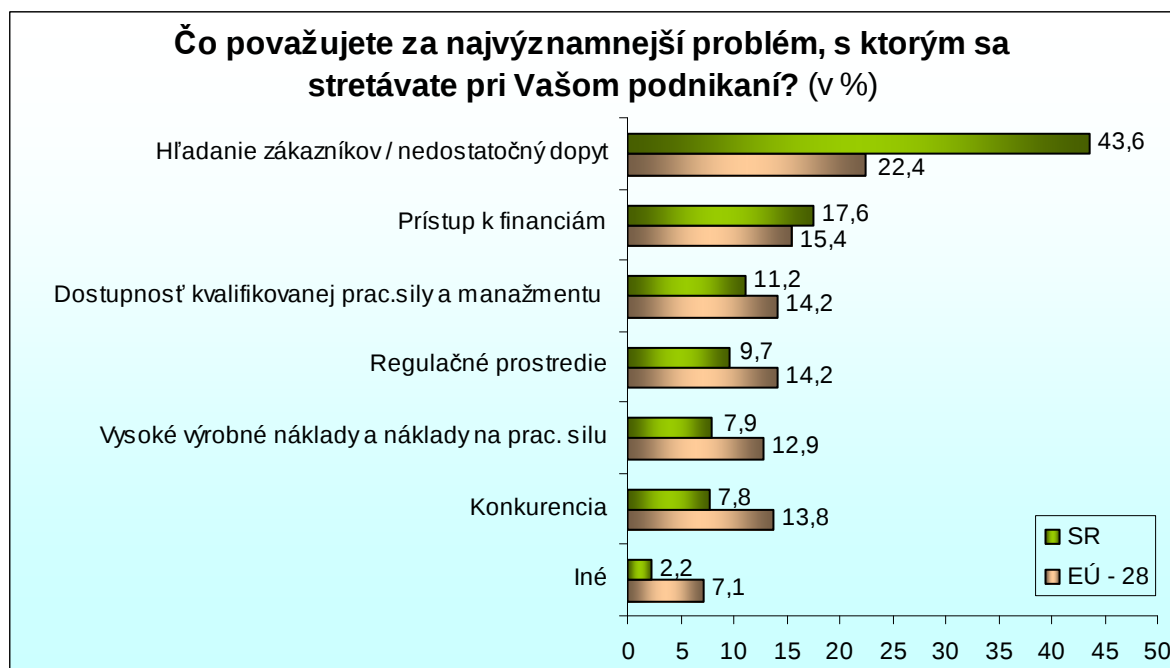
9,7 % (v roku 2011 len 4,2 %) predstaviteľov slovenských a 14,2 % európskych malých a stredných podnikov označilo za najvýznamnejší problém **regulačný rámec** ovplyvňujúci podmienky na podnikanie.

Vysoké výrobné náklady a náklady na pracovnú silu ako najvýznamnejší problém v podnikaní označilo 7,9 % respondentov zo Slovenska a 12,9 % v rámci EÚ – 28.

7,8 % oslovených predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska označilo za najvýznamnejší problém, s ktorým sa stretáva pri podnikaní **silné konkurenčné prostredie**, čo je o 5 p. b. menej ako u respondentov EÚ - 28. Oproti roku 2011 zastúpenie uvedeného problému na Slovensku znížilo viac ako dvojnásobne (resp. o 9,8 p. b.).

Iné druhy problémov označilo za najvýznamnejšie vo svojom podnikaní 2,2 % oslovených podnikateľov zo Slovenska a 7,1 % respondentov EÚ-27.

Graf č. 41

Zdroj: Európska komisia 2013: "SMEs' Access to Finance Survey", spracované SBA

2.2 Zdroje financovania podnikov

Využívanie jednotlivých zdrojov financovania podnikov

Tabuľka č. 18

Prosím špecifikujte, aké zdroje financovania využívala Vaša firma v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov.				
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %	2011		2013	
	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Prečerpanie účtu, kreditné karty	47,7	39,9	43,5	38,8
Lízing, faktoring	45,7	35,7	33,4	34,5
Bankové úvery (okrem prečerpania a kreditných kariet)	27,5	30,4	26,8	31,6
Interné zdroje financovania	26,7	24,4	22,8	25,9
Ostatné pôžičky (od podnikateľov, zakladateľov, príbuzných a priateľov)	15,5	13,4	16,8	15,4
Obchodné úvery	16,2	32,3	13,4	31,9
Granty, dotované bankové úvery, garancie	11,1	12,7	8	12,8
Kapitálové financovanie	0,7	6,7	1,5	5,4
Podriadené úvery, združené úvery alebo podobné finančné nástroje	1,8	2,0	0,6	1,9
Dlžobné cenné papiere	0,7	1,9	0,4	2

Zdroj: Európska komisia 2013: "SMEs' Access to Finance Survey", spracované SBA

Podľa výsledkov prieskumu 43,5 % (v roku 2011 47,7 %) malých a stredných podnikov zo Slovenska využilo v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov **povolené prečerpanie bankového účtu alebo kreditnú kartu**, čo predstavuje o 4,7 p. b. viac ako u respondentov EÚ - 28 (38,8 %).

Jedna tretina (33,4 %) predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska v prieskume deklarovala, že v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov využila **osobitné formy financovania ako lízing alebo faktoring** (odpredaj pohľadávok pred splatnosťou), čo je obdobný výsledok ako v rámci EÚ - 28 (34,5 %). Oproti roku 2011 sa využívanie lízingu alebo faktoringu na Slovensku znížilo o 12,3 p. b.

Bankové úvery (okrem prečerpania a kreditných kariet) ako zdroj externého financovania využila v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov viac ako jedna štvrtina (26,8 %) malých a stredných podnikov zo Slovenska, čo predstavuje o 4,8 p. b. menej ako v krajinách EÚ - 28 (31,6 %). Oproti predchádzajúcemu prieskumu sa využívanie bankových úverov na Slovensku mierne znížilo (o 0,7 p. b.) a v rámci EÚ - 28 naopak vzrástlo (o 1,2 p. b.).

Interné zdroje financovania podnikateľskej činnosti využíva podľa výsledkov prieskumu 22,8 % (v roku 2011 26,7 %) malých a stredných podnikov na Slovensku a 25,9 % v EÚ - 28 (v roku 2011 24,4 %).

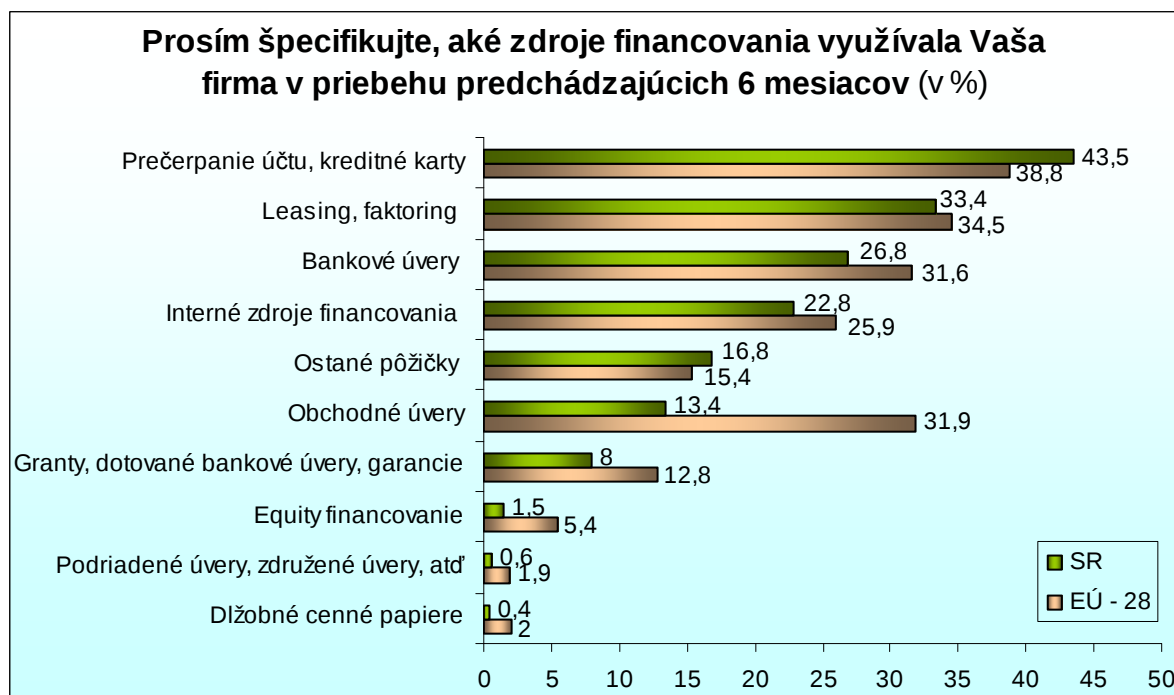
Ostané pôžičky (od podnikateľov, zakladateľov, príbuzných a priateľov) využilo v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov 16,8 % (v roku 2011 15,5 %) malých a stredných podnikateľov zo Slovenska a 15,4 % v rámci EÚ - 28.

Podľa výsledkov prieskumu naďalej pretrváva výrazne vyššie využívanie **obchodných úverov** ako zdroja externého financovania podnikov v rámci EÚ - 28 (31,9 %) ako na Slovensku (13,4 %, v roku 2011 16,2 %).

Granty, dotované bankové úvery, garancie z verejných inštitúcií využilo v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov na rozvoj svojho podnikania podľa výsledkov prieskumu 8,0 % (v roku 2011 11,1 %) malých a stredných podnikateľov zo Slovenska a 12,8 % v rámci EÚ - 28.

Využitie **kapitálového financovania** v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov deklarovalo prostredníctvom prieskumu len 1,5 % predstaviteľov malých a stredných podnikateľov zo Slovenska, pričom v rámci EÚ - 28 to bolo 5,4 %.

Graf č. 42

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Skúsenosti podnikateľov so žiadaním bankových úverov

Tabuľka č.19

Aké sú Vaše skúsenosti so žiadaním bankových úverov v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov?				
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %	2011		2013	
	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Žiadali sme	16,6	18,7	15,7	21,4
Nežiadali z dôvodu možného odmietnutia	5,3	6,0	4,2	6,5
Nežiadali z dôvodu dostatočných interných zdrojov	45,4	51,7	47,7	49,7
Nežiadané pre iné dôvody	32,0	22,0	31,4	20,9
Neuvedené / nevedeli sa vyjadriť	0,7	1,6	0,9	1,6

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

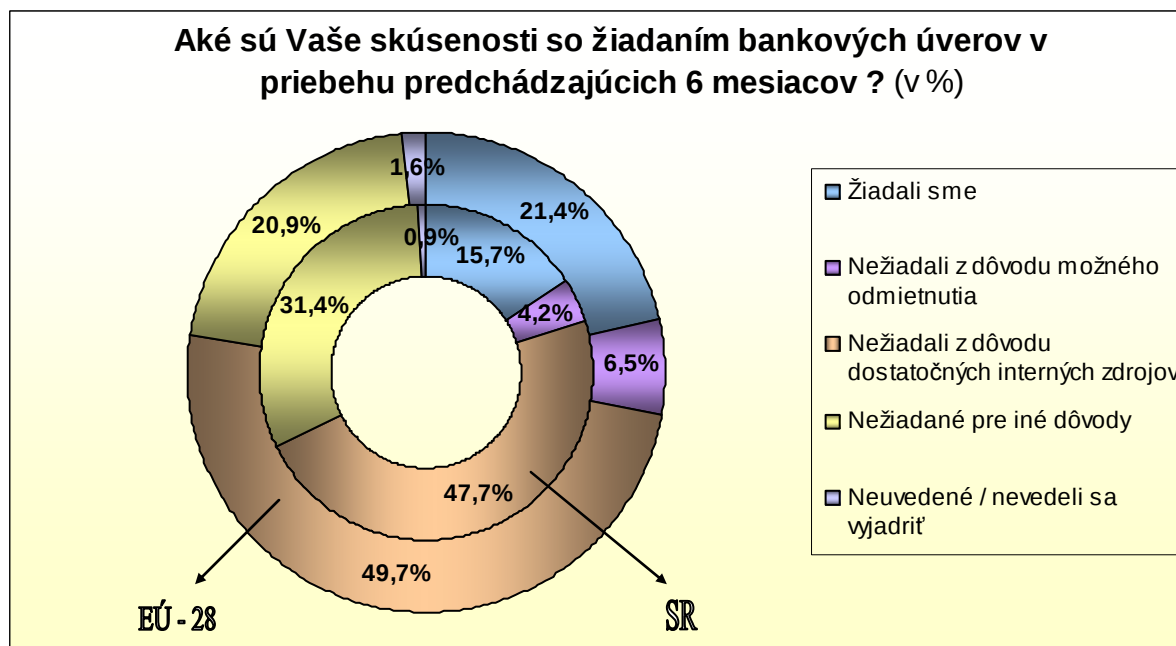
Podľa výsledkov prieskumu 15,7 % respondentov zo Slovenska deklarovalo, že v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov **žiadali banku o poskytnutie bankového úveru**, čo bolo však o 5,7 p. b. menej ako v rámci EÚ – 28. Oproti roku 2011 sa zastúpenie podnikateľov, ktorí žiadali banku o poskytnutie bankového úveru na Slovensku znížilo (o 0,9 p. b.), v rámci EÚ – 28 však naopak vzrástlo (o 2,7 p. b.).

4,2 % malých a stredných podnikov zo Slovenska a 6,5 % v rámci EÚ - 28 nežiadali banku o bankový úver v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov **z dôvodu možného odmietnutia**.

Takmer polovica (47,7 %) malých a stredných podnikov zo Slovenska a v rámci EÚ – 28 (49,7 %) nežiadala banku o poskytnutie bankového úveru v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov **z dôvodu dostatočných interných zdrojov. Pre iné dôvody nežiadali banku**

o poskytnutie bankového úveru 31,4 % respondentov zo Slovenska a 20,9 % respondentov v rámci EÚ - 28.

Graf č. 43

Zdroj: Európska komisia 2013: "SMEs' Access to Finance Survey", spracované SBA

Miera úspešnosti podnikateľov pri žiadaní bankových úverov

Tabuľka č. 20

Do akej miery ste boli úspešní pri žiadaní o bankový úver v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov?				
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %	2011		2013	
	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Žiadali sme a boli sme plne uspokojení (100 %)	57,2	62,9	53,2	64,5
Žiadali sme a boli sme väčšinou uspokojení (75 % až 99 %)	11,0	7,5	8,2	9
Žiadali sme, ale boli sme čiastkovo uspokojení (1 % až 74 %)	4,0	9,5	11,4	7,3
Žiadali sme, ale odmietli sme úver z dôvodu vysokých nákladov	4,3	3,7	7,2	1,8
Žiadali sme, ale naša žiadosť bola zamietnutá	20,4	10,9	14,8	12,6
Nevedeli sa vyjadriť / neodpovedali	3,2	5,5	5,2	4,8

Zdroj: Európska komisia 2013: "SMEs' Access to Finance Survey", spracované SBA

Z celkového počtu malých a stredných podnikateľov zo Slovenska, ktorí v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov žiadali banku o poskytnutie bankového úveru bola viac ako polovica (53,2 %) **plne uspokojených**, čo je o 11,3 p.b. menej ako u respondentov EÚ – 28. Oproti roku 2011 miera úspešnosti žiadateľov, ktorí boli plne uspokojení v rámci EÚ – 28 vzrástla (o 1,6 p. b.), ale na Slovensku sa naopak znížila (o 4,0 p. b.).

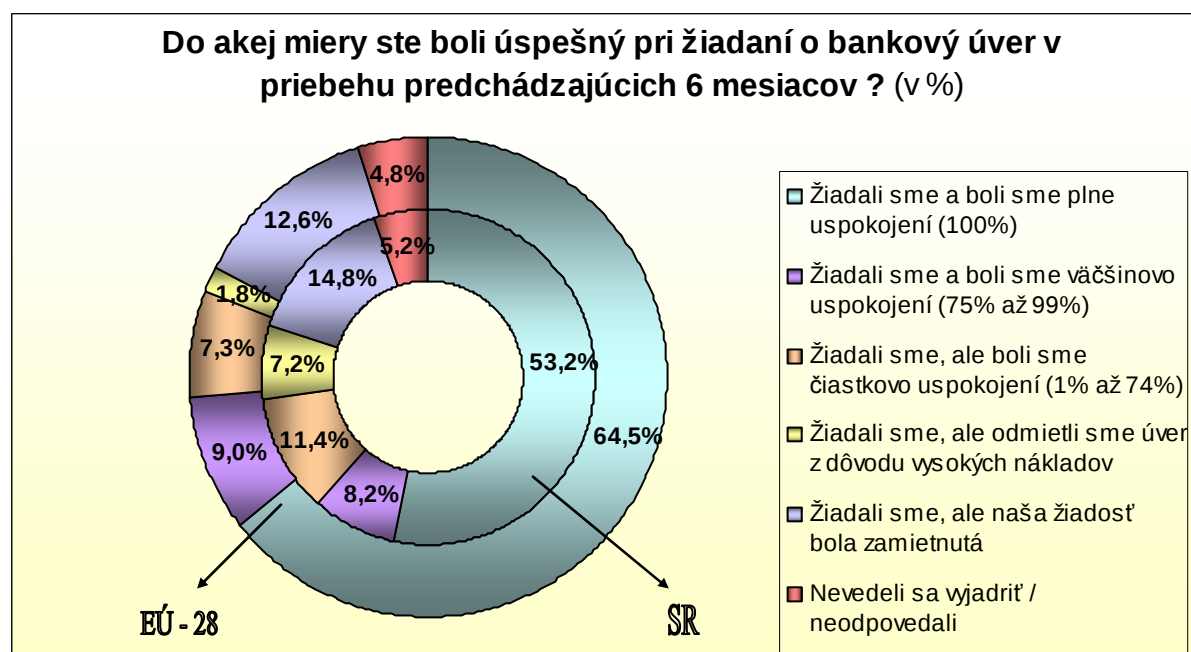
Väčšinovo uspokojených (získali 75 % až 99 % z požadovanej výšky úveru) pri žiadaní o bankový úver v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov bolo 8,2 % malých a stredných podnikov zo Slovenska a 9 % respondentov EÚ - 28.

Čiastočne uspokojených (získali 1 % až 74 % z požadovanej výšky úveru) pri žiadaní o bankový úver v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov bolo 11,4 % (v roku 2011 4,0 %) malých a stredných podnikov zo Slovenska a 7,3 % respondentov v rámci EÚ - 28.

7,2 % predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska a 1,8 % respondentov EÚ – 28 v prieskume deklarovalo, že **odmietli bankový úver** z dôvodu vysokých nákladov, ktoré boli spojené s poskytnutím a splácaním tohto úveru.

14,8 % predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska v prieskume deklarovalo, že ich **žiadosť o bankový úver bola zamietnutá**, čo je mierne viac ako u respondentov EÚ - 28 (12,6 %).

Graf č. 44

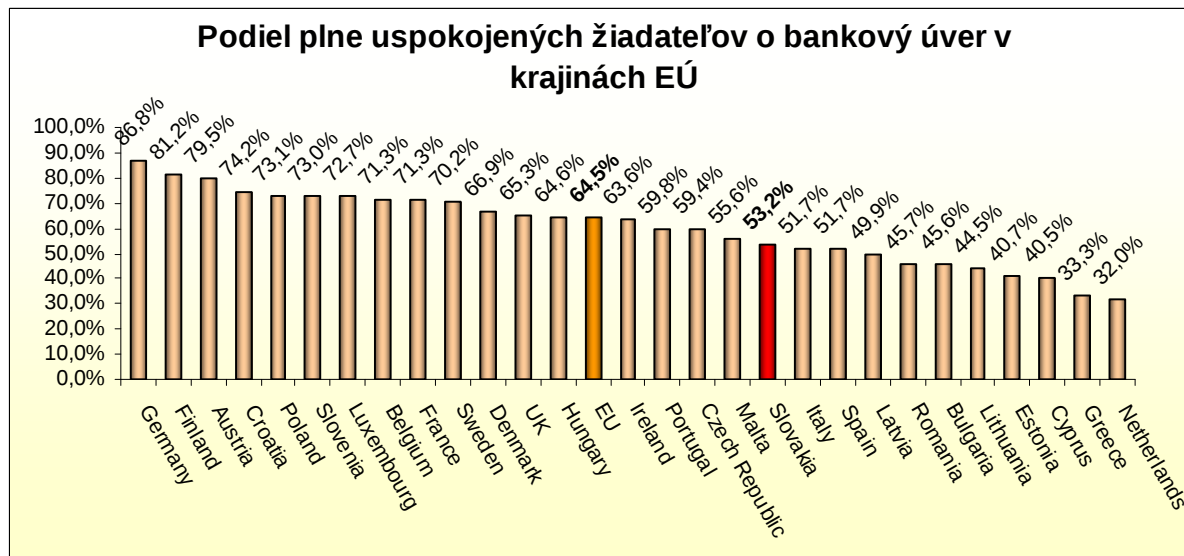

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Ako vyplýva z grafu č. 45 **Slovensko sa zaraduje medzi krajiny s nižšou mierou plnej úspešnosti pri žiadaní o bankový úver**. Najviac plne uspokojených žiadateľov o bankový úver je v Nemecku (86,8 %), Fínsku (81,2 %) a Rakúsku (79,5 %). Na druhej strane najnižšia miera plného uspokojenia žiadosti o bankový úver bola zaznamenaná v Holandsku (32,0 %), Grécku (33,3 %) a Cypre (40,5 %).

V porovnaní s ostatnými krajinami V4 dosahujú slovenské malé a stredné podniky najnižšiu mieru plnej úspešnosti pri žiadaní o bankový úver (53,2 %). V Poľsku je uvedená miera dosahovaná na úrovni 73,1 %, v Maďarsku 64,6 % a v Českej republike 59,4 %.

Graf č. 45

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Dostupnosť bankových úverov ako zdrojov financovania

Tabuľka č. 21

Ako by ste zhodnotili dostupnosť bankových úverov v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov?	2011		2013	
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Zlepšená dostupnosť	10,7	8,1	9,7	9,1
Bez zmeny	34,6	40,5	33,5	43,1
Zhoršená dostupnosť	10,0	15,1	5,5	14,6
Firma nepoužíva daný zdroj	41,9	31,7	46,8	29,1
Nevedeli sa vyjadriť / neodpovedali	2,8	4,6	4,4	4,1

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

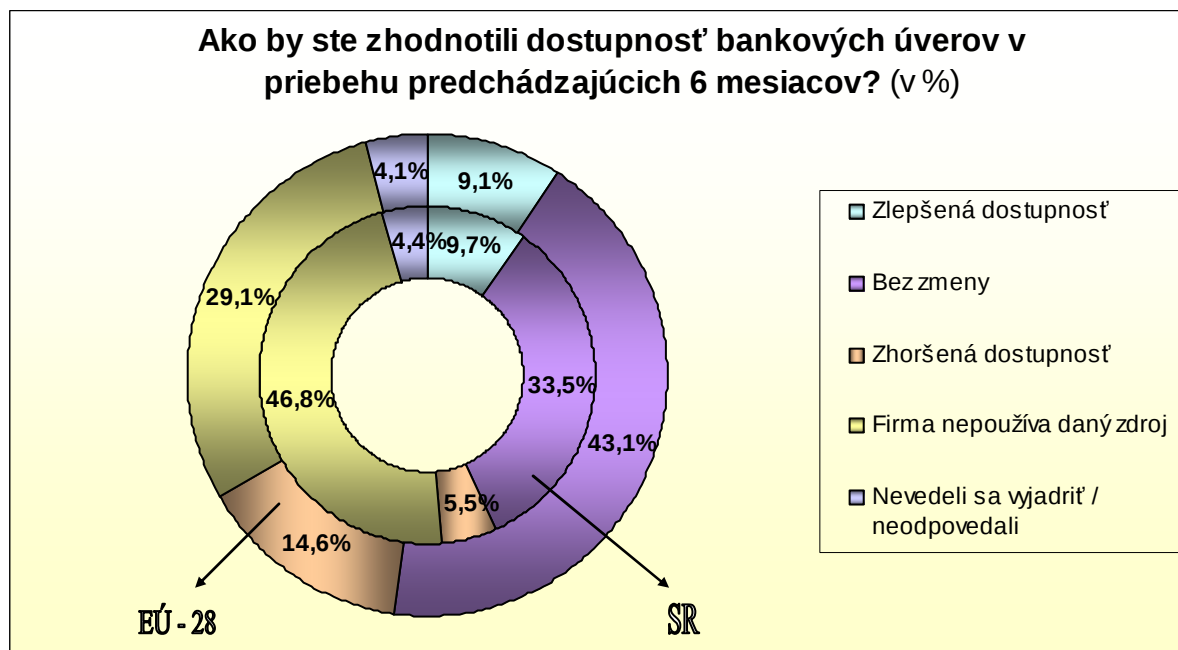
9,7 % respondentov zo Slovenska uviedlo, že v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov zaznamenali **zlepšenú dostupnosť bankového úverového financovania**, čo je takmer rovnako ako v prípade respondentov v rámci EÚ – 28 (9,1 %).

Nezmenenú dostupnosť bankového úverového financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov deklarovala podľa výsledkov prieskumu jedna tretina (33,5 %) predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska, čo je o 9,6 p. b. menej ako u respondentov EÚ – 28.

Zhoršenú dostupnosť bankového úverového financovania pocítilo v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov 5,5 % predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska, čo je o 9,1 p. b. menej ako u respondentov EÚ – 28.

46,8 % podnikateľov na Slovensku podľa výsledku prieskumu **nevyužíva bankové úverové financovanie** na rozvoj svojich podnikateľských aktivít, čo je o 17,7 p. b. viac ako u respondentov EÚ – 28.

Graf č. 46

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

2.3 Podmienky dostupnosti úverového financovania

Zmena podmienok dostupnosti úverového financovania – výška úrokovej miery

Tabuľka č. 22

Ako sa podľa Vás zmenili podmienky dostupnosti bankového úverového financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov - výška úrokovej miery?	2011		2013	
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Zvýšená	31,0	52,2	14	34
Bez zmeny	50,1	33,3	60,2	41
Znížená	8,3	7,9	14	19,9
Neuvedené / nevedeli sa vyjadriť	10,6	6,6	11,8	5,1

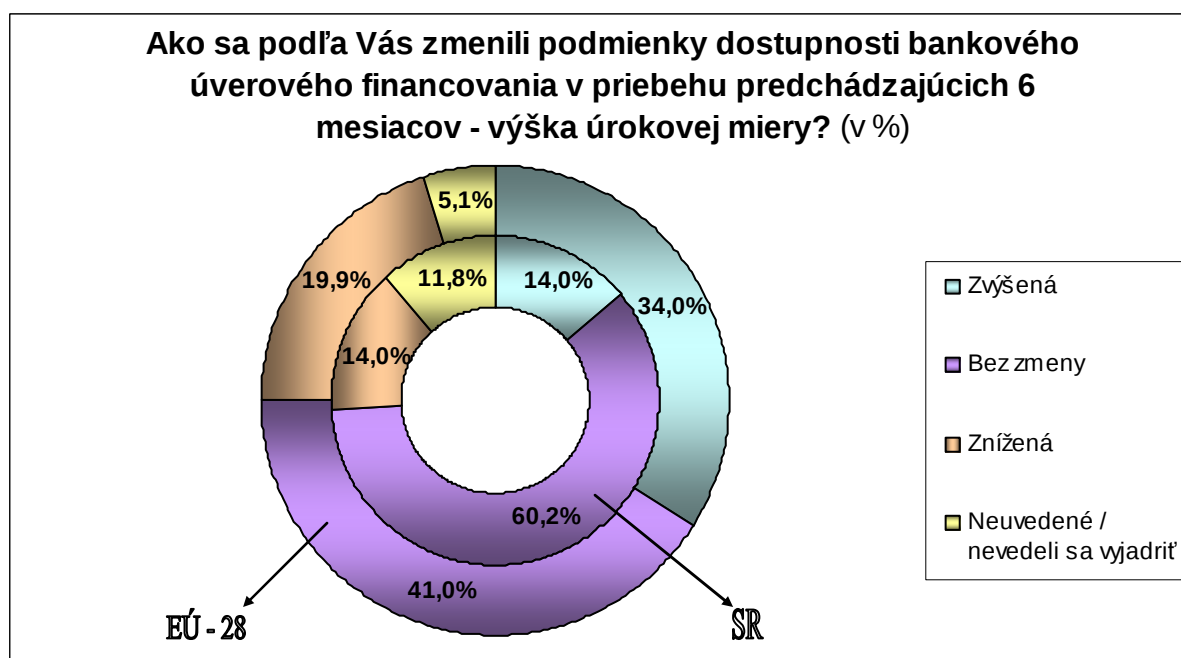
Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

14 % predstaviteľov malých a stredných podnikov na Slovensku a viac ako jedna tretina (34 %) predstaviteľov malých a stredných podnikov v rámci EÚ – 28 deklarovalo v prieskume, že v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov došlo **k zvýšeniu úrokových mier** bankových úverov. Zvýšenie úrokových mier identifikovali slovenskí predstavitelia v menšej miere ako v roku 2011 (31 %).

60,2 % respondentov zo Slovenska považovalo úrokové miery bankových úverov **za stabilné, bez zmeny**, čo bolo o 19,2 p. b. viac ako u respondentov EÚ – 28 (41 %).

14 % predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska a jedna pätina (19,9 %) respondentov v rámci EÚ – 28 deklarovala, že úrokové miery bankových úverov v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov **poklesli**.

Graf č. 47

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Zmena podmienok dostupnosti úverového financovania – úroveň ostatných nákladov na získanie bankových úverov?

Tabuľka č. 23

Ako sa podľa Vás zmenili podmienky dostupnosti bankového úverového financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov - úroveň ostatných nákladov na získanie bankových úverov?	2011		2013	
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Zvýšené	31,2	47,6	22,7	43,4
Bez zmeny	54,2	42,6	53,6	45,5
Znížené	10,0	3,8	10,3	5,0
Neuvedené / nevedeli sa vyjadriť	4,6	6,1	13,5	6,1

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Viac ako jedna pätina (22,7 %) predstaviteľov malých a stredných podnikov na Slovensku a 43,4 % predstaviteľov malých a stredných podnikov v rámci EÚ – 28 deklarovali v prieskume, že v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov **došlo k zvýšeniu ostatných**

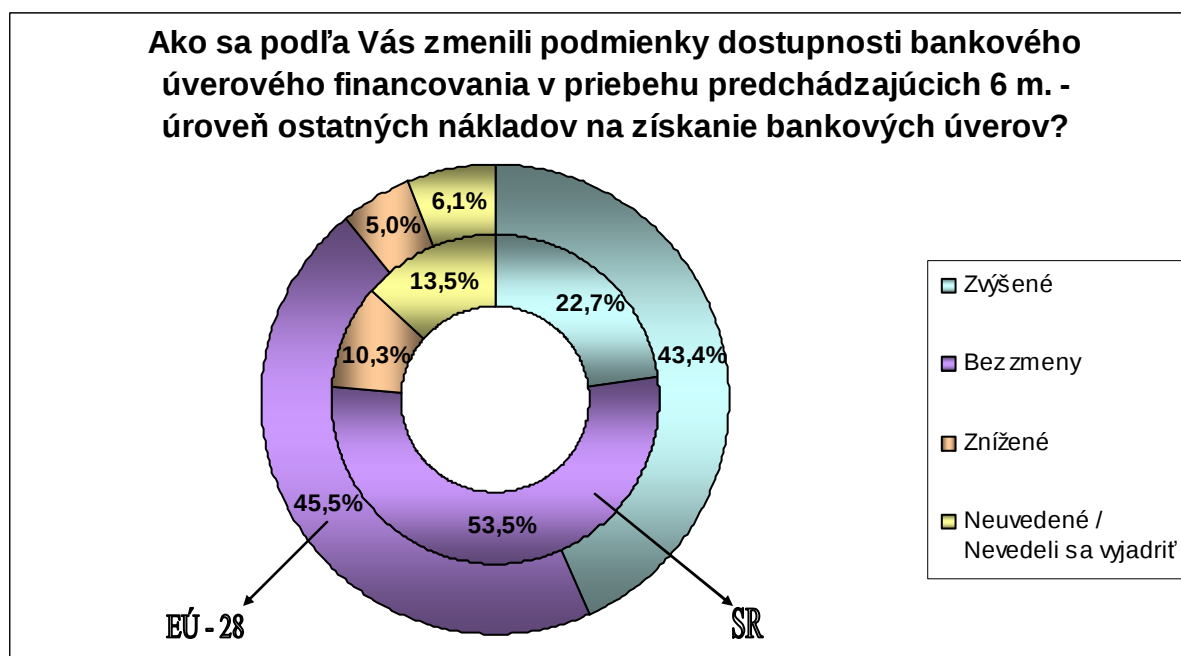
nákladov na bankové úvery. Obdobne ako v prípade úrokových mier na bankové úvery pokleslo zastúpenie slovenských respondentov, ktorí deklarovali zvýšenie ostatných nákladov na získania bankových úverov (o 8,5 p. b.) oproti roku 2011.

Stabilný, nemenný vývoj ostatných nákladov na bankové úvery v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov označila v prieskume viac ako polovica (53,6 %) respondentov zo Slovenska a 45,5 % respondentov v rámci EÚ – 28.

Zníženie úrovne ostatných nákladov na bankové úvery v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov podľa výsledkov prieskumu uviedol každý desiaty (10,3 %) respondent zo Slovenska a 5,0 % respondentov v rámci EÚ – 28.

13,5 % respondentov zo Slovenska a 6,1 % respondentov EÚ – 28 sa nevedelo na uvedenú otázku vyjadriť.

Graf č. 48

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Zmena podmienok dostupnosti úverového financovania – disponibilný objem finančných zdrojov na poskytnutie úverov zo strany bánk?

Tabuľka č. 24

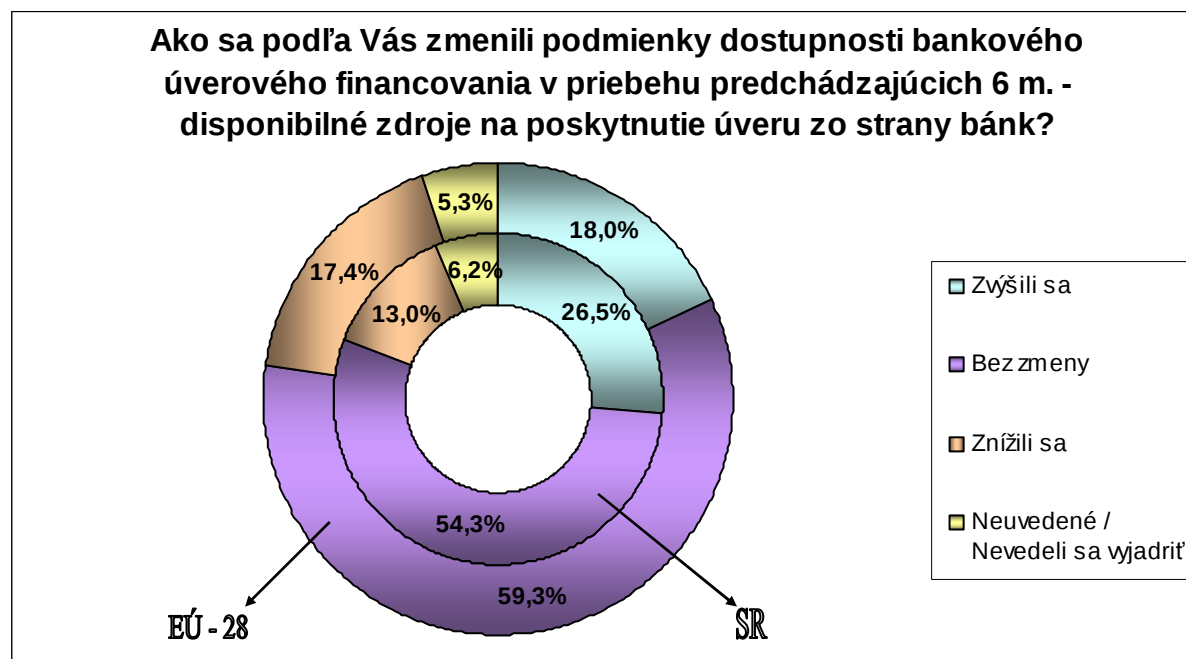
Ako sa podľa Vás zmenili podmienky dostupnosti bankového úverového financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov – disponibilné zdroje na poskytnutie úveru zo strany bánk?	2011		2013	
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Zvýšili sa	20,5	20,3	26,5	18
Bez zmeny	61,3	55,1	54,3	59,3
Znížili sa	6,6	17,7	13	17,4
Neuvedené / nevedeli sa vyjadriť	11,7	6,9	6,2	5,3

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Viac ako jedna štvrtina respondentov zo Slovenska (26,5 %) a 18 % v rámci EÚ – 28 uviedli v prieskume, že v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov došlo k **zvýšeniu disponibilných finančných zdrojov na poskytnutie úveru zo strany bánk**.

Najväčšia časť respondentov zapojených v prieskume (54,3 % SR, 59,3 % EÚ – 28) sa priklonila k názoru, že v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov sa **objem disponibilných finančných zdrojov na poskytnutie úveru zo strany bánk nezmenil**. 13 % predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska v prieskume uviedlo, že v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov sa **objem disponibilných finančných zdrojov na poskytnutie úveru zo strany bánk znížil**, čo je o 4,4 p. b. menej ako u respondentov EÚ – 28. 6,2 % respondentov zo Slovenska a 5,3 % respondentov EÚ – 28 sa nevedelo na uvedenú otázku vyjadriť.

Graf č. 49

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Zmena podmienok dostupnosti úverového financovania – disponibilné obdobie splatnosti úveru?

Tabuľka č. 25

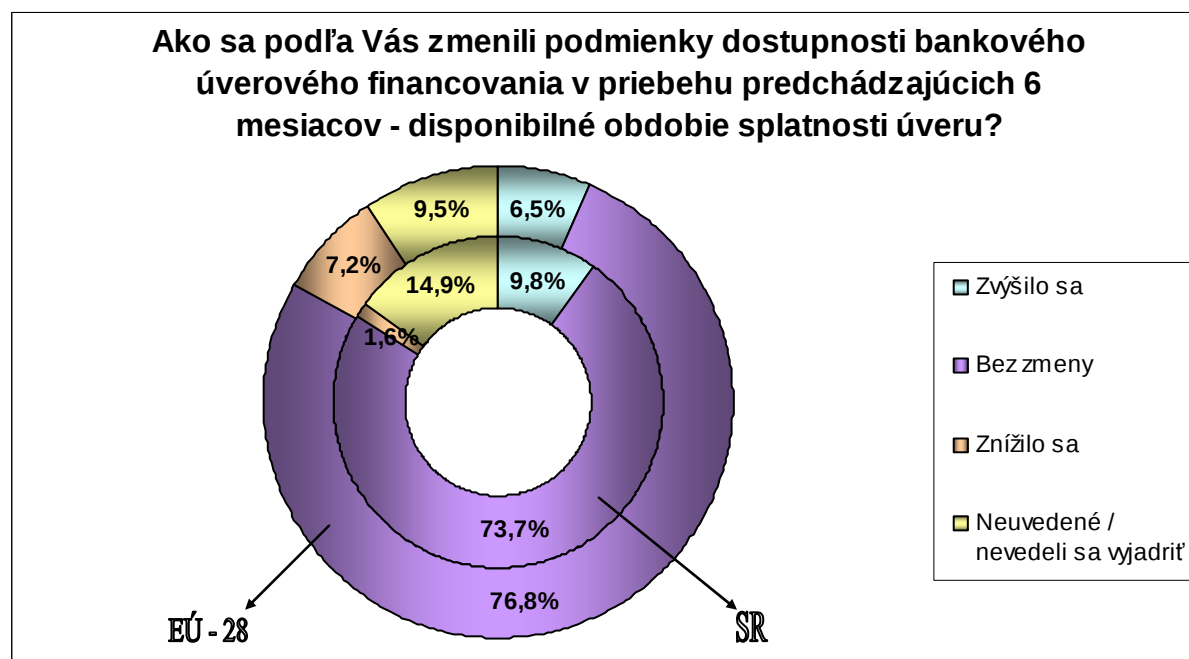
Ako sa podľa Vás zmenili podmienky dostupnosti bankového úverového financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov – disponibilné obdobie splatnosti úveru?	2011		2013	
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Zvýšilo sa	12,0	7,6	9,8	6,5
Bez zmeny	70,2	74,1	73,7	76,7
Znížilo sa	2,7	7,7	1,6	7,2
Neuvedené / nevedeli sa vyjadriť	15,0	10,7	14,9	9,5

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Disponibilné obdobie splatnosti (maturita) úveru sa v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov zvýšilo podľa názoru 9,8 % predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska a 6,5 % predstaviteľov v rámci EÚ – 28.

Väčšina predstaviteľov malých a stredných podnikov zapojených v prieskume deklarovala, že **disponibilné obdobie splatnosti úverov sa v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov nemenilo**, v prípade SR to uviedlo 73,7 % respondentov a 76,7 % respondentov EÚ – 28. Len 1,6 % predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska sa vyjadrilo, že **disponibilné obdobie splatnosti úverov sa v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov znížilo**, čo je o 5,6 p. b. menej ako u respondentov EÚ – 28. 14,9 % respondentov zo Slovenska a 9,5 % respondentov EÚ – 28 sa nevedelo na uvedenú otázku vyjadriť.

Graf č. 50

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Zmena podmienok dostupnosti úverového financovania – požiadavky na zabezpečenie úveru?

Tabuľka č. 26

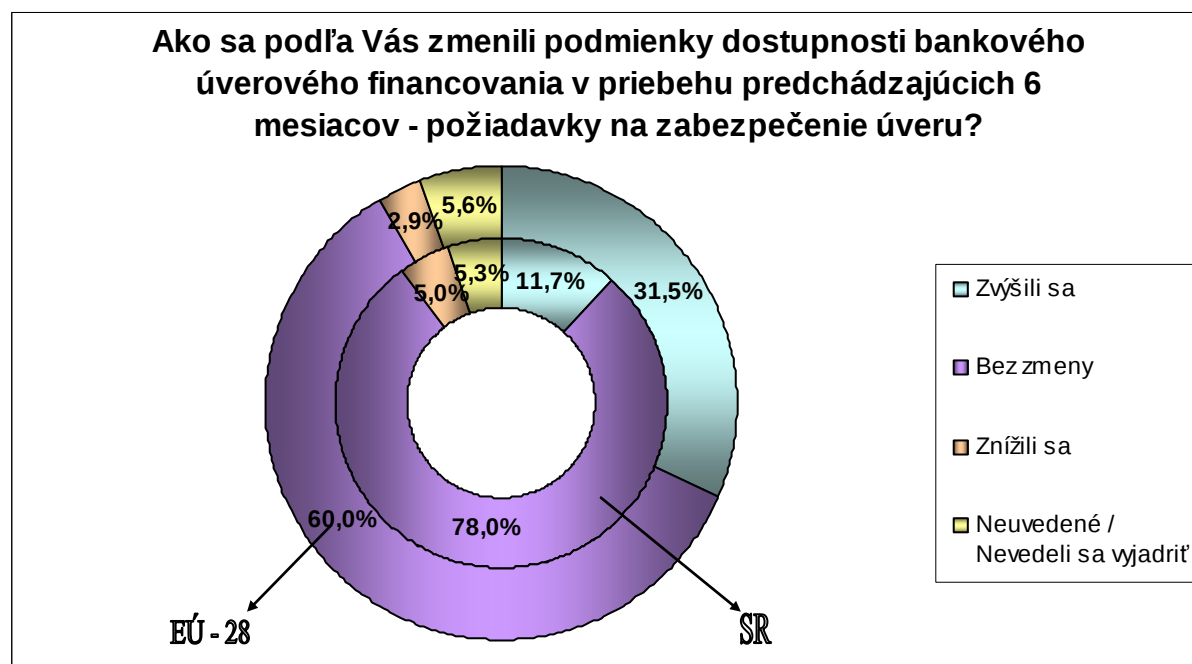
Ako sa podľa Vás zmenili podmienky dostupnosti bankového úverového financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov – požiadavky na zabezpečenie úveru?	2011		2013	
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Zvýšili sa	18,1	33,1	11,7	31,5
Bez zmeny	64,8	55,5	78	60
Znížili sa	6,7	3,4	5	2,9
Neuvedené / nevedeli sa vyjadriť	10,4	8	5,3	5,6

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Zvýšené požiadavky na zabezpečenie bankového úveru pocítilo počas predchádzajúcich 6 mesiacov 11,7 % predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska, čo je však o 19,8 p. b. menej ako u respondentov EÚ – 28 (31,5 %). Oproti roku 2011 pocítilo zvýšené požiadavky na zabezpečenie úveru menej podnikateľov na Slovensku (o 6,4 p. b.), ako aj v rámci EÚ – 28 (1,6 p. b.).

78 % malých a stredných podnikateľov zo Slovenska v prieskume vyjadrilo názor, že **požiadavky na zabezpečenie úveru sa v priebehu 6 mesiacov nemenili**, čo predstavuje o 18 p. b. viac ako u respondentov EÚ – 28. 5 % predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska v prieskume uviedlo, že **požiadavky na zabezpečenie úveru sa v priebehu 6 mesiacov znížili**, čo je o 2,1 p. b. viac ako u respondentov EÚ – 28. 5,3 % respondentov zo Slovenska a 5,6 % respondentov EÚ – 28 sa nevedelo na uvedenú otázku vyjadriť.

Graf č. 51

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

2.4 Vývoj faktorov ovplyvňujúcich dostupnosť externého financovania

Vývoj faktorov ovplyvňujúcich dostupnosť externého financovania - celkové hospodárske podmienky

Tabuľka č. 27

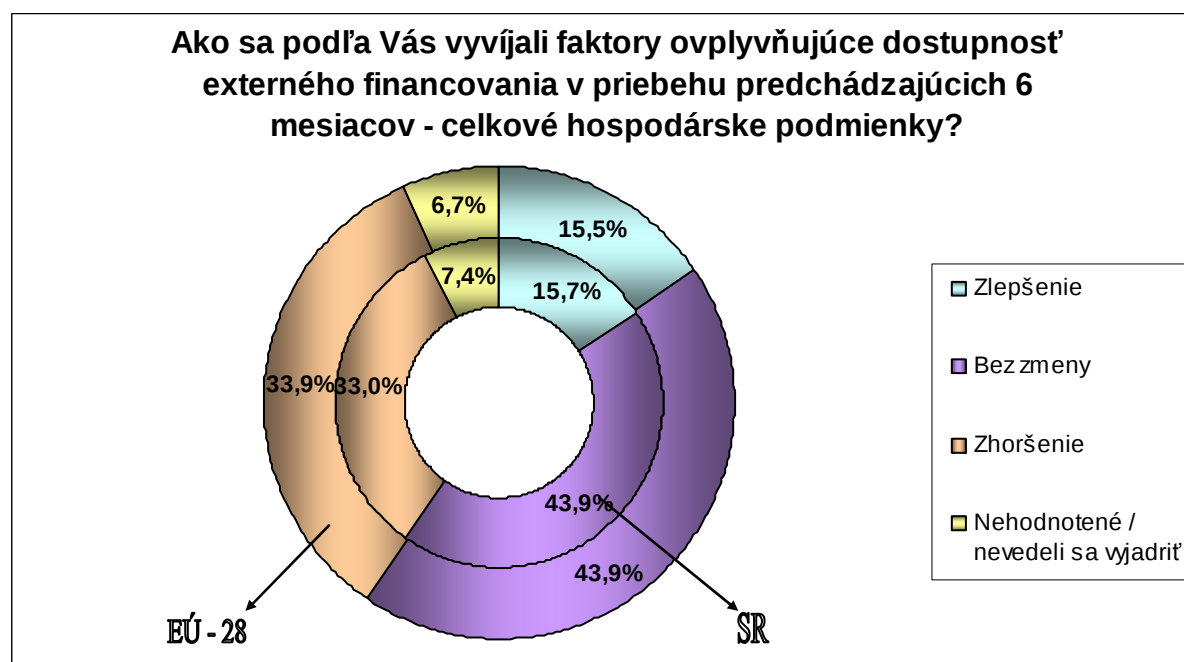
Ako sa podľa Vás vyvíjali faktory ovplyvňujúce dostupnosť externého financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov - celkové hospodárske podmienky?	2011		2013	
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Zlepšenie	17,5	12,3	15,7	15,5
Bez zmeny	46,4	38,5	43,9	43,9
Zhoršenie	32,0	42,5	33,0	33,9
Nehodnotené / nevedeli sa vyjadriť	4,1	6,8	7,4	6,7

Zdroj: Európska komisia 2013: "SMEs' Access to Finance Survey", spracované SBA

Celkové hospodárske podmienky sa v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov **zlepšili** podľa názoru viac ako 15 % respondentov zapojených do prieskumu zo Slovenska ako aj v rámci EÚ – 28.

Celkové hospodárske podmienky na **nezmenili** v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov podľa názoru 43,9 % respondentov zo Slovenska a v rámci EÚ – 28. Jedna tretina predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska (33,0 %) a EÚ – 28 (33,9 %) odpovedala na vyššie uvedenú otázku, že celkové hospodárske podmienky sa v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov **zhoršili**. 7,4 % respondentov zo Slovenska a 6,7 % respondentov v rámci EÚ – 28 sa nevedelo na uvedenú otázku vyjadriť.

Graf č. 52

Zdroj: Európska komisia 2013: "SMEs' Access to Finance Survey", spracované SBA

Vývoj faktorov ovplyvňujúcich dostupnosť externého financovania - prístup k verejnej finančnej podpore (vrátane garancií)

Tabuľka č. 28

Ako sa podľa Vás vyvíjali faktory ovplyvňujúce dostupnosť externého financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov - prístup k verejnej finančnej podpore (vrátane garancií)?	2011		2013	
	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %				
Zlepšenie	3,8	2,8	0,5	4,2
Bez zmeny	31,4	27,0	18,9	28,9
Zhoršenie	12,2	22,3	12,6	17,3
Nie je pre nás relevantné	45,7	43,0	64,3	43,9
Nehodnotené / nevedeli sa vyjadriť	7,0	4,9	3,7	5,7

Zdroj: Európska komisia 2013: "SMEs' Access to Finance Survey", spracované SBA

Takmer žiadny predstaviteľ (0,5 %) malých a stredných podnikov zo Slovenska a 4,2 % respondentov v rámci EÚ – 28 deklarovali názor, že **prístup k verejnej finančnej podpore** (vrátane garancií) sa v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov **zlepšil**.

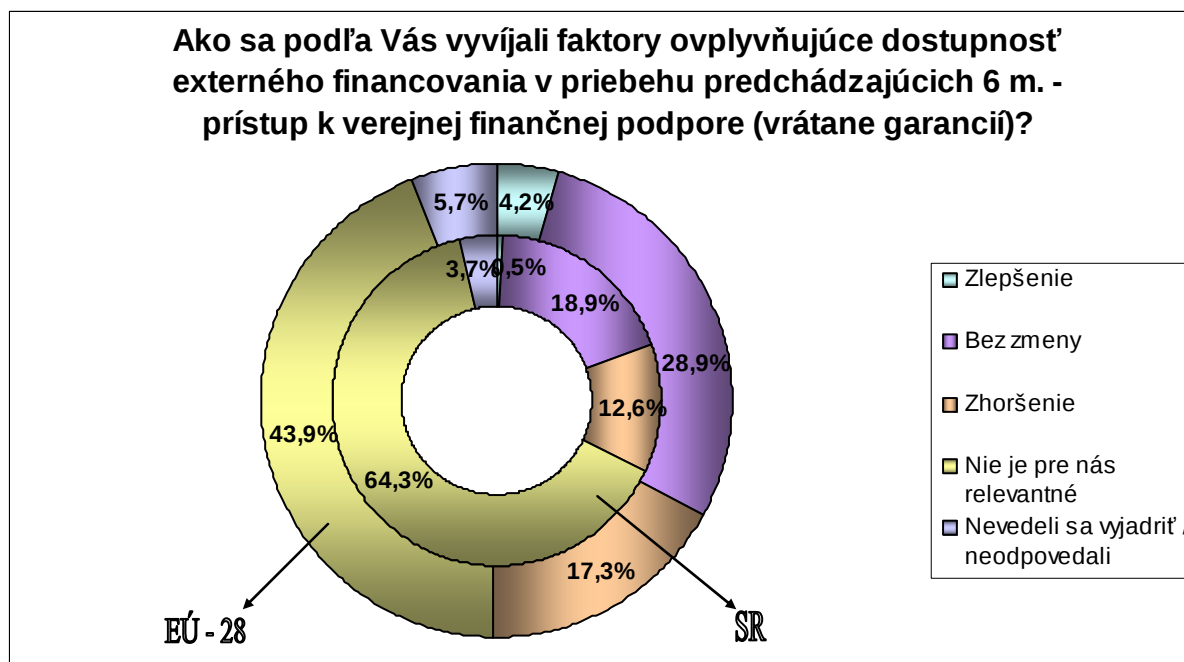
Takmer jedna štvrtina (18,9 %) malých a stredných podnikateľov zo Slovenska a 28,9 % v rámci EÚ – 28 sa vyjadrilo, že prístup k verejnej finančnej podpore (vrátane garancií) sa v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov **nezmenil**.

12,6 % predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska a 17,3 % respondentov v rámci EÚ – 28 naopak na uvedenú otázku odpovedalo, že prístup k verejnej finančnej podpore (vrátane garancií) sa v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov **zhoršil**.

Otázka hodnotiaca prístup k verejnej finančnej podpore **nie je relevantná** podľa názoru 64,3 % respondentov zo Slovenska a 43,9 % respondentov v rámci EÚ – 28.

3,7 % respondentov zo Slovenska a 5,7 % respondentov v rámci EÚ – 28 sa nevedelo na uvedenú otázku vyjadriť.

Graf č. 53

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Vývoj faktorov ovplyvňujúcich dostupnosť externého financovania - ekonomická výkonnosť Vašej firmy

Tabuľka č. 29

Ako sa podľa Vás vyvíjali faktory ovplyvňujúce dostupnosť externého financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov - ekonomická výkonnosť Vašej firmy?	2011		2013	
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Zlepšenie	25,7	20,6	30	21,8
Bez zmeny	48,7	45,6	45,3	49,2
Zhoršenie	22,1	26,3	18,5	22,2
Nehodnotené / nevedeli sa vyjadriť	3,5	7,4	6,2	6,8

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Výkonnosť svojej firmy v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov pozitívnejšie hodnotili respondenti zapojení do prieskumu zo Slovenska ako respondenti v rámci EÚ – 28.

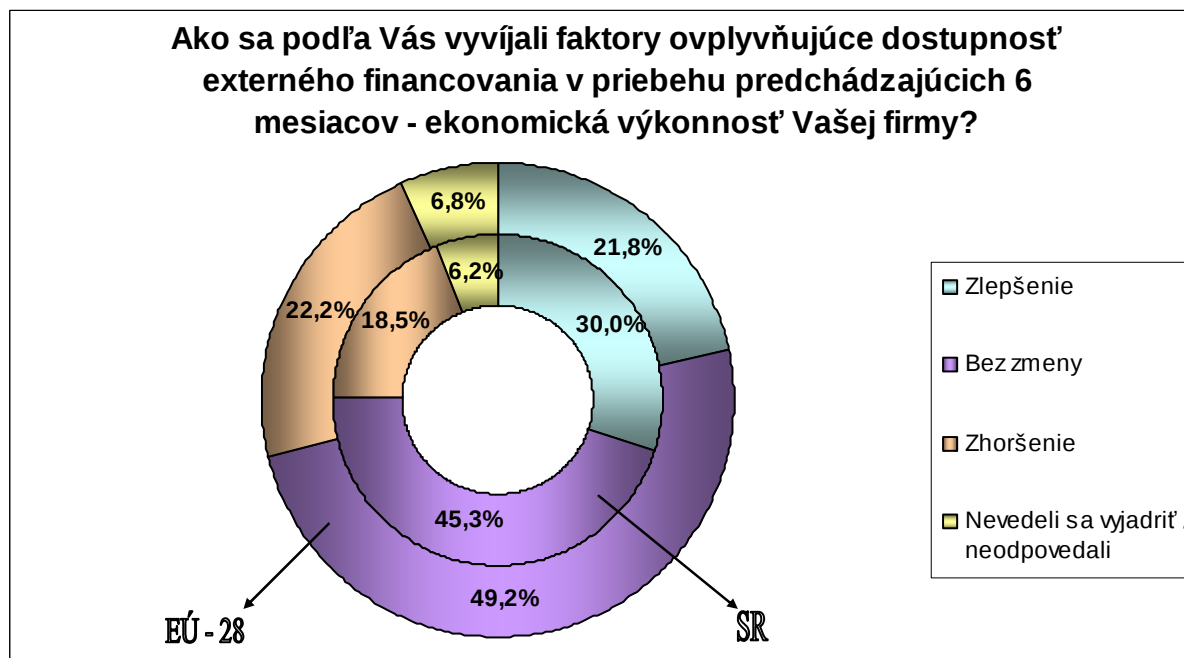
Takmer jedna tretina (30 %) predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska uviedla, že **ekonomická výkonnosť ich firmy** sa v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov **zlepšila**, čo je o 8,2 p. b. viac ako u respondentov v rámci EÚ – 28 (21,8 %).

45,3 % respondentov zo Slovenska deklarovalo názor, že ekonomická výkonnosť ich firmy sa v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov **nezmenila**, čo je o 3,9 p. b. menej ako u respondentov EÚ – 28 (49,2 %).

Zhoršenie ekonomickej výkonnosti firmy v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov v prieskume deklarovalo 18,5 % respondentov SR a 22,2 % respondentov v rámci EÚ – 28.

6,2 % respondentov zo Slovenska a 6,8 % respondentov v rámci EÚ – 28 sa nevedelo na uvedenú otázku vyjadriť.

Graf č. 54

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Vývoj faktorov ovplyvňujúcich dostupnosť externého financovania - ochota bánk poskytovať bankové úvery

Tabuľka č. 30

Ako sa podľa Vás vyvíjali faktory ovplyvňujúce dostupnosť externého financovania v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov - ochota bánk poskytovať bankové úvery?	2011		2013	
	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %				
Zlepšenie	17,6	12,8	22,9	13,9
Bez zmeny	38,1	32,8	31,6	34,8
Zhoršenie	14,4	27,1	9,6	24,6
Nie je pre nás relevantné	25,3	21,7	33,5	21,1
Nevedeli sa vyjadriť / neodpovedali	4,6	5,6	2,4	5,5

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

K zlepšeniu situácie v oblasti ochoty bánk poskytovať bankové úvery v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov došlo podľa názoru 22,9 % predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska a 13,9 % respondentov v rámci krajín EÚ – 28. Oproti roku 2011 sa

zvýšil počet respondentov, ktorí deklarovali zlepšenie situácie v oblasti ochoty bánk poskytovať bankové úvery tak na Slovensku (o 5,3 p. b.), ako aj v rámci EÚ – 28 (o 1,1 p. b.).

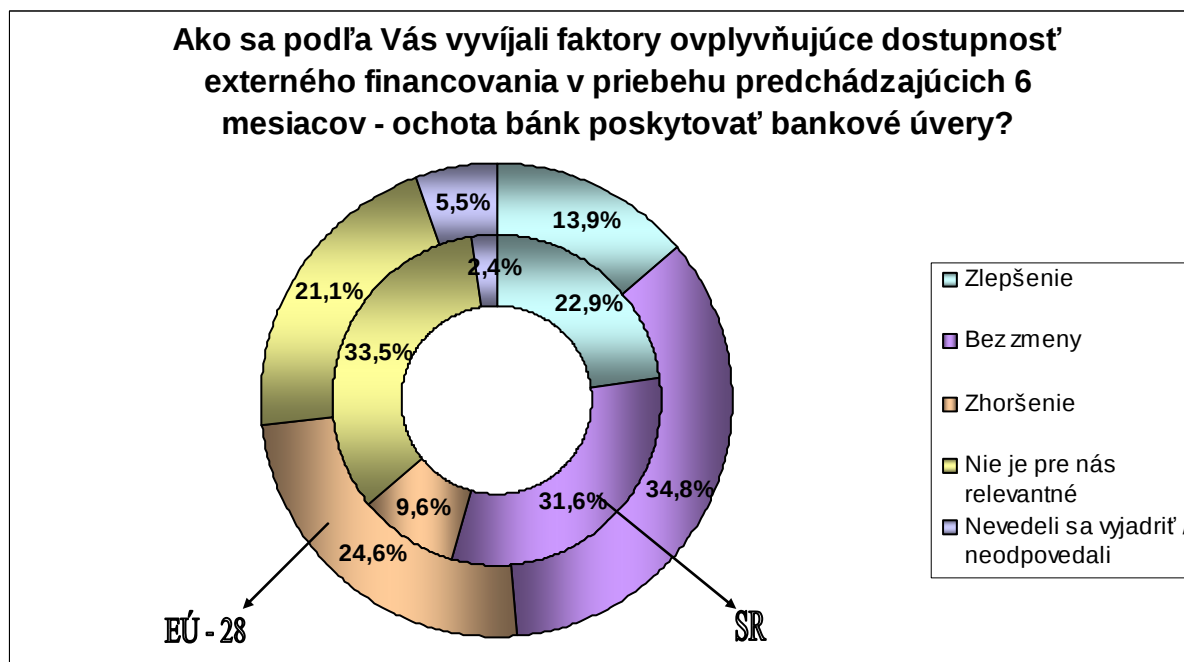
Ochota bánk poskytovať podnikateľským subjektom úverové zdroje sa v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov **nezmenila** podľa názoru 31,6 % malých a stredných podnikateľov zo Slovenska a 34,8 % respondentov v rámci EÚ – 28.

Zhoršenie situácie v oblasti ochoty bánk poskytovať úverové zdroje v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov pocítilo podľa výsledkov prieskumu len 9,6 % respondentov zo Slovenska, zatiaľ čo v rámci krajín EÚ – 28 uvedené deklarovala takmer jedna štvrtina podnikateľov (24,6 %).

Otázka hodnotiaca ochotu bánk poskytovať úverové zdroje **nie je relevantná** podľa názoru 33,5 % respondentov zo Slovenska a 21,1 % respondentov v rámci EÚ – 28.

2,4 % respondentov zo Slovenska a 5,5 % respondentov v rámci EÚ – 28 sa nevedelo na uvedenú otázku vyjadriť.

Graf č. 55

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

2.5 Výška, poskytovateľ a účel použitia poslednej získanej pôžičky

Výška poslednej získanej pôžičky

Tabuľka č. 31

Aká bola výška poslednej pôžičky, ktorú Vaša firma získala v priebehu predchádzajúcich 2 rokov?	2011		2013	
	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %				
Nemali sme žiadnu pôžičku	42,4	47,7	41,6	47,7
Menej ako 25 000 Eur	13,6	11,6	16	11,2
Od 25 000 Eur do 99 999 Eur	12,1	15,9	16,4	15
Od 100 000 Eur do 1 mil. Eur	22,1	16,8	18,2	17,9
Viac ako 1 mil. Eur	7,4	5,9	7,2	6
Neuvedené / Nevedeli sa vyjadriť	2,4	2,1	0,6	2,2

Zdroj: Európska komisia 2013: "SMEs' Access to Finance Survey", spracované SBA

V priebehu predchádzajúcich 2 rokov **nevyužilo žiadnu pôžičku** ako externý zdroj financovania svojej podnikateľskej činnosti 41,6 % (v roku 2011 42,4 %) malých a stredných podnikateľov zo Slovenska a 47,7 % podnikateľov v rámci EÚ – 28.

Pôžičku vo výške **menej ako 25 000 Eur** využilo v priebehu predchádzajúcich 2 rokov 16 % malých a stredných podnikateľov zo Slovenska, čo je o 4,8 p. b. viac ako u respondentov v rámci EÚ – 28.

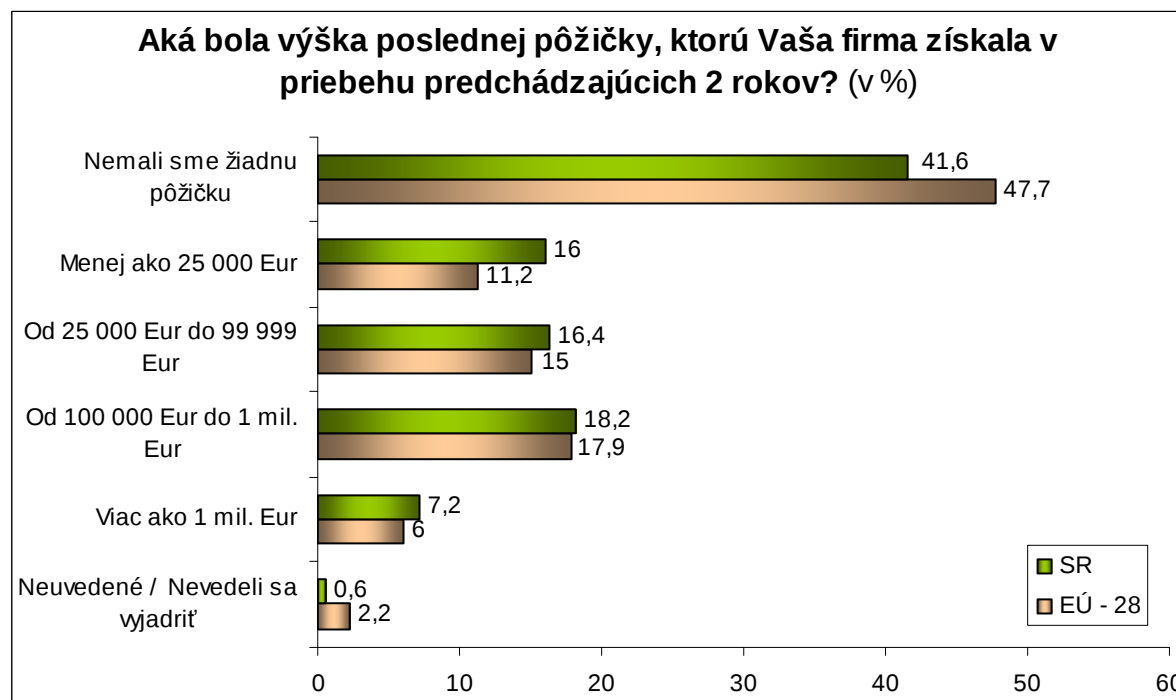
Pôžičku vo výške **od 25 000 Eur do 99 999 Eur** využilo v priebehu predchádzajúcich 2 rokov 16,4 % malých a stredných podnikateľov zo Slovenska a 15 % podnikateľov v rámci EÚ – 28.

18,2 % malých a stredných podnikateľov na Slovensku a 17,9 % v rámci EÚ – 28 využilo podľa výsledkov prieskumu v priebehu predchádzajúcich 2 rokov pôžičku vo výške **od 100 000 Eur do 1 mil. Eur**.

Pôžičku vo výške **viac ako 1 mil. Eur** využilo v priebehu predchádzajúcich 2 rokov 7,2 % malých a stredných podnikateľov zo Slovenska a 6 % podnikateľov v rámci EÚ – 28.

0,6 % respondentov zo Slovenska a 2,2 % respondentov v rámci EU – 28 sa nevedelo na uvedenú otázku vyjadriť.

Graf č. 56

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Poskytovateľ poslednej získanej pôžičky

Tabuľka č. 32

Kto poskytol Vašej firme poslednú pôžičku?	2011		2013	
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Banka	89,5	86,8	88,6	84,7
Súkromná osoba - rodina, priatelia	3,1	4,2	2,5	5,4
Ostatné zdroje (napr.: úver z verejnej inštitúcie)	6,4	8,8	8,9	9,3
Nevedeli sa vyjadriť / neodpovedali	1,0	0,2	0,0	0,6

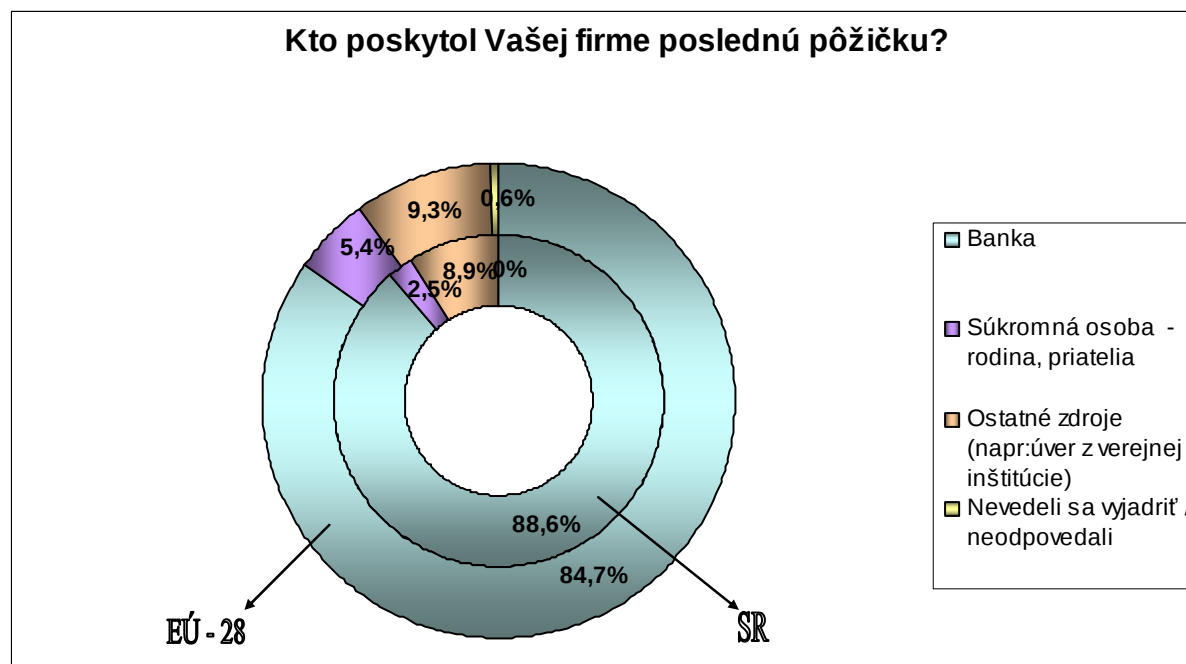
Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Takmer deväť z desiatich (88,6 %) malých a stredných podnikateľov zo Slovenska, ktorí získali v posledných dvoch rokoch pôžičku, ju **získali z bankovej inštitúcie**, čo je o 3,9 p. b. viac ako u respondentov v rámci EÚ – 28.

Rodinný príslušník alebo priateľ bol poskytovateľom poslednej pôžičky podľa vyjadrenia 2,5 % dopytovaných respondentov zo Slovenska a 5,4 % respondentov v rámci EÚ – 28.

Z ostatných zdrojov (napr.: úver z verejnej inštitúcie) získali poslednú pôžičku podľa výsledkov prieskumu 8,9 % malých a stredných podnikateľov zo Slovenska a 9,3 % podnikateľov v rámci EÚ – 28.

Graf č. 57

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Účel použitia poslednej získanej pôžičky

Tabuľka č. 33

Na aký účel ste použili poslednú získanú pôžičku?	2011		2013	
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Prevádzkový kapitál	61,4	45,6	52,1	43,3
Nákup pôdy, budov, strojov alebo vozidiel	33,5	43,6	37,9	44,3
Podpora predaja	8,4	3,1	7,9	1,8
Vývoj a výskum, duševné vlastníctvo	2,1	4,6	2,7	3,7
Kúpa iného podniku	0	4	1,1	3,7
Školenie zamestnancov	1,7	2,6	1	1,5
Iné	10,6	13	8,6	12,2
Neuvedené	0	0,1	0	0,3

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Viac ako polovica (52,1 %) malých a stredných podnikateľov zo Slovenska **využila získanú pôžičku ako prevádzkový kapitál**, čo bolo až o 8,8 p. b. viac ako u respondentov v rámci EÚ – 28.

Finančné prostriedky získané prostredníctvom poslednej pôžičky využilo 37,9 % malých a stredných podnikov zo Slovenska na **nákup pôdy, budov, strojov alebo vozidiel**, pričom v rámci EÚ – 28 uvedený podiel respondentov dosiahol 44,3 %.

7,9 % predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska v prieskume uviedlo, že poslednú získanú pôžičku využilo na **podporu predaja svojich produktov**, čo je štvornásobne viac ako v rámci EÚ – 28 (1,8 %).

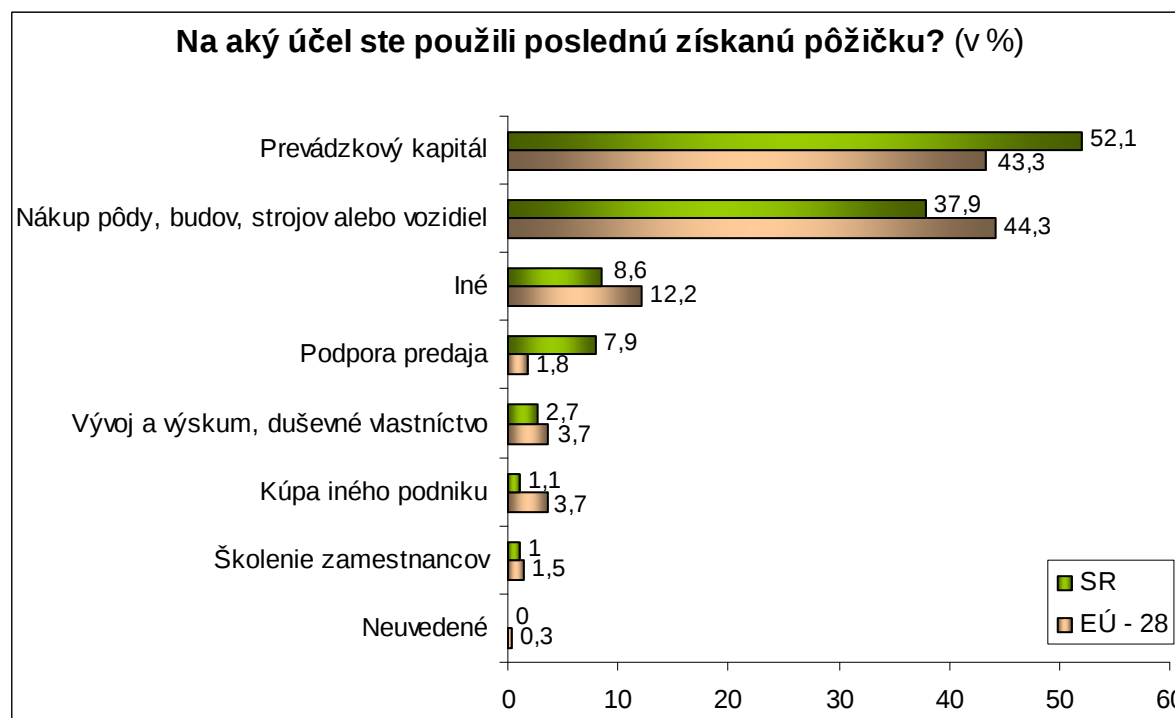
Na **podporu vedecko-výskumných aktivít a ochranu duševného vlastníctva** využilo poslednú získanú pôžičku len 2,7 % malých a stredných podnikov zo Slovenska a 3,7 % v rámci EÚ – 28.

Kúpu iného podniku ako účel použitia poslednej získanej pôžičky uviedlo 1,1 % respondentov zo Slovenska a 3,7 % respondentov v rámci EÚ – 28.

1 % respondentov zo Slovenska a 1,5 % respondentov v rámci EÚ – 28 využilo poslednú získanú pôžičku **na vzdelávanie svojich zamestnancov**.

Na **iný účel** využilo poslednú získanú pôžičku 8,6 % predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska a 12,2 % v rámci EÚ – 28.

Graf č. 58

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

2.6 Očakávania podnikateľov v oblasti využívania externých zdrojov financovania

Očakávania podnikateľov pri žiadaní o bankový úver

Tabuľka č. 34

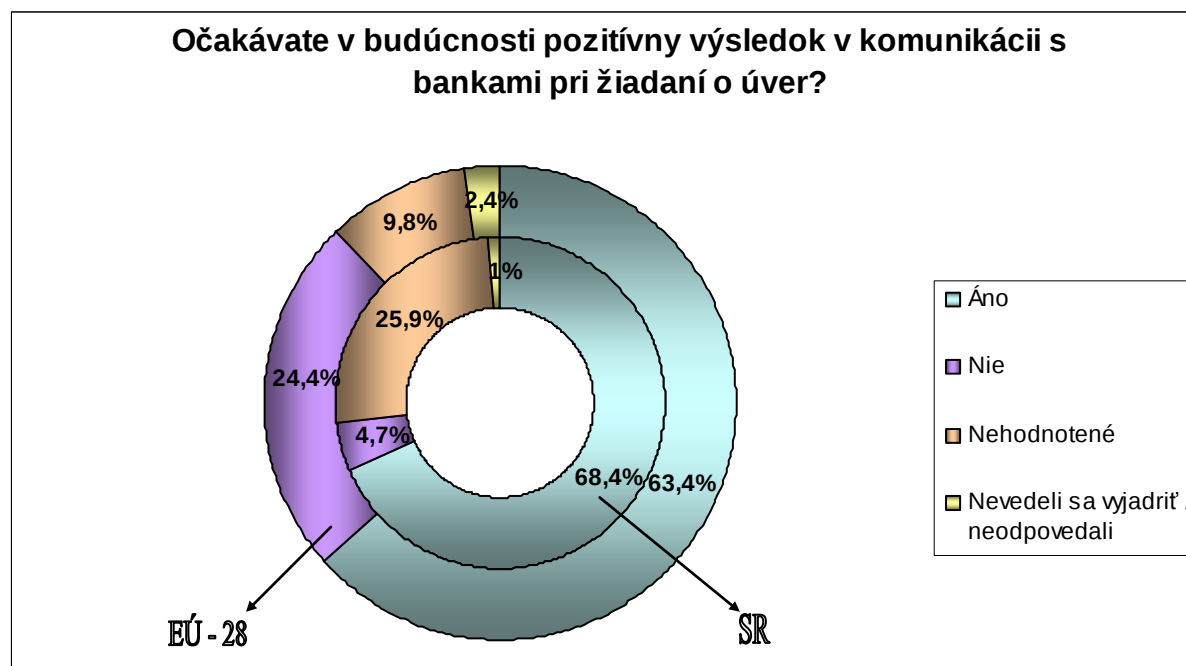
Očakávate v budúcnosti pozitívny výsledok v komunikácii s bankami pri žiadaní o úver?	2011		2013	
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Áno	70,5	63,1	68,4	63,4
Nie	5,9	24,8	4,7	24,4
Nehodnotené	22,0	10,3	25,9	9,8
Nevedeli sa vyjadriť / neodpovedali	1,6	1,9	1,0	2,4

Zdroj: Európska komisia 2013: "SMEs' Access to Finance Survey", spracované SBA

Predstavitelia malých a stredných podnikov zo Slovenska majú mierne pozitívnejšie očakávania do budúcnosti pri žiadaní o bankový úver ako podnikatelia v rámci EÚ – 28. Viac ako dve tretiny (68,4 %) respondentov zapojených do prieskumu zo Slovenska **očakáva pozitívny výsledok** v komunikácii s bankami pri žiadaní o úver, čo je o 5 p. b. viac ako u respondentov v rámci EÚ – 28.

Naopak, **negatívny výsledok** v komunikácii s bankami pri žiadaní o úver očakáva 4,7 % respondentov zo Slovenska, čo je až o 19,7 p. b. menej ako u respondentov EÚ – 28. Uvedenú otázku nehodnotilo 25,9 % respondentov zo Slovenska a 9,8 % respondentov v rámci EÚ – 28. 1 % respondentov zo Slovenska a 2,4 % respondentov v rámci EÚ – 28 sa nevedelo na uvedenú otázku vyjadriť.

Graf č. 59

Zdroj: Európska komisia 2013: "SMEs' Access to Finance Survey", spracované SBA

Očakávania podnikateľov pri získavaní kapitálového financovania

Tabuľka č. 35

Očakávate v budúcnosti pozitívny výsledok v komunikácii s equity investormi / firmami poskytujúcimi kapitálové financovanie?	2011		2013	
	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %				
Áno	6,8	16,1	5,5	14,5
Nie	15,4	21,9	3,8	18,9
Nehodnotené	75,6	60,0	88,1	63,4
Nevedeli sa vyjadriť / neodpovedali	2,2	2,0	2,6	3,2

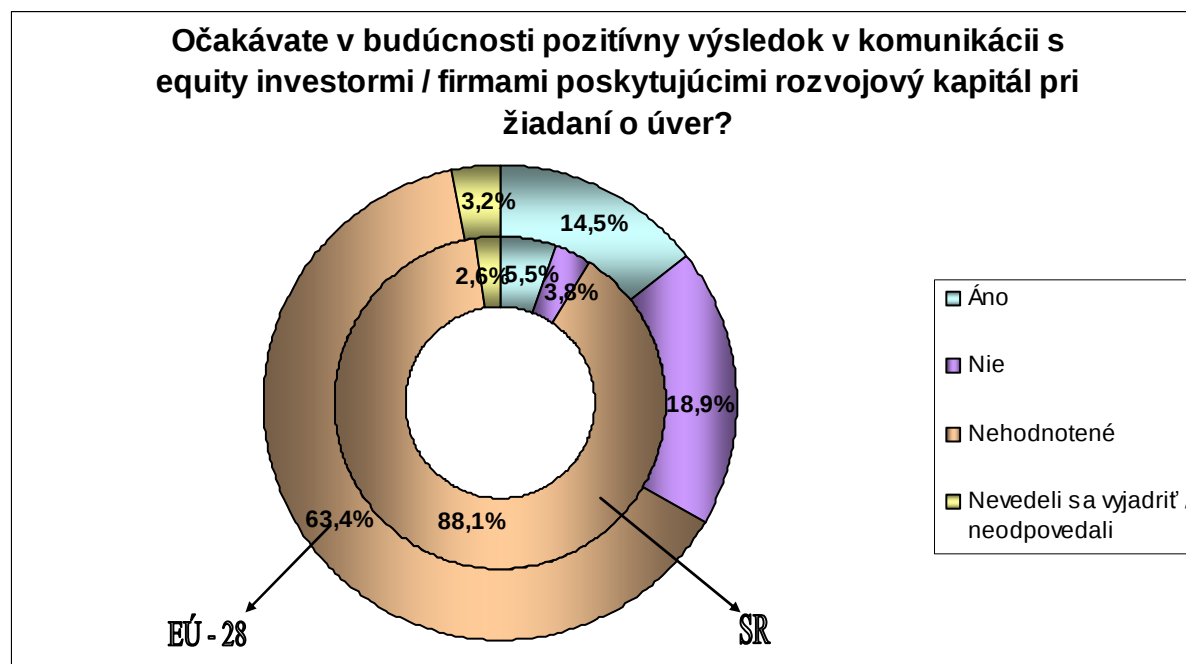
Zdroj: Európska komisia 2013: "SMEs' Access to Finance Survey", spracované SBA

Len 5,5 % predstaviteľov malých a stredných podnikov na Slovensku podľa výsledkov prieskumu **očakáva v budúcnosti pozitívny výsledok v komunikácii s equity investormi / firmami poskytujúcimi kapitálové financovanie**, čo je však o 9,0 p. b. menej ako u respondentov v rámci EÚ – 28.

3,8 % malých a stredných podnikateľov zo Slovenska a 18,9 % v rámci EÚ – 28 **neočakáva pozitívny výsledok komunikácii s equity investormi / firmami poskytujúcimi kapitálové financovanie**.

Uvedenú otázku nehodnotilo 88,1 % respondentov zo Slovenska a 63,4 % v rámci EÚ – 28. 2,6 % respondentov zo Slovenska a 3,2 % respondentov v rámci EÚ – 28 sa nevedelo na uvedenú otázku vyjadriť.

Graf č. 60

Zdroj: Európska komisia 2013: "SMEs' Access to Finance Survey", spracované SBA

Preferované zdroje externého financovania

Tabuľka č. 36

Aké zdroje externého financovania preferujete na zabezpečenie budúceho rozvoja Vašej firmy?	2011		2013	
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Bankový úver	75,3	63,3	74,4	67,2
Pôžičky z iných zdrojov (obchodné úvery, pôžička od spoločníkov, z verejných zdrojov, atď.)	9,9	14,0	8,9	12,6
Kapitálové financovanie (zahŕňa poskytnutie rozvojového kapitálu, Business angels)	2,1	6,8	0,6	4,7
Podriadené úvery, združené úvery alebo podobné finančné nástroje	1,6	3,1	1	2,7
Iné	5,6	5,7	8,4	6,3
Neuvedené	0	2,3	0	0
Nevedeli sa vyjadriť / neodpovedali	5,5	4,9	6,6	6,5

Zdroj: Európska komisia 2013: "SMEs' Access to Finance Survey", spracované SBA

Bankové úvery zostávajú najpreferovanejším zdrojom externého financovania do budúcnosti na Slovensku, ako aj v rámci EÚ – 28. Takmer tri štvrtiny (74,4 %) malých a stredných podnikateľov zo Slovenska preferuje na zabezpečenie budúceho rozvoja svojej firmy **využitie bankových úverov**, čo je o 7,2 p. b. viac ako u respondentov v rámci EÚ – 28.

Pôžičky z iných zdrojov (obchodné úvery, pôžička od spoločníkov, z verejných zdrojov, atď.) plánuje v budúcnosti využiť 8,9 % malých a stredných podnikateľov zo Slovenska a 12,6 % podnikateľov v rámci EÚ – 28.

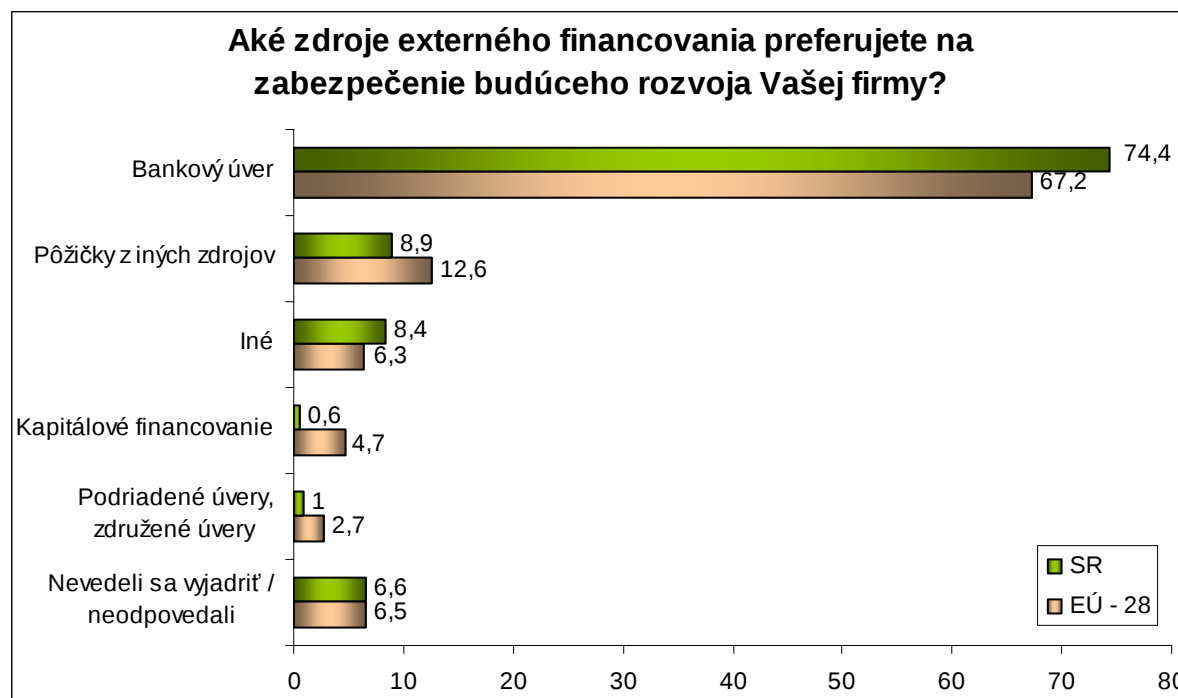
Kapitálové financovanie (zahŕňa poskytnutie rozvojového kapitálu, Business angels) plánuje na Slovensku v budúcnosti využiť len 0,6 % (v roku 2011 2,1 %) malých a stredných podnikateľov, pričom v rámci EÚ – 28 využitie kapitálového financovania deklarovalo 4,7 % podnikateľov.

1 % respondentov zo Slovenska v prieskume uviedlo, že v budúcnosti plánuje využiť **podriadené úvery, združené úvery alebo podobné finančné nástroje**, čo je 1,7 p. b. menej ako u respondentov EÚ – 28.

Iné zdroje externého financovania plánuje v budúcnosti využiť 8,4 % predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska a 6,3 % v rámci EÚ – 28.

6,6 % respondentov zo Slovenska a 6,5 % v rámci EÚ – 28 sa nevedelo na uvedenú otázku vyjadriť.

Graf č. 61

Zdroj: Európska komisia 2013: "SMEs' Access to Finance Survey", spracované SBA

Predpokladaná výška plánovanej pôžičky

Tabuľka č. 37

Aká bude predpokladaná výška pôžičky, ktorú plánujete získať?	2011		2013	
	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %				
Menej ako 25 000 Eur	17,0	15,6	19,8	15,0
Od 25 000 Eur do 99 999 Eur	22,8	25,8	28,0	23,6
Od 100 000 Eur do 1 mil. Eur	25,3	28,5	23,0	31,6
Viac ako 1 mil. Eur	10,1	10,8	5,4	10,7
Neuvedené / nevedeli sa vyjadriť	24,8	19,3	23,7	19,1

Zdroj: Európska komisia 2013: "SMEs' Access to Finance Survey", spracované SBA

Pôžičku vo výške **menej ako 25 000 Eur** plánuje v budúcnosti využiť takmer jedna pätina (19,8 %) malých a stredných podnikateľov zo Slovenska (z respondentov, ktorí plánujú v budúcnosti využiť bankový úver alebo pôžičku z iných zdrojov), čo je o 4,8 p. b. viac ako u respondentov EÚ – 28.

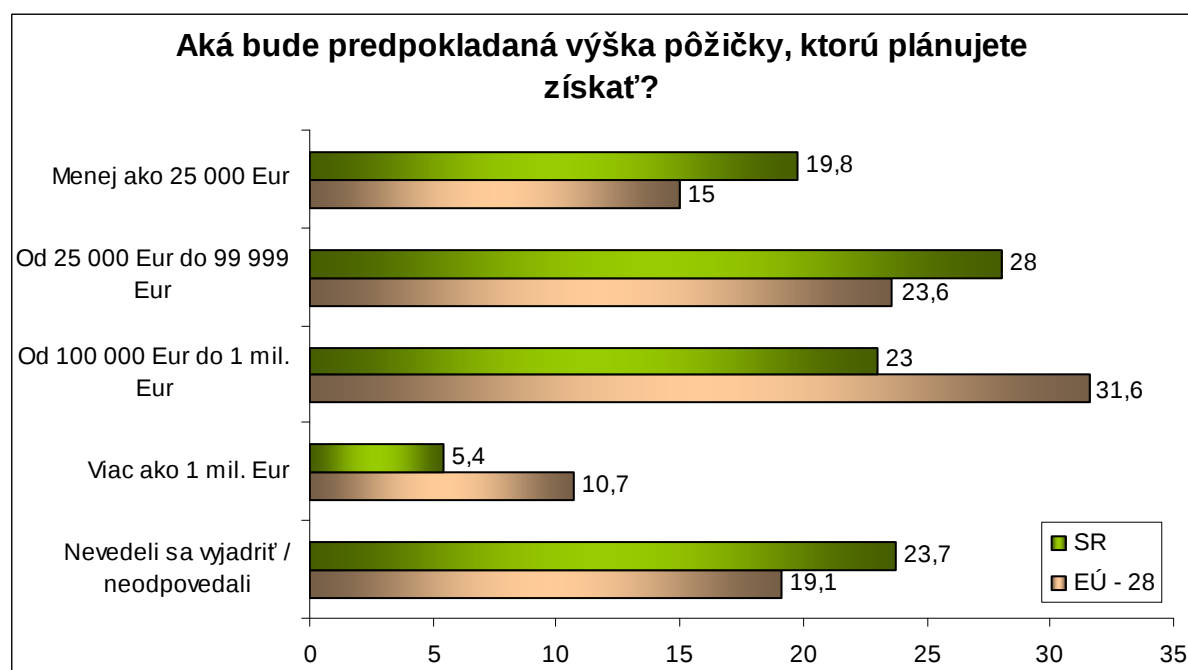
Pôžičku vo výške **od 25 000 Eur do 99 999 Eur** plánuje v budúcnosti využiť 28,0 % malých a stredných podnikateľov zo Slovenska, čo je o 4,4 p. b. viac ako u respondentov v rámci EÚ – 28.

Takmer jedna štvrtina (23,0 %) malých a stredných podnikateľov na Slovensku a 31,6 % v rámci EÚ – 28 plánuje v budúcnosti využiť pôžičku vo výške **od 100 000 Eur do 1 mil. Eur**.

Pôžičku vo výške **viac ako 1 mil. Eur** plánuje v budúcnosti využiť 5,4 % malých a stredných podnikateľov zo Slovenska, čo je o polovicu menej ako u respondentov v rámci EÚ – 28 (10,7 %).

23,7 % respondentov zo Slovenska a 19,1 % respondentov v rámci EÚ – 28 nevedelo identifikovať predpokladanú výšku pôžičky.

Graf č. 62

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Limitujúce faktory pri získavaní externého financovania

Tabuľka č. 38

Čo považujete za najviac limitujúci faktor pri získavaní bankových úverov v budúcnosti?	2011		2013	
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Bez prekážok	41,4	35,4	48	36,4
Príliš vysoké úrokové miery	18,2	19,5	19,1	18,8
Nepostačujúce zabezpečenie a garancie	19,5	21,7	17,7	19,6
Celková nedostupnosť externého financovania	3,1	6,1	3,7	7,7
Znížená kontrola nad firmou	2,9	2,7	1,1	2,7
Iné	10,4	9,9	5,9	9,2
Nevedeli sa vyjadriť / neodpovedali	4,6	4,8	4,5	5,6

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Takmer polovica opýtaných zo Slovenska (48 %) a 36,4 % v rámci EÚ – 28 nevedelo identifikovať **žiadne prekážky**, ktoré by v budúcnosti mohli limitovať prístup malých a stredných podnikov k bankového úverového financovaniu.

Príliš vysoké úrokové miery považuje za najviac limitujúci faktor pri získavaní bankových úverov v budúcnosti približne 19 % predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska a v rámci EÚ – 28.

17,7 % malých a stredných podnikateľov zo Slovenska považuje **nepostačujúce zabezpečenie a garancie** za najviac limitujúci faktor pri získavaní bankových úverov v budúcnosti, čo je o 1,9 p. b. menej ako u respondentov EÚ – 28.

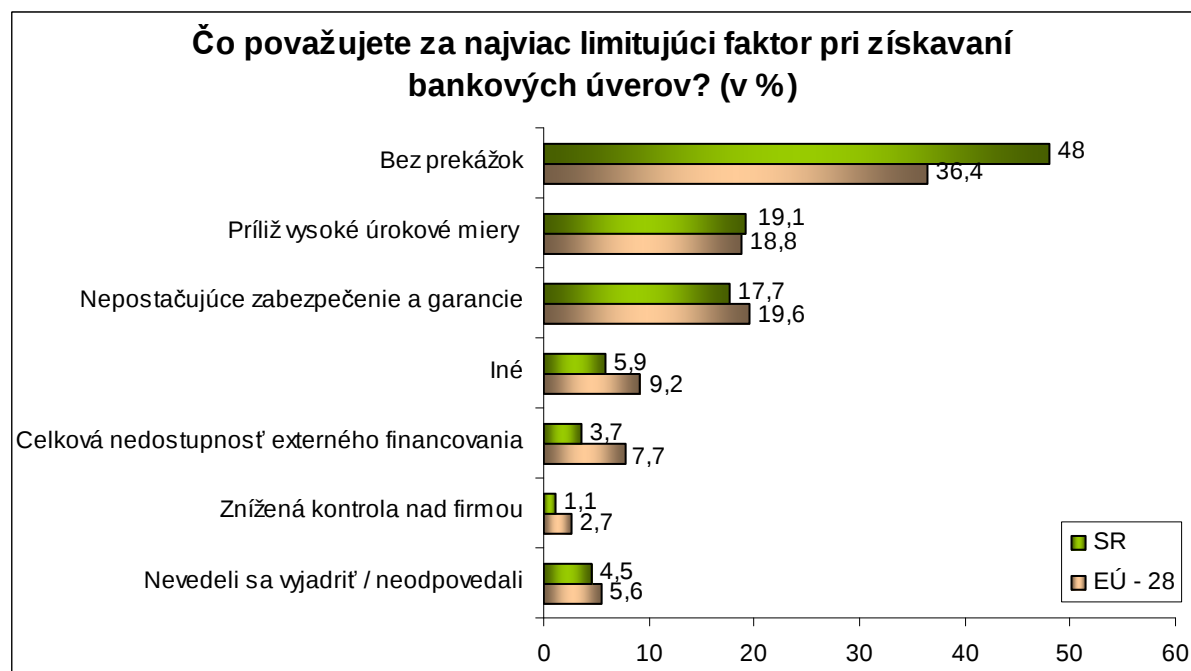
Celkovú nedostupnosť externého financovania považuje za najviac limitujúci faktor 3,7 % predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska a 7,7 % v rámci EÚ – 28.

Znížená kontrola nad firmou limituje pri získavaní bankového úverového financovania 1,1 % malých a stredných podnikateľov zo Slovenska a 2,7 % v rámci krajín EÚ – 28.

Iné faktory, ktoré ovplyvňujú dostupnosť bankového úverového financovania deklarovalo 5,9 % opýtaných respondentov prieskumu zo Slovenska a 9,2 % v rámci EÚ – 28.

4,5 % respondentov zo Slovenska a 5,6 % respondentov EÚ – 28 sa nevedelo na uvedenú otázku vyjadriť.

Graf č. 63

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Očakávaný vývoj v oblasti dostupnosti bankových úverov

Tabuľka č. 39

Aký predpokladáte vývoj v oblasti dostupnosti bankových úverov v priebehu nasledujúcich 6 mesiacov?	2011		2013	
	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %				
Zlepšená dostupnosť	13,7	11,4	16,6	14
Nezmenená dostupnosť	41,1	46,6	39,1	49,5
Zhoršená dostupnosť	9,9	14,3	5,2	10,9
Nie je pre nás relevantné	33,9	24,8	38,4	22,9
Neuvedené	1,4	2,8	0,7	2,7

Zdroj: Európska komisia 2013: "SMEs' Access to Finance Survey", spracované SBA

Zlepšenú dostupnosť bankových úverov v budúcnosti predpokladá 16,6 % predstaviteľov malých a stredných podnikateľov zo Slovenska a 14 % v rámci EÚ – 28. Vývoj oproti roku 2011 je sprevádzaný rastom podielu respondentov zo Slovenska (rast o 2,9 p. b.) i v rámci EÚ – 28 (rast o 2,6 p. b.), ktorí predpokladali zlepšenú dostupnosť bankových úverov.

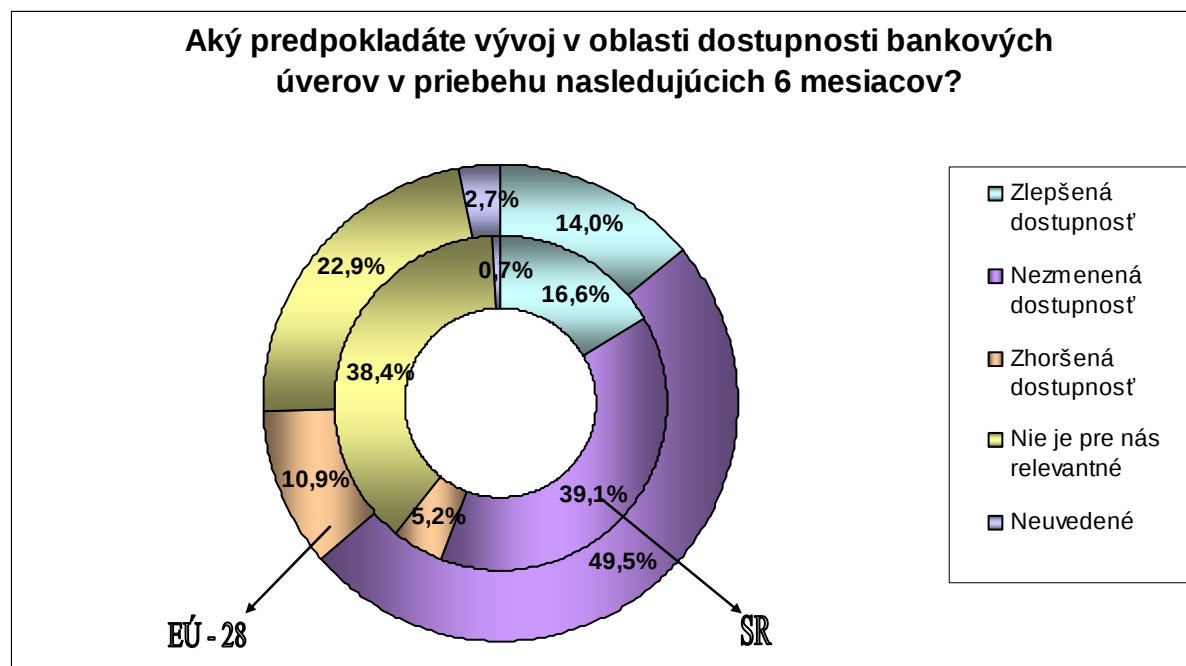
39,1 % zástupcov malých a stredných podnikov zo Slovenska a takmer polovica respondentov v rámci EÚ – 28 očakáva v budúcnosti **nezmenený charakter dostupnosti financovania** bankových úverov. Oproti roku 2011 poklesol podiel respondentov zo Slovenska (pokles o 2 p. b.) a naopak vzrástol podiel respondentov v rámci EÚ – 28 (rast o 2,9 p. b.), ktorí očakávajú nezmenenú dostupnosť bankových úverov.

Zhoršenú dostupnosť bankových úverov očakáva 5,2 % respondentov zo Slovenska (oproti roku 2011 pokles o 4,7 p. b.) a približne každý deviaty respondent z EÚ – 28 (oproti roku 2011 pokles o 3,4 p. b.).

Vyššie uvedená otázka **nie je relevantná** podľa názoru 38,4 % predstaviteľov malých a stredných podnikateľov zo Slovenska (rast oproti roku 2011 o 4,5 p. b.) a 22,9 % v rámci EÚ – 28 (pokles oproti roku 2011 o 1,9 p. b.).

0,7 % respondentov zo Slovenska a 2,7 % respondentov EÚ-27 sa nevedelo na uvedenú otázku vyjadriť.

Graf č. 64

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

Očakávaný vývoj v oblasti dostupnosti kapitálového financovania

Tabuľka č. 40

Aký predpokladáte vývoj v oblasti dostupnosti kapitálového financovania v priebehu nasledujúcich 6 mesiacov?	2011		2013	
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Zlepšená dostupnosť	1,2	4,5	0,0	3,8
Nezmenená dostupnosť	14,8	22,3	9,8	20,7
Zhoršená dostupnosť	2,4	3,2	1,1	2,2
Nie je pre nás relevantné	80,6	68,0	89,1	71,3
Neuvedené	1,0	2,0	0,0	2,0

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

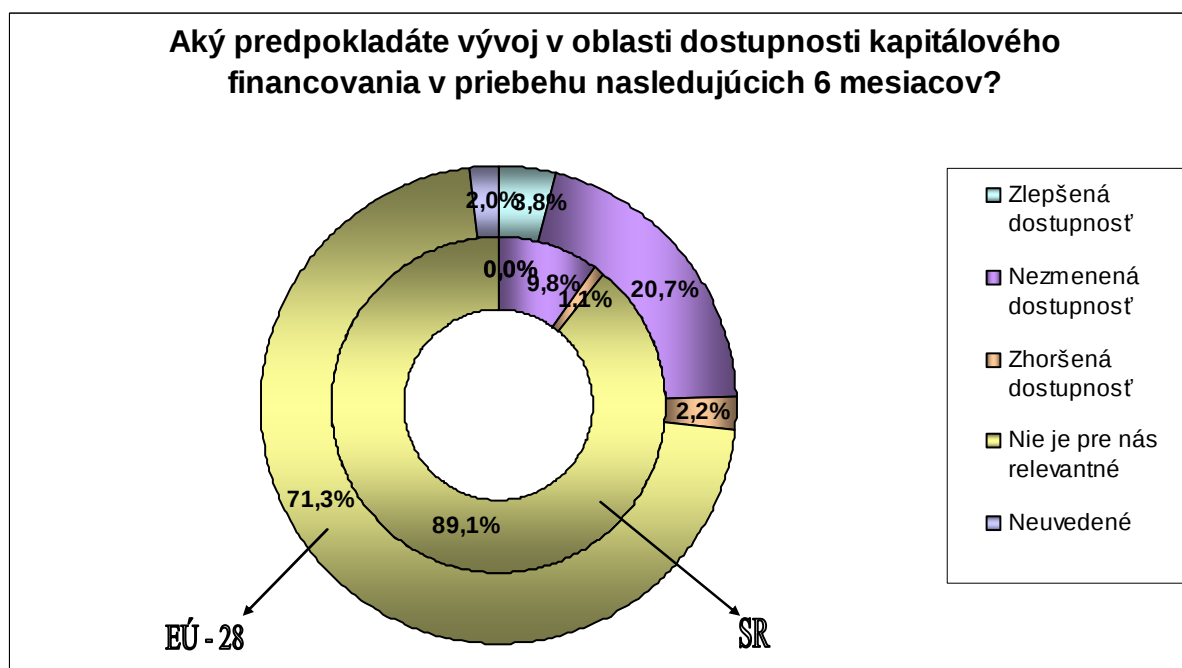
Zlepšenú dostupnosť kapitálového financovania v budúcnosti neočakáva ani jeden z predstaviteľov malých a stredných podnikateľov zo Slovenska. V prípade malých a stredných podnikateľov v rámci EÚ – 28 očakáva zlepšenú dostupnosť kapitálového financovania 3,8 % oslovených. Oproti roku 2011 sa znížil podiel odpovedí na danú otázku o 1,2 p. b. v rámci slovenských MSP a o 0,7 p. b. v rámci respondentov z EÚ – 28.

9,8 % respondentov zo Slovenska a 20,7 % respondentov v rámci EÚ – 28 si myslí, že sa **nezmení dostupnosť kapitálového financovania** v budúcnosti. Oproti roku 2011 nezmenenú dostupnosť kapitálového financovania predpokladá nižší podiel slovenských malých a stredných podnikateľov (o 5 p. b.) a taktiež i MSP v rámci EÚ – 28 (1,6 p. b.).

Zhoršenú dostupnosť kapitálového financovania predpokladá 1,1 % malých a stredných podnikov zo Slovenska a 2,2 % malých a stredných podnikov v rámci EÚ – 28. V prípade MSP zo Slovenska (pokles o 1,3 p. b.) i EÚ – 28 (pokles o 1 p. b.) sa podiel odpovedí na danú otázku oproti roku 2011 znížil.

Otázka dostupnosti kapitálového financovania v budúcnosti **nie je relevantná** podľa názoru, 89,1 % predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska a 71,3 % malých a stredných podnikateľov v rámci EÚ-28. V oblasti relevantnosti danej otázky sa oproti roku 2011 podiel odpovedí zvýšil v oboch kategóriách MSP (rast MSP – SR o 8,5 p. b. a rast MSP – EÚ – 28 o 3,3 p. b.).

Graf č. 65

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

2.7 Vývoj celkovej zadlženosti v malých a stredných podnikoch

Tabuľka č. 41

Mohli by ste uviesť, či podiel cudzích zdrojov voči aktívam Vašej firmy sa v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov znížil, zostal nezmenený alebo sa zvýšil?	2011		2013	
Odpovede / podiel odpovedajúcich respondentov v %	SR	EÚ - 27	SR	EÚ - 28
Zvýšenie	18,4	19,4	15,1	19,2
Bez zmeny	48,0	40,2	36,5	38,9
Zníženie	21,4	25,3	25,6	26,7
Bez cudzích zdrojov	10,9	13,7	22,9	14,2
Nevedeli sa vyjadriť / neodpovedali	1,2	1,4	0	0,9

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

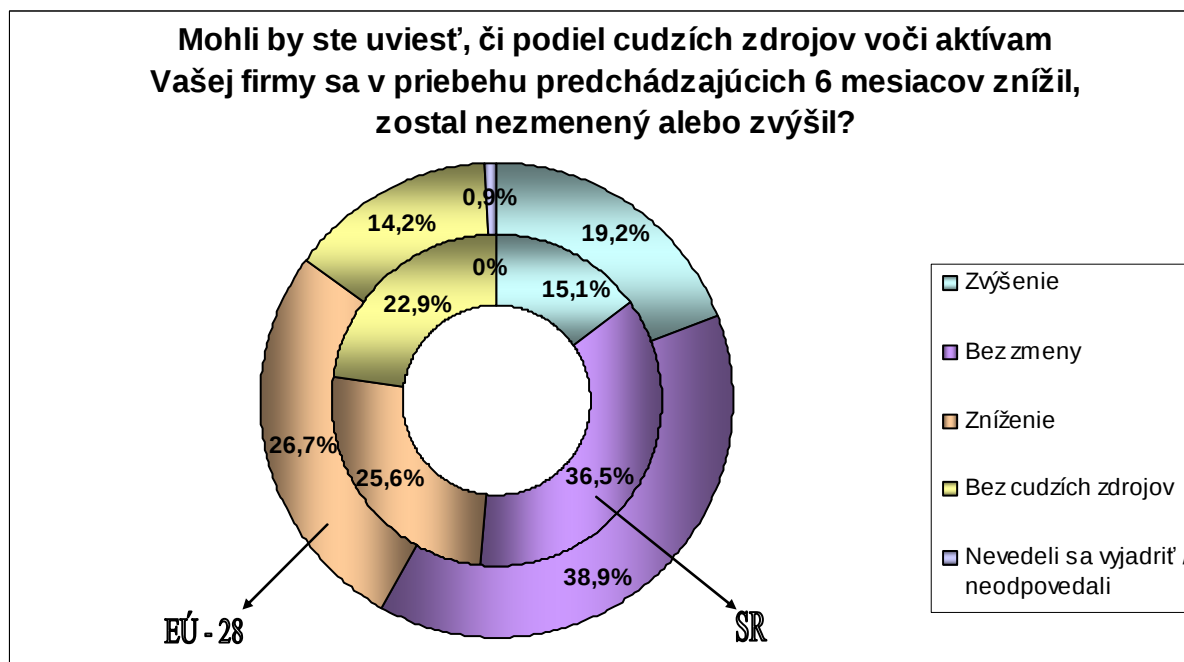
15,1 % oslovených predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska uviedlo, že **podiel cudzích zdrojov voči aktívam firmy sa v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov zvýšil**. Oproti roku 2011 sa zastúpenie uvedenej odpovede znížilo v SR (o 3,3 p. b.), ako aj v rámci EÚ – 28 (o 0,2 p. b.).

Podiel cudzích zdrojov na celkových aktívach sa v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov **nezmenil** podľa vyjadrenia 36,5 % respondentov zo Slovenska a 38,9 % v rámci EÚ-28. Podiel danej odpovede sa oproti roku 2011 v malých a stredných podnikoch zo Slovenska znížil o 11,5 p. b.

Zníženie podielu cudzích zdrojov na celkových aktívach firmy v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov deklarovalo 25,6 % predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska a 26,7 % v rámci EÚ – 28 .

22,9 % malých a stredných podnikov zo Slovenska a 14,2 % v rámci EÚ – 28 nevyužíva na financovanie svojich aktivít cudzie zdroje. V prípade malých a stredných podnikov zo Slovenska sa oproti roku 2011 podiel uvedenej odpovede zvýšil o 12 p. b.

Graf č. 66

Zdroj: Európska komisia 2013: “SMEs’ Access to Finance Survey“, spracované SBA

3 Záver

Spracované výsledky finančných ukazovateľov a prieskumu poukazujú na pretrvávajúci negatívny vývoj v sektore MSP najmä v oblasti ekonomickej efektívnosti, úrovni zhodnotenia majetku a prístupu k financiám. Naopak mierne zlepšenie situácie nastalo v oblasti uhrádzania krátkodobých záväzkov pohotovostnými prostriedkami a peniazmi viazanými v krátkodobých pohľadávkach, či splatnosti krátkodobých pohľadávok.

Podiel malých a stredných podnikov s kladným hospodárskym výsledkom sa medziročne nezmenil (56,1 %). V rámci jednotlivých veľkostných kategórií MSP dosiahlo kladný hospodársky výsledok takmer tri štvrtiny (74,3 %) stredných podnikov, viac ako dve tretiny (67,8 %) malých podnikov a viac ako polovica (54,6 %) mikropodnikov. Oproti predkrízovému roku 2008 je dosiahnutý medián hospodárskeho výsledku nižší o viac ako polovicu (55,8 %).

V roku 2012 pokračoval pokles rentability tržieb, ako aj rentability aktív v rámci všetkých veľkostných kategórií MSP. Najnižšia hodnota mediánu rentability tržieb je naďalej dosahovaná v kategórii mikropodnikov (0,7 %), podstatne vyššia je v rámci malých (4,0 %) a stredných podnikov (5,4 %). V porovnaní s rokom 2008 dosiahli MSP úroveň jednej tretiny rentability tržieb (pokles z 4,0 % na 1,3 %). Medián rentability aktív MSP zaznamenal po prvýkrát od recesie v roku 2009 nulovú hodnotu.

V roku 2012, na základe Altmanovho indexu finančného zdravia, bolo 38,4 % MSP v pásme dobrej finančnej situácie. Oproti roku 2011 je to pokles o 1,2 p. b. (oproti roku 2008 pokles o 5 p. b.). V porovnaní rokov 2008 a 2012 sú mikro a malé sprevádzané stále nižším podielom zaraďovania podnikov do pásma dobrej finančnej situácie. Z toho vyplýva, že tendencie zaradenia daných podnikov v pásme zlej finančnej situácie sú inverzné predošlému vývoju v pásme dobrej finančnej situácie, teda dochádza v rámci MSP k rastu podielu zaradenia podnikov v pásme zlej finančnej situácie.

Podľa výsledkov prieskumu v roku 2013 viac ako dve pätiny (43,6 %, rast o 7,5 p. b. oproti roku 2011) slovenských malých a stredných podnikov považovalo nedostatočný dopyt za najzávažnejší problém, s ktorým sa stretávajú pri podnikaní (EÚ-28 22,4%). Za druhý najvýznamnejší problém považovalo 17,6 % respondentov prístup k finančným zdrojom, čo predstavuje mierne vyššiu úroveň ako u respondentov EÚ - 28 (15,4 %).

15,7 % respondentov zo Slovenska deklarovalo, že v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov žiadali banku o poskytnutie bankového úveru, čo bolo však o 5,7 p. b. menej ako v rámci EÚ – 28. V porovnaní s rokom 2011 sa zastúpenie podnikateľov, ktorí žiadali banku o poskytnutie bankového úveru na Slovensku znížilo (o 0,9 p. b.), v rámci EÚ – 28 však naopak vzrástlo (o 2,7 p. b.).

Z celkového počtu malých a stredných podnikateľov zo Slovenska, ktorí žiadali banku o poskytnutie bankového úveru bola viac ako polovica (53,2 %) plne uspokojených, čo je o 11,3 p. b. menej ako u respondentov EÚ – 28. Oproti roku 2011 miera úspešnosti žiadateľov, ktorí boli plne uspokojení v rámci EÚ – 28 vzrástla (o 1,6 p. b.), ale na Slovensku sa naopak znížila (o 4,0 p. b.). V porovnaní s ostatnými krajinami sa Slovensko vyznačuje nižšou mierou plnej úspešnosti pri žiadaní o bankový úver. V rámci krajín V 4 sa zaraďuje Slovensko dokonca na posledné miesto.

K zlepšeniu situácie v oblasti ochoty bánk poskytovať bankové úvery v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov došlo podľa názoru 22,9 % predstaviteľov malých a stredných podnikov zo Slovenska a 13,9 % respondentov v rámci krajín EÚ – 28. Spracované výsledky prieskumu ďalej naznačujú, že na Slovensku sa v roku 2013 úroveň úrokových mier, ostatných nákladov na bankové úvery a požiadaviek na zabezpečenie zvyšovali v menšej miere ako v rámci EÚ – 28. Z uvedeného vyplýva, že napriek určitému zlepšovaniu podmienok dostupnosti bankových úverov v roku 2013 sú stále pomerne prísne, nakoľko miera využívania bankových úverov na Slovensku poklesla.

Vplyvom poklesu zadlženosti aktív v kategórii mikropodnikov sa medziročne znížil aj medián celkovej zadlženosti aktív MSP (65,7 %). V prípade malých (76,8 %) a stredných podnikov (70,2 %) je dosiahnutá hodnota celkovej zadlženosti aktív nad úrovňou odporúčanej hodnoty (70 %).

Obdobne ako ukazovateľ zadlženosti aktív MSP sa medziročne znížila aj miera využívania bankových úverov MSP (o 0,2 p. b. na 16,3 %). Dlhodobu najnižší podiel podnikateľských subjektov s bankovými úvermi je v kategórii mikropodnikov (13,4 %), podiel malých podnikov s bankovými úvermi dosiahol 40,2 % a stredných podnikov 51,4 %.

Podľa výsledkov prieskumu v roku 2013 využilo 43,5 % malých a stredných podnikov zo Slovenska v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov podľa výsledkov prieskumu povolené prečerpanie bankového účtu alebo kreditnú kartu (o 4,7 p. b. viac ako EÚ - 28), jedna tretina využila lízing alebo faktoring a viac ako jedna štvrtina (26,8 %) využila bankové úvery. Oproti roku 2011 sa využívanie bankových úverov na Slovensku mierne znížilo (o 0,7 p. b.), v rámci EÚ – 28 naopak vzrástlo (o 1,2 p. b.).

Takmer deväť z desiatich (88,6 %) malých a stredných podnikateľov zo Slovenska, ktorí získali v posledných dvoch rokoch pôžičku, ju získali z bankovej inštitúcie, čo je o 3,9 p. b. viac ako u respondentov v rámci EÚ – 28.

Viac ako polovica (52,1 %) malých a stredných podnikateľov zo Slovenska využila získanú pôžičku ako prevádzkový kapitál, 37,9 % na nákup pôdy, budov, strojov alebo vozidiel, 7,9 % na podporu predaja svojich produktov.

Predstavitelia malých a stredných podnikov zo Slovenska majú mierne pozitívnejšie očakávania do budúcnosti pri žiadaní o bankový úver ako podnikatelia v rámci EÚ – 28. Viac ako dve tretiny (68,4 %) respondentov zapojených do prieskumu zo Slovenska očakáva pozitívny výsledok v komunikácii s bankami pri žiadaní.

Takmer tri štvrtiny (74,4 %) malých a stredných podnikateľov zo Slovenska preferuje na zabezpečenie budúceho rozvoja svojej firmy využitie bankových úverov, čo je o 7,2 p. b. viac ako u respondentov v rámci EÚ – 28. Kapitálové financovanie (zahŕňa poskytnutie rozvojového kapitálu, Business angels) plánuje na Slovenku v budúcnosti využiť len 0,6 % (v roku 2011 2,1 %) malých a stredných podnikateľov, pričom v rámci EÚ – 28 využitie kapitálového financovania deklarovalo 4,7 % podnikateľov.

Zlepšenú dostupnosť bankových úverov v budúcnosti predpokladá 16,6 % respondentov zo Slovenska a 14 % v rámci EÚ – 28. Zlepšenú dostupnosť kapitálového financovania v budúcnosti neočakáva ani jeden respondent zapojený do prieskumu zo Slovenska.

V roku 2012 dosiahol medián podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch v kategórii MSP hodnotu 6,6 %. Na tejto hodnote sa najviac podieľali mikropodniky (6,8 % - najvyššia spomedzi všetkých veľkostných kategórií, čo má súvis s vyššou rizikovosťou ich podnikania). Od roku 2008 je podiel nákladových úrokov na bankových úveroch sprevádzaný klesajúcou tendenciou vývoja vo všetkých veľkostných kategóriách.

Za najviac limitujúce faktory pri získavaní bankového úverového financovania v budúcnosti považujú slovenskí podnikatelia ešte naďalej príliš vysoké úrokové miery (19 %) a nepostačujúce zabezpečenie a garancie (17,7 %).

Likvidita II. stupňa, ktorá hodnotí schopnosť podnikov uhrádzať krátkodobé záväzky pohotovostnými prostriedkami a peniazmi viazanými v krátkodobých pohľadávkach dosiahla v rámci sektora MSP predkrízovú úroveň 1,07. Najvyššiu hodnotu mediánu likvidity II. stupňa si stále udržiavajú mikropodniky (1,13). Malé podniky dosiahli 0,84 a stredné podniky 0,92. Napriek medziročnému zlepšeniu dosahuje 47,2 % MSP likviditu II. stupňa pod odporúčanú hodnotu 1 svedčiacu o problémoch v oblasti uhrádzania krátkodobých záväzkov.

Prostredná hodnota doby splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku MSP v roku 2012 mierne vzrástla na 20 dní (o 0,2 dňa), pričom k najrýchlejšiemu vyrovnávaniu záväzkov dochádza v rámci mikropodnikov (napriek ich slabšej ekonomickej výkonnosti), čo súvisí aj so skutočnosťou, že mikropodniky evidujú oproti ostatným kategóriám podnikov záväzky v podstatne nižších objemoch. Mediánová hodnota doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku MSP sa naopak znížila na 24,5 dní (o 0,8 dňa). Vplyvom uvedených vývojových tendencií došlo po prvýkrát k zníženiu rozdielu medzi oboma ukazovateľmi.

Medián finančnej produktivity práce v roku 2012 dosiahol v rámci sektora MSP hodnotu 1,13 Eur (z 1 Eur osobných nákladov sa vyprodukovalo 1,13 Eur pridanej hodnoty). Oproti roku 2008 sa hodnota finančnej produktivity práce v sektore MSP znížila o 0,18 Eur. Najviac k danému poklesu v sektore MSP prispeli mikropodniky (pokles o 0,19 Eur). Vo všeobecnosti je od roku 2008 zrejмый trend zvyšovania diferenciácie finančnej produktivity práce mikropodnikov v porovnaní s ostatnými veľkostnými kategóriami, keďže finančná produktivita práce v kategórii mikropodnikov v horizonte rokov 2008 až 2012 klesala najintenzívnejšie zo všetkých veľkostných kategórií podnikov.

Z pohľadu odvetví je na základe dostupných dát zrejmé, že vývoj jednotlivých ukazovateľov je najhorší v stavebníctve a obchode. V roku 2012 malo stavebníctvo (54,3 %) a obchod (54,9 %) najnižší podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom. Taktiež rentabilita aktív je od roku 2011 v ich prípade na nule a rentabilita tržieb (v roku 2012) dosahuje najnižšie hodnoty v obchode (0,2 %) a stavebníctve (0,5 %). Celková zadlženosť aktív presahuje odporúčané hodnoty o 3,5 p. b. (stavebníctvo) a o 2,4 p. b. (obchod), čím sa zvyšuje, v ich prípade, podiel využívania cudzieho kapitálu v ekonomickom procese.

Naopak z pohľadu hodnôt jednotlivých ukazovateľov má najlepšie výsledky pôdohospodárstvo, konkrétne v podiele ziskových firiem (67,1 %) a likvidite II. stupňa (1,34). Pôdohospodárstvo v rentabilite tržieb (13,7 %), rentabilite aktív (0,84 %) a celkovej zadlženosti aktív (45,6 %) dokonca výrazne prevyšuje hodnoty ukazovateľov všetkých ostatných odvetví.